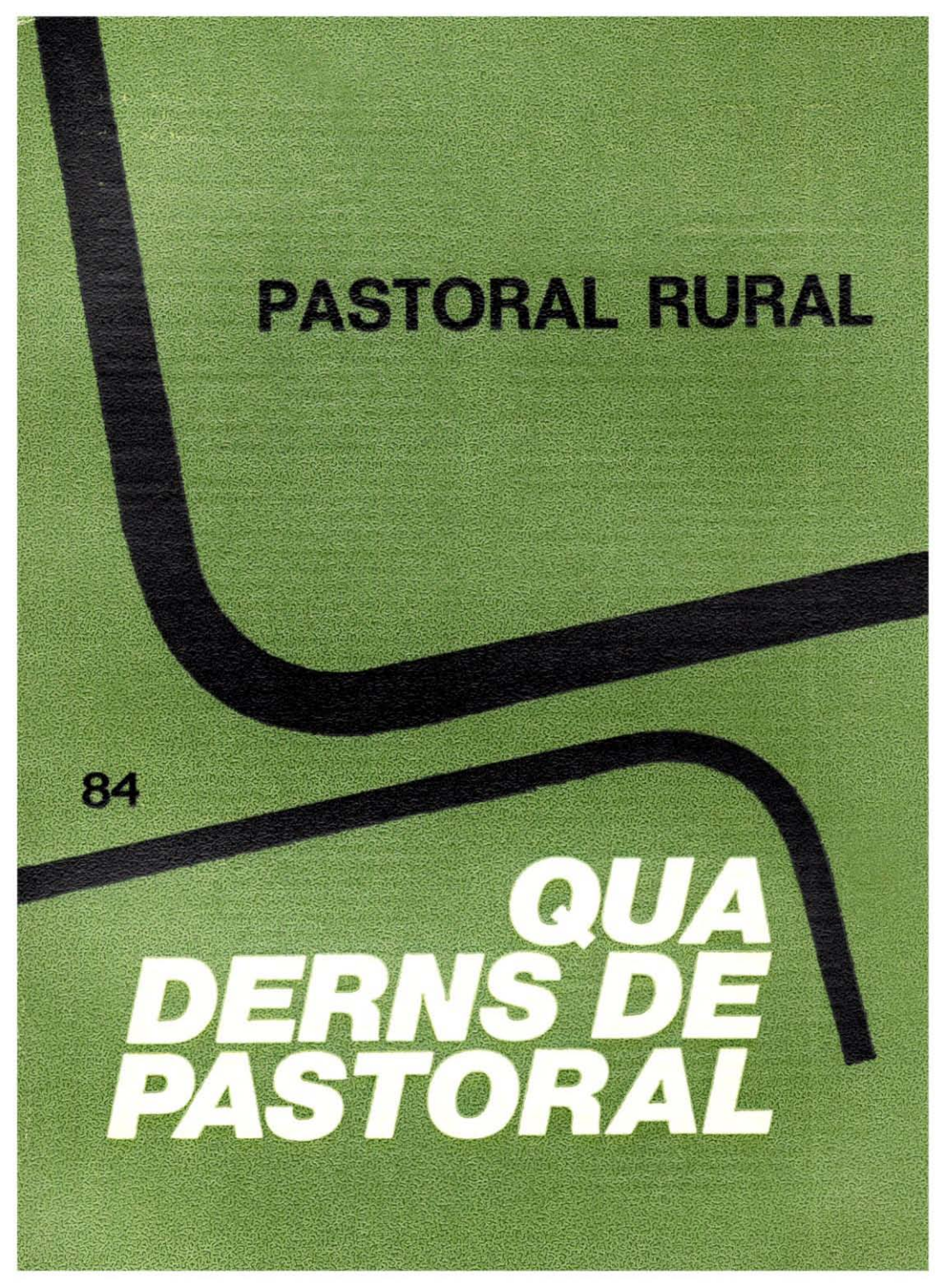

PASTORAL RURAL

84

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma.
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà.
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat.
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església.
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació pastoral a Lleida. Antologia: Guillem Rovira (exhaurit).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona (exhaurit).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collell i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Lleï fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells pastorals i consells presbiterals (exhaurit).
- 16 Les parròquies petites, problema pastoral. L'Església catalana l'any 1971.
- 17 JAC, Escoltisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nordafricana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia.
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. L'Església catalana l'any 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Taizé: El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 La ciutat de demà i l'educació religiosa. El fenomen migratori a Catalunya. Antologia: Francesc Vicenç García, «El Rector de Vallfogona» (exhaurit).
- 38 El laicat, avui.
- 39 Canvi en l'Església. Passat, present i futur dels ministeris.
- 40 L'Església de Catalunya en el canvi de la societat. Capellans i classe obrera. L'Església catalana l'any 1975.
- 41 Per a una celebració renovada de la Pasqua. Pastoral de les vocacions. L'11 de maig de 1966.
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres.
- 44 Plantejament de curs d'un equip pastoral. Noves tipologies en el ministeri pastoral. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976.
- 46-47 Equips pastorals de preveres. La transmissió de la fe.
- 48 Confirmació i primera comunió. L'economia de l'Església. L'abat Escarré a «Le Monde» (1963). (exhaurit).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Taizé: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana (exhaurit).
- 64-66 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Preglar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer món.
- 72 Pastoral del bateig (exhaurit).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni.
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.

QUA DERNS DE PASTORAL

84

1984

SUMARI

● PÒRTIC

Atenció pastoral a un món discriminat	5
Teologia de l'alliberament	11

● QÜESTIONS

L'Església i el món rural a Girona, <i>Enric Sala</i>	16
La solitud del capellà rural, <i>Manuel Pal</i>	31
Les arrels de la solitud del capellà rural, <i>Grup de capellans de Girona</i>	35
Catequesi per a adults, <i>Josep Serrano</i>	39
El «jutjar» a la Revisió de vida, <i>Jesús Renau</i>	43
Aspectes pràctics del nou Codi de dret canònic, <i>Jesús Huguet</i>	47

● 4 VENTS

V Trobada de capellans del món rural, <i>Josep Vila</i>	54
Escola d'estiu per a catequistes, <i>Joan Busquets</i>	57
Crònica de Barcelona, <i>Joaquim Cervera</i>	61
Girona: perspectives pastorals d'estiu, <i>Joaquim Pla</i>	65
Des de la Terra ferma, <i>Jaume Montaña</i>	71
Solsona: reprenent el fil, <i>Climent Forner</i>	73
Crònica de Tarragona, <i>Joan-Anton Cedó</i>	80
Crònica d'Urgell, <i>Antoni Mirabet</i>	83

● L'ESPECTADOR

«Els Borja», <i>Joan Bada</i>	85
«Teledèum»	88

● RETALLS

<i>Per Quim Pla, Josep M. Totosaus i Miquel Tresserras</i>	91
--	----

● VIDA DEL CENTRE

99

PASTORAL RURAL

Entre els problemes que tenim plantejats avui com a Església, podria semblar que la pastoral en el món rural no és, precisament, de primera magnitud. Si repassàvem els diaris o les revistes d'actualitat, les notícies eclesiàstiques que hi apareixen no fan referència, per un general, als poblets de muntanya, si no és per dir-nos que de l'Abella de la Conca —és només un exemple— n'ha desaparegut el retaule, o que els veïns del poblet tal fan guàrdia permanent per a evitar que se n'enduguin les pintures al museu del bisbat. Les notícies que fan forrolla parlen dels cristians a l'Amèrica llatina, de la teologia de l'alliberament, de Hans Küng o del P. Schillebeeckx. O bé, a tot estirar, dels catecismes catalans, dels 25 anys del Centre de Pastoral Litúrgica o de l'obertura de curs de la Facultat de Teologia.

Però s'enganyaria qui es cregués que aquest silenci obeeix a possessió pacífica, a desplegament normal i rutinari. Com s'enganyaria aquell ciutadà de Barcelona que no s'hagués adonat, a hores d'ara, que el seu rera-país està constituït per un món rural —divers, en plena transformació, curull de problemes— que no és només l'escenari bucòlic dels seus caps de setmana. O aquell cristià de gran urbs, que no sapigués veure, més enllà del melic de la seva «macro-diòcesi», que els altres bisbats catalans, són de caràcter eminentment rural. O aquell ciutadà que no encertés a perce-

bre la diferència que hi ha dels ambients de la gran ciutat als de les comarques i que s'errés, així, sobre el significat de l'ideal —encara vigent, tanmateix— de «la Catalunya-ciutat».

Aquest número de QUADERNS DE PASTORAL dedica un espai important a la Pastoral rural. Ultra el «Pòrtic», un article repassa el binomi Església i món rural al bisbat de Girona a partir del Concili Vaticà II i dos més van dedicats al problema de la solitud del capellà rural —un tema clàssic, il·lustrat per tota una novel·la del gran Bernanos—, que presenta avui, connotacions peculiars que interpetten la mateixa estructura eclesiàstica i que no ens haurien de passar per alt. Finalment, a «4 Vents» queda constància de la V Trobada de capellans del món rural que va tenir lloc a començaments d'estiu.

Tres altres aportacions se sumen a aquest bloc fonamental. La primera, sobre Catequesi d'adults, l'hem d'agrair a mossèn Josep Serrano, que parla en nom de la seva llarga experiència, gairebé com un «testament» escrit abans d'embarcar-se, el juliol passat, cap a Xile. La segona, del pare Jesús Renau, és la transcripció de la ponència que va presentar a començaments d'any a les jornades de Consiliaris de la JOBAC i que aprofundeix sobre la Revisió de vida. La tercera és un article eminentment pràctic: Mn. Jesús Huguet hi recull els aspectes pràctics del nou codi canònic, gairebé en forma telegràfica; la seva lectura seguida ajuda a fer-se'n una idea general, però, en un moment determinat, podrà ser bo de recórrer-hi per a situar-se ràpidament quan se'ns presenti un dubte sobre alguna qüestió.

No sabríem posar punt final en aquesta pàgina sense deixar constància que «4 Vents» compta amb crònica de sis bisbats i sense saludar L'ESPECTADOR, secció que els nous lectors descobriran per primera vegada, però que els antics ja coneixien, perquè l'havia mantinguda, durant anys, el senyor Joan Argenté.

PÒRTIC

ATENCIÓ PASTORAL A UN MÓN DISCRIMINAT

Als nostres dies es parla molt —i amb raó— de la desigualtat existent entre països rics i països pobres i de la necessitat d'un diàleg Nord-Sud. Però amb prou feines es parla de la desigualtat que hi ha, en uns mateixos països, entre el sector industrial i l'agrícola, i de la necessitat d'un diàleg Indústria-Agricultura per tal de posar terme a unes relacions discriminatòries i injustes.

Aquesta afirmació potser sorprendrà molta gent de ciutat que només coneix el món rural per les seves sortides festives i que se'n fa una idea bucòlica. Però la

vida és dura al camp, molt més que a ciutat; i, en general, d'un nivell molt inferior: una vida moltes vegades elemental, plena de privacions i mancada dels serveis adequats: comunicacions, sanitat, ensenyament... La Generalitat i força municipis han fet i fan esforços lloables; però l'abandó era tan gran que és molt, encara, el que resta per fer.

Afegim-hi que, si la conjuntura actual és difícil per a tots els sectors de l'economia, el pagès continua essent el gran oblidat i també el gran explotat: ha de treballar amb marges molt petits i insegurs, amb un equipament molt car, i sense gairebé cap ajuda.

El treball del camp és penós, de moltes hores i mal remunerat. El preu dels productes agrícoles es troba subjecte a greus oscil·lacions, en part degudes a falta de planificació, però que obeeixen, sobretot, al joc d'un comerç exterior que té presents, per damunt de tot, les conveniències del món industrial. Els preus de la maquinària agrícola, dels pinsos i els adobs no segueixen el moviment dels preus dels productes del camp; no són, doncs, pocs els pagesos que han d'esmerçar tots els seus estalvis en l'adquisició de les eines de treball, que treballen per a poder continuar treballant. A més per a adquirir maquinària —cosa, avui, absolutament necessària— cal recórrer al crèdit; però els guanys, quan hi són, no permeten cobrir grans interessos i la tramitació dels préstecs oficials resulta excessivament complicada als nostres camperols... No és, doncs, estrany que les comarques rurals es vagin buidant progressivament, a desgrat de l'amor que l'home del camp sent pel seu poble, la seva casa i les seves terres, i que l'habitant de les ciutats difícilment pot comprendre.

Es un fet: ja no som en una societat bàsicament agrícola, sinó en una altra que és i es vol industrial. La indústria no solament absorbeix més població que

no pas l'agricultura, sinó que els problemes que genera són més gruixuts, més explosius, políticament més rellevants. I té una estructuració i uns cossos representatius que s'erigeixen en interlocutors importants i influents davant els poders públics. Al seu costat, el món rural fa figura de parent pobre, de cos residual, mancat de les institucions més elementals per a poder fer sentir la seva veu i fer valer els seus interessos a l'hora de les grans decisions.

És, doncs, tota una política econòmica d'anys i anys, que no està pensada, precisament, en funció del món rural, el que fa témer que, en les negociacions per a entrar al Mercat Comú, serà sacrificada un cop més l'agricultura —amb la ramaderia i la pesca— en ares dels sectors industrials i comercials.

I l'Església, ¿què hi fa, en aquest món rural?

No cal repetir que la majoria dels nostres bisbats queden emmarcats en una realitat eminentment rural, que la majoria dels nostres eclesiàstics són d'origen rural i que nombrosos preveres han esmerçat i continuen esmerçant la seva vida al servei pastoral dels nostres poblets, amb una dedicació silenciosa, sempre amb la mateixa gent, suportant a vegades, i acceptant més sovint, la solitud, la monotonia i la manca de recursos. Que quedi constància, aquí, del nostre reconeixement pel seu treball constant i generós.

Però, dit això, també ens cal reconèixer que, davant els greus problemes del món rural que acabem d'evocar, la nostra Església ha mantingut, per un general, una actitud de silenci i d'inhibició. I que la sensibilitat i l'obertura que ha mostrat pels problemes obrers no ha anat acompanyada per una presa de consciència paral·lela de l'estat d'opressió del camp. Quan diem que l'Església s'ha de posar al costat dels pobres no acostumem a afegir que en la nostra societat els pagesos són, en molts sentits, els més pobres, per bé que es

tracti d'una pobresa que el seu seny i la seva abnegació tradicionals revesteixen de discreció.

També ens cal reconèixer que, a part d'allò que a cada bisbat s'ha anat portant a terme per pròpia iniciativa, després de l'ensulsiada dels Moviments hi ha hagut una gran parada i un gran silenci pel que afecta al treball de sensibilització col·lectiva en l'àmbit de Catalunya en el camp de la pastoral rural. No hi ha hagut cap mena d'espai o de plataforma on confrontar experiències, revisar accions, marcar-se objectius concrets. Això ha fet que capellans i laics amb iniciatives les hagin portades a terme en àmbits molt reduïts i que altres, que no n'han tingut o no han trobat amb qui compartir-les, hagin arribat, de grat o per força, al convenciment que no hi ha altra solució que caminar en solitari amb la inèrcia de sempre, perquè als pobles petits —es diu— no s'hi pot fer res.

Darrerament, però, alguns signes ens diuen que les aigües es remouen: Ja no són només el Moviment adult de pobles i comarques, que va fent el seu camí, o el Departament de Pastoral Rural del Centre d'Estudis Pastorals, que continua fidel com a plataforma de trobament i de reflexió des de l'any 1976. Ara, i després d'un perllongat eclipsi, el Moviment de Joves Cristians de Comarques de Catalunya es troba en ple creixement i és present a l'Alt i el Baix Penedès, a l'Anoia, a l'Alt i el Baix Camp, al Tarragonès, el Vallès Oriental, les Garrigues i el Gironès. Fem-nos ressò, també de les «Propostes sobre pastoral rural» publicades el gener de 1983 al Butlletí de l'Església de Girona, de diverses cartes del bisbe Jaume Camprodon al Full parroquial sobre problemes del món rural i de la llarga reflexió pastoral «El nostre món rural» que va escriure el bisbe d'Urgell, Joan Martí Alenis, a finals de l'any 1983.

«Una religiositat superficial, màgica acrítica, ja no serveix», escrivia el bisbe d'Urgell. Doncs bé, essent rea-

listes, hem de dir que la religiositat dels nostres ambients rurals porta una càrrega important de superficialitat, de màgia, de tradicionalisme acrític. I hem de reconèixer que ens hem deixat dur per la confiança que la fe de la nostra pagesia estava assegurada i per la creença que per a ser capellà de pagès tothom era bo. Mentrestant, el nostre món rural ja fa temps que es troba sotmès a transformacions profundes que fan troncollar les conviccions cristianes i li ha tocat de pagar en bona part —sobretot ha tocat als pobles petits— els plats trencats de la manca de capellans, sense que aquest fet institucional s'hagi vist acompanyat d'un replantejament seriós de l'atenció pastoral a les parròquies petites.

Els problemes es multipliquen i les preguntes s'acumulen: ¿com trobar mitjans adequats per a rejaorenir i dinamitzar la fe de la gent del nostre camp?; ¿com trobar el punt dolç entre els aspectes positius, que no s'han de deixar perdre, d'una religiositat popular tan arrelada a la nostra ruralia i els imperatius de la seva purificació?; ¿quina ha de ser (i com ha de ser) la presència i l'acció de l'Església en un món que participa del procés de secularització i que manté components i tarannàs de cristiandat?; ¿com passar de l'antic clericalisme paternalista a una presència activa de l'Església i dels capellans en el procés de promoció humana del món rural?; ¿com ens ho farem perquè —amb prevere o sense— cada comunitat cristiana, per petita que sigui, tingui la seva celebració dominical?; ¿com aconseguirem que el prevere pugui tenir un tracte més humà i més reposat amb la gent i que no aparegui com un viatjant foraster, un funcionari passavolant, que sempre té el temps just, perquè altres pobles l'esperen?; ¿com relançarem amb força els moviments rurals de joves i adults i els obrirem les portes en l'orientació de l'acció pastoral global?

Aquests i altres aspectes de l'atenció pastoral al món rural han de ser posats damunt la taula. I han d'anar trobant resposta —una resposta realista i gradual, però agosarada— amb la col·laboració de tots aquells que hi esmercen les energies i la vida.

TEOLOGIA DE L'ALLIBERAMENT

El document de la Sagrada Congregació per a la doctrina de la Fe, "Instrucció sobre alguns aspectes de la teologia de l'alliberament", datat el 6 d'agost i fet públic a començaments de setembre, ha produït un fort impacte en l'opinió pública, especialment en els medis d'Església. També a casa nostra.

Joan XXIII, a l'encíclica "Pacem in terris", distingia la doctrina marxista dels instruments d'anàlisi de la realitat social i dels sistemes polítics i els règims socials que s'hi inspiren; aquesta distinció va afavorir una reflexió matisadora i va acompanyar, per això mateix, nombrosos grups de cristians en la seva col·laboració amb persones habitades per ideologies d'obediència més o menys marxista. Aquesta Instrucció, en canvi, desqualifica globalment el marxisme com un bloc sense fisures, on tota distinció de plans i d'elements és empresa impossible.

Una desautorització igualment global cau també sobre "les produccions del corrent de pensament que, sota el nom de «teologia de l'alliberament» proposen una interpretació innovadora del contingut de la fe i de l'existència cristiana que s'aparta greument de la fe de l'Església, encara més, que en constitueix la negació pràctica" (VI, 9). El document en fa una descripció unitària, travada i sistemàtica, sense citar cap autor ni cap obra, tot i haver dit que "des d'un punt de vista descriptiu, convé parlar de les teologies de l'alliberament, posat que aquesta expressió encobreix posicions teològiques, o de vegades també ideològiques, no solament diferents, sinó sovint també incompatibles entre elles" (VI, 8).

Però no tot són condemnes. La instrucció afirma que "la poderosa i quasi irresistible aspiració dels pobles a un alliberament constitueix un dels principals signes dels temps que l'Església ha de discernir i interpretar a la llum de l'Evangeli" (I, 1); que, presa en ella mateixa, l'expressió «teologia de l'alliberament» és una expressió plenament vàlida: designa aleshores una reflexió teològica centrada sobre el tema bíblic de l'alliberament i la llibertat i sobre la urgència de les seves incidències pràctiques" (III, 4); en conseqüència, que "hi ha una autèntica «teologia de l'alliberament» (VI, 7).

Però el document encara va més enllà, i fa concrecions com aquesta: «A certes regions de l'Amèrica llatina, l'acaparament de la gran majoria de les riqueses per una oligarquia de propietaris sense consciència social, la quasi absència o les carències de l'Estat de dret, les dictadures militars que ultratgen els drets elementals de l'home, la corrupció de certs dirigents en el poder, les pràctiques salvatges de cert capital estranger, constitueixen altres tants factors que alimenten un violent sentiment de revolució en els qui es consideren víctimes impotents d'un nou colonialisme d'ordre tecnològic, financer, monetari o econòmic» (VII, 12). No és estrany, doncs, que s'obri advertint que «de cap manera no podrà servir de pretext per als qui s'atrinxeren en una actitud de neutralitat i d'indiferència davant els tràgics i urgents problemes de la misèria i la injustícia» (Introducció).

Davant un document d'aquesta naturalesa, no és estrany que s'hagin produït dos tipus de reaccions. Aquells que estan preocupats per possibles desviacions doctrinals n'han fet lloances com d'un far lluminós que presiarà una gran ajuda. Aquells que segueixen de més a prop els teòlegs de l'alliberament constaten que

els seus escrits no tenen gran cosa a veure amb les «teologies de l'alliberament» que el document descriu i condemna sense precisar quines són ni a quins autors corresponen; aquest document, diuen, no aclareix ni ajuda a discernir, però crea un ambient de sospita que afecta la teologia de l'alliberament i tots els teòlegs d'aquest corrent, i això a desgrat de les lloances que fa de «la teologia de l'alliberament» i de la consciència de la greu situació d'injustícia de la qual arrenca, coses de les quals cal felicitar-se.

Sense entrar directament en una polèmica teològica, que no pertoca a la nostra revista, sí que voldríem referir-nos a uns aspectes que considerem pastoralment fonamentals per a l'Església catalana.

Arran de la vinguda de Leonardo Boff a Barcelona, Joaquim Gomis es referia al caràcter realista de la teologia de l'alliberament: «el que deia (Boff) sonava a realitat»; la teologia de l'alliberament ha nascut del contacte de la reflexió teològica amb una «Església popular» (que no vol dir Església-separada-de-la-Jerarquia, sinó comunitats cristianes arrelades en el poble-poble). I formulava aquest doble desig, que fem nostre: «aconseguir una Església popular. O, si més no, valorar bàsicament les realitats de les comunitats i moviments cristians que viuen arrelats en els sectors populars»; i «que també al nostre país sorgeixin veus de teologia realista, és a dir, que llegeixi realitats». Només així es farà ininteressant («Avui», 25-11-83, pàg. 24).

Doncs bé, la nostra Església, la nostra teologia, només poden ser «populars» i dir una paraula realista i interessant a partir del seu arrelament en el nostre poble, el qual cabalment també viu, com a poble, un procés d'alliberament. Diferent del dels pobles de l'Amèrica llatina, està clar. Però convergent amb el seu en la mesura en què representa el retrobament de la

pròpia identitat, segrestada durant segles, i l'assumpció dels propis destins, sense les traves i les limitacions que li han estat imposades. Llegir realitats significa, doncs, per a la nostra Església i per a la nostra teologia, submergir-se en aquest procés tan complex i acompanyar-lo teològicament. Per ací se'ns obre, als cristians de Catalunya conscients de la situació que viu el nostre poble, la possibilitat d'un diàleg enriquidor amb els països i amb les Esglésies on ha nascut la «teologia de l'alliberament». Un diàleg que no és solament obertura als seus problemes i participació en les seves lluites, sinó al·liçonament per a la nostra praxi cristiana i la nostra manera de fer teologia.

Seguint aquest camí, ens deixarem fecundar pels nostres germans llatino-americans i alhora evitarem l'escull que alguns han assenyalat com un mal endèmic que aflebeix la nostra Església: que la seva tradicional obertura als problemes, a les reflexions i a les aportacions de les altres esglésies es tradueixi en simple mimetisme, ens mena a la dispersió i ens estalviï d'enfrontar-nos amb la nostra realitat i de retrobar i enriquir la nostra pròpia tradició cristiana i eclesial. Una tradició específica, com la nostra cultura. I, com ella, sempre en diàleg i oberta a totes les aportacions de l'ampli ventall de la rosa dels vents.

Però seguir aquest camí, també a nosaltres, més d'una vegada, se'ns fa problemàtic. En una escala incomparablement més modesta que a l'Amèrica llatina, però no per això menys real. Darrerament ha saltat a la premsa una qüestió que ja fa anys que s'arrossega: la Conferència de l'Episcopat Espanyol posa traves a uns catecismes catalans que no es limitin a ser traducció d'uns de castellans, sinó que siguin fets des de Catalunya, amb ulls catalans; que llegeixin, doncs, la nostra realitat. Després de batallar-hi, acaba avenint-se

que aquests catecismes siguin fets en llengua catalana, però posa obstacles, curiosament, perquè se'n faci la versió castellana, i puguin ser, així, utilitzats per a la instrucció catequètica d'aquells infants de famílies immigrades arrelades a Catalunya: uns infants l'horitzó i la vida real dels quals ja no són els que es reflecteixen en els catecismes que elabora la Conferència de l'Episcopat Espanyol. Es tracta, només, d'un botó de mostra. Però és prou significatiu.

Problemes d'identitat cultural, de realisme, de fidelitat al propi poble i a les seves lluites... Podríem resseguir-ne d'altres: situacions de pobresa i marginació, abandó del camp, suburbis ciutadans... Les dimensions i la urgència no són les mateixes. Però, guardades les proporcions, els desafiaments dels cristians de Catalunya no es troben tan lluny d'aquells amb què s'enfronten els cristians de l'Amèrica llatina.

QÜESTIONS

L'ESGLÉSIA I EL MÓN RURAL A GIRONA

ENRIC SALA

Amb ocasió del XX aniversari de l'obertura del Concili Vaticà II, el mes d'octubre de 1983 tingueren lloc al Bisbat de Girona unes Jornades diocesanes presidides pel Bisbe, Dr. Jaume Camprodon, i convocades amb aquest suggeridor encapçalament: «El Concili Vaticà II i l'Església a Girona». Era un intent de prendre el pols a l'Església diocesana.

El primer dia era només per a capellans. Al matí hi va haver una ponència del bisbe d'Osca, Dr. Xavier Osés, seguida de debat; a la tarda, una taula rodona sobre «Visió diocesana de la vida i l'acció del prevere».

El segon dia era obert a laics, religiosos i preveres. Al matí, el senyor Ramon Sugranyes de Franc, auditor laic al Concili Vaticà II, va parlar sobre el laïcat. A la tarda les jornades es van cloure amb una taula rodona sobre «Vint-i-un anys de postconcili a la nostra diòcesi».

El text que publiquem és la comunicació sobre «Església diocesana i món rural», presentada a la taula rodona del segon dia.

Aquesta intervenció és el resultat d'un treball en equip d'un grup de capellans diocesans vinculats al Departament de Pastoral Rural del Centre d'Estudis Pastorals, que ens reunim cada mes, i de la coordinadora diocesana del Moviment de Cristians de Pobles i Comarques de Catalunya (abans Moviment Rural), un i altra vinculats la Consiliaria Diocesana del Moviment Rural. Algunes persones d'ambdós grups són aquí. Les seves intervencions a l'hora de la conversa podran ajudar a completar aquest apretat intent de síntesi. La nostra intervenció en una assemblea com aquesta, d'on la gent dels pobles n'està quasi absent, només es pot entendre per la corresponsabilitat en l'Església diocesana, per la qual tots plegats assumim i sentim com a nostra tota la vida de la nostra comunitat eclesial.

I. EL MÓN RURAL GIRONÍ

Què entenem per món rural

Per tal d'entendre'ns, cal primer posar-nos d'acord sobre els mots.

Encara que només sigui com una hipòtesi de treball que ens permeti d'avançar, i tot esperant que la conversa de després ens ajudarà a afinar, explicarem què entenem per món rural servint-nos d'un treball de Tomàs Vidal i Bendito,¹ perquè crec que és el que més ens pot servir per explicar el món rural de Catalunya, i concretament de la nostra diòcesi.

1. «Éxode rural i problemàtica demo-espacial a Catalunya» (1860-1970), a «Estudis d'Història Agrària» 2, pp. 193-204, més mapes i gràfics.

Vidal i Bendito defineix «rural» per contraposició a «urbà»: «rural és tot allò que s'allunya de l'urbà, allunyament o distància sempre relatiu. Avui, quan les concentracions urbanes són com més va més importants i l'urbà domina tota la vida social i econòmica, el rural esdevé reduït a aquelles condicions on la petitesa dels grups humans i el seu aïllament fan difícilment reproduïbles els patrons generals de la vida socio-econòmica».

Assenyala, també, uns trets que per a nosaltres podrien esdevenir criteris de discerniment:

a) els models o patrons generals de la vida socio-econòmica són els urbans, que han esdevingut patrimoni de tots;

b) el grau de marginació d'aquests patrons o models urbans marca el món rural; la marginació serà diferent segons la distància i l'aïllament respecte als centres urbans, on aquells patrons prenen cos, perquè són viables;

c) es considera que les agrupacions humanes inferiors a dos mil habitants i allunyades més de deu quilòmetres d'agrupacions urbanes no reuneixen condicions que permetin la realització pràctica del model urbà; per tant aquestes poblacions són considerades rurals;

d) fins a l'època de la industrialització de Catalunya, al segle passat, l'agricultura —és a dir tot allò que es relaciona amb el conreu de la terra— era l'activitat productiva més important en el món rural; les altres activitats voltaven entorn d'aquesta.

El món rural català els darrers 125 anys

La crisi del món rural no és un fet d'avui ni d'ahir. El que nosaltres constatem avui són les conseqüències d'uns canvis qualitatius que es donaren al segle passat. El que ha succeït després no és sinó la realització progressiva del contingut d'aquelles premisses, a mesura que els nous temps han creat i han ofert les condicions adequades per al seu desenvolupament quantitatiu. «En molts casos, diu Vidal i Bendito, la decadència de molts àrees rurals és més una conseqüència d'emigracions passades que de les presents».

Una constatació pot servir de mostra: l'evolució global de la població rural entre 1860 i 1970. El 1860 era de 788.120 habitants, que representaven el 47 %; cent deu anys més tard era de 686.994 persones, que representaven el 13 % de la població total de Catalunya. La disminució percentual ha estat, doncs, del 34 %. Si hagués seguit el creixement natural, sense aquesta ruptura que

volem remarcar, i que ens indica el trencament d'una estructura social que comença a fer aigües, el 1970 la població rural a Catalunya hauria estat gairebé el doble: 1.364.000 habitants, o sigui que n'hauríem perdut tants com en resten encara avui en el món de pagès. Doncs bé, és entre 1860 i 1900 que es constaten les taxes anuals de pèrdua de població, de descens, més altes d'aquests cent deu anys, només superades la dècada de 1960-1970. És el tribut que paga el món rural al procés d'industrialització de Catalunya que, al seu moment, va estudiar amplament Vicens i Vives. El Barcelonès, diu Vidal i Bendito, fou el gran i quasi únic beneficiari de l'èxode rural de les nostres comarques.

El món rural gironí

Les estadístiques que tenim corresponen a la província de Girona, que no coincideix amb els límits del Bisbat. Fem la presentació per comarques, sense esmentar el Maresme, del qual no tenim dades. I ens atenim al criteri de Vidal i Bendito que, com hem dit, considera rurals les agrupacions humanes de menys de dos mil habitants separades més de deu quilòmetres d'agrupacions de caire urbà. Segons aquest criteri:

a) *al Gironès*, de 36 municipis, 29 són rurals (més Medinyà, que no és municipi); en les parròquies —que són més— d'aquests municipis, hi viuen 15 capellans diocesans, la mitjana d'edat dels quals és de 52 anys;

b) *a la Garrotxa*, de 21 municipis, 18 són rurals; hi viuen 12 capellans —sense comptar els del Collell—, la mitjana d'edat dels quals és de 54 anys;

c) *a la Selva*, de 24 municipis, 10 són rurals; hi viuen 6 capellans, la mitjana d'edat dels quals és de 54 anys;

d) *a l'Alt Empordà*, de 69 municipis (més Vilanova de la Muga), 62 són rurals més Vilanova de la Muga; hi viuen 28 capellans, la mitjana d'edat dels quals és de 57 anys;

e) *al Baix Empordà*, de 36 municipis, 28 són rurals; hi viuen 12 capellans, la mitjana de edat dels quals és de 52 anys;

f) *a tota la Diòcesi* hi ha 385 parròquies i 19 annexes. En 169 hi viu el capellà i en 216 el capellà no hi viu: aquestes darreres són, pràcticament totes, parròquies rurals.

Problemes socio-econòmics

1. *Situació econòmica.* La crisi econòmica castiga els pagesos i totes les professions que es donen als nostres pobles. Els ritmes de treball del pagès, per poder-se'n sortir, són cada vegada més durs. Les inversions necessàries per a la mecanització exigeixen demanar crèdits als Bancs. La mecanització i els crèdits se'ns mengen. El desnivell creixent entre la inflació, el cost de la vida i els beneficis del pagès i dels treballadors dels nostres pobles fa molt difícil de tirar endavant.

2. *La immigració.* La presència d'africans en els nostres pobles ha fet baixar els preus del mercat del treball. Aquests africans es veuen obligats a acceptar qualsevol treball, al preu i amb les condicions que sigui. Generalment fan de jornalers agrícoles. Són explotats i al mateix temps fan baixar el preu dels jornals.

3. *Vida sindical.* No hi ha cap visió de la necessitat d'un sindicat: és un mal crònic dels pagesos, desconfiats. Això fa que per manca d'organització sindical siguem explotats.

4. *Vida cultural.* En aquest camp els nostres pobles són un desert; tot o quasi tot està per fer: les biblioteques populars no existeixen; hi ha lluita entre escola estatal (la més popular) i privada (que és religiosa i a la qual van els fills dels rics o de les famílies que fan esforços econòmics de flaqueza per a «situar-los»); la gent es desenten dels problemes del poble i s'evadeix.

Problemes religiosos

1. *La identitat cristiana.* S'han perdut unes referències religioses o de fe que servien de punts de referència sòlids. Aquesta pèrdua no és fruit d'una opció o tria personal dels creients, sinó d'una dilució: s'han diluït en l'ambient.

2. *La iniciació cristiana.* Entre l'aprenentatge de ser cristià i l'aprenentatge en general hi ha una semblança: no tot és teòric, sinó que hi ha una pràctica i una explicació, després, d'aquesta manera de fer, d'aquesta experiència. Doncs bé, no s'ha donat una iniciació cristiana; no ens han convidat ni ajudat a participar, com a camí per créixer en la fe. Una bona experiència en els pobles petits és reunir-se per descobrir els problemes que ens afecten a tots i per buscar entre tots maneres d'afrontar-los, i fer que tot arribi a les celebracions, en les quals hauria d'haver-hi conversa, diàleg i una lectura crítica de l'Evangeli.

3. *El laïcat.* La militància dels laics en el món rural es fa particularment difícil pels condicionaments que crea la pressió social de l'ambient, petit i tancat.

4. *El jovent.* Hi ha el problema dels joves que van a ciutat per a treballar o per a estudiar; hi ha joves que diuen: «som cristians perquè ens van batejar, però no som creients»; hi ha joves que no veuen clar això d'anar a missa, però que estan disposats a participar en una acció cristiana i que, moltes vegades, fins s'hi senten identificats.

5. *Els religiosos.* Han abandonat els nostres pobles per concentrar-se a les ciutats; només «toquen» els benestats dels nostres pobles que poden pagar el col·legi dels seus fills a ciutat.

6. *Els capellans.* Assenyalen algunes qüestions: el clergat diocesà, ha abandonat el món rural?; l'envelliment dels capellans del món rural correspon a l'envelliment de la població rural; la necessitat de capellans amb ganes de venir al món rural, de ser presents al poble i de viure en el poble i del poble, com tothom, amb un treball professional i tot: de pagès, paleta, mestre, jornalier...

Ens augunegen algunes preguntes: el capellà, només ha de venir a dir missa al poble, sense compartir-ne la vida?; ha rebut una formació no adequada per a anar al món rural? I el seminarista, només ha de servir per a estudiar?; i per què no per a aprendre també un ofici que permetria d'inserir-se en la vida del poble?

7. *La diòcesi.* Ens arriben del Bisbat orientacions i materials que són simples transposicions d'esquemes urbans al món dels nostres pobles.

8. *La resposta institucional: parròquies o unitats pastorals.* És urgent de *clarificar i estabilitzar* la situació actual, caracteritzada per tantes parròquies i pobles sense capellà, amb la creació de *marcs institucionals que siguin punts de referència de la presència institucional de l'Església a les nostres comarques*, tal com ja s'ha produït en els diversos camps de la vida social: la sanitat (metges, practicants, farmàcia, ambulància, veterinari...); la cultura (escoles); l'ordre públic i la seguretat ciutadana (guàrdia civil, bombers...). És negatiu aquest fet que constatem en molts pobles: la gent no sap a qui adreçar-se, ja que en poc temps ha canviat sovint el capellà veí que es cuida del seu poble.

Això demana: una reestructuració estable de les actuals parròquies, dels seus annexes i dels capellans que les serveixen; una atenció i una potenciació pastoral dels caps de comarca; la formació urgent d'equips *pastorals* comarcals (que no és el mateix que equips de *vida*).

Assenyalem, també que manquen pautes (potser fóra millor parlar d'eines) per al treball pastoral: full parroquial, devocionaris, etc. I que la presència creixent i estable als nostres pobles de persones, famílies i grups de la ciutat tant els estius com els caps de setmana ens planteja noves situacions pastorals que hauríem d'afrontar plegats.

II. LA RESPOSTA DE L'ESGLÉSIA

Una primera constatació s'imposa: l'Església ha estat ben present estructuralment en el món rural a través de la xarxa de parròquies i dels capellans que les han servides.

Aquests capellans han fet un treball de pastoral parroquial ben meritori, amb dignitat i en unes condicions no sempre fàcils.

Els darrers vint anys hi ha hagut un esforç sincer de renovació litúrgica, de catequesi i també —cosa molt important— d'apropament del capellà a la vida de les famílies i de les persones, en totes les seves dimensions, així com a la vida del poble, amb tota la seva problemàtica.

Pontificat del Dr. Jubany (1964-1971)

L'any 1965, el Dr. Narcís Jubany, bisbe de la Diòcesi, publica una *pastoral* que vol ésser, de fet, un programa de renovació pastoral del Bisbat segons el concili Vaticà II, tot i que a la introducció parli modestament de «simple orientació». L'encapçalament de la Pastoral, però és prou explícit: «*La Diòcesi i les seves actuals perspectives apostòliques*». I la conclusió encara ho és més, quan diu: «aquesta carta pastoral ha pretès ésser una *orientació programàtica per a la diòcesi*». El Bisbe assenyala que la «nostra diòcesi ofereix una contextura preferentment rural, encara que no manca d'altres problemàtiques diverses, que responen a les maneres de ser de les diverses categories socials». I quan parla de la necessitat de la pastoral de conjunt escriu: «aquestes perspectives renovadores permetran d'aportar una solució al problema de les parròquies petites, tan nombroses a la nostra diòcesi: aquesta no pot venir d'un simple plantejament jurídic de la qüestió, sinó d'un estudi de cada cas, considerat dintre del marc de l'interès pastoral de la comarca».

Després d'haver remarcat la importància que per al treball pastoral té la parròquia renovada, el Bisbe parla de la necessitat dels Moviments d'apostolat seglar, insisteix que «els moviments especialitzats d'Acció Catòlica tenen cada dia més interès», i subratlla que «la parròquia ha d'entendre que, no solament en les grans ciutats, sinó també en el món rural, l'apostolat especialitzat ha de desenvolupar-se generalment sobre una concepció supra-parroquial». I parlant de «Els nostres moviments diocesans» afirma que «essent aquesta (la Diòcesi) eminentment rural, l'apostolat de la JAC i els corresponents moviments d'adults hauran de tenir una importància primordial».

Aquestes directrius del Bisbe es van concretar en les «Jornades Sacerdotals de Pastoral», per zones pastorals, que van començar a preparar-se el mateix l'any 1966 i que van cloure's el 1967. Fou un intent seriós de treballar amb profunditat per tal de conèixer el terreny que es trepitjava abans de buscar respostes. Rellegir avui tots els documents que amb aquella ocasió es van produir seria una tasca molt profitosa per veure què ha estat el postconcili a la nostra Diòcesi.

Cenyint-nos, al món rural, la zona de l'interior fou l'única que en tractà explícitament aquesta problemàtica. S'assenyala que «el problema bàsic i fonamental de la pastoral de la zona és que *l'Església està lluny dels problemes reals del món i dels homes d'avui*» i es constata que les ràpides transformacions han afectat també el món rural. Hi ha fins i tot una ponència de Mn. Emili Montal, aleshores Vicari de Pastoral, sobre «les transformacions actuals del món rural». D'aquell moment del Bisbat, Mn. Montal ens en podria dir alguna cosa.

Mentrestant, estan naixent a la Diòcesi els dos moviments especialitzats que esmentava el Bisbe a la seva carta, la JAC i el Moviment rural d'adults. Sobre aquest punt ens podrien ajudar, entre altres, Mn. Salvador Font i Mn. Lluís Fluvià (JAC) i Mn. Salvador Batalla, Mn. Josep Puig, Mn. Lluís Solà, i Mn. Pere Mata-mala (adults).

Una experiència nova amagada sota un nom vell va ésser la Missió Comarcal de Verges.¹

Dos fets cal tenir en compte en aquest moment per la seva incidència pastoral en el món rural: la crisi eclesial, que fa que aquest sigui el primer a sentir la pèrdua d'efectius eclesials, especialment per la ràpida desaparició dels capellans joves, i el tanca-

1. Raimon Bonal, «Una experiència pastoral a retenir» a «Qüestions de Vida Cristiana», n. 42 (1968), pp. 63-67.

ment de les cases dels darrers religiosos i especialment religioses que quedaven als nostres pobles, bàsicament dedicats a l'ensenyament.

Pontificat del Dr. Camprodon

Recordem la *Jornada Diocesana de 1980*: és prou recent per creure que la manera com tracta aquesta problemàtica és ben present en l'esperit de tots els qui som aquí.

En la presentació dels «*Objectius prioritaris de Pastoral*, programa diocesà a partir del setembre de 1981», el bisbe de la Diòcesi, Dr. Jaume Camprodon, parla del món rural en el punt 7: «els marginats». Entre les deu afirmacions amb què concreta l'esperit de la Jornada, i que volen ser com el motiu de fons que ha d'acompanyar sempre la nostra acció pastoral, retenim el que diu el nostre Bisbe en aquest punt 7: «Hem de mantenir la preocupació i un cert sentit de culpabilitat pel fet que la nostra Església no té una atenció prioritària al món obrer, al dels immigrants, al món rural».

El capítol II, dedicat als Consells Pastorals, creiem que fa referència al món rural a les «Recomanacions finals», quan diu: «En els pobles on no hi ha capellà resident, que acostumen a ser pobles petits, aquesta junta (o Consell) esdevé indispensable. És la manera d'assegurar que la vida cristiana i les responsabilitats eclesials més elementals no es vagin morint d'inanició, perquè depenen d'un responsable que viu a fora i que hi va quan pot. Recomanem ...».

El capítol III, dedicat als Moviments especialitzats d'ambients, parla de la presència, encara que minúscula, del Moviment Rural a la Diòcesi, en el punt primer, «Situació», i en el punt tercer, «Camins», convida a treballar a nivell de comarques i a connectar amb els responsables d'aquest Moviment (paràgraf cinquè).

El capítol V, dedicat a la Pastoral dels joves, punt tres, «camins», paràgraf segon, parlant dels objectius per a aquell any, assenyalava que cal: urgir i afavorir la coordinació dels diferents grups de joves de les comarques; responsabilitzar capellans i joves de cara a aquesta feina; i potenciar el treball dels Moviments de joves i la seva interrelació. Donar prioritat al jovent obrer i al jovent rural-comarcal.

El gener d'aquest any, 1983, apareixien al «Butlletí de l'Església de Girona» unes «*propostes sobre Pastoral Rural*». Constitueixen un pas més en aquest llarg i pacient camí postconciliar per donar respostes pastorals realistes a les necessitats del món rural del Bisbat.

La iniciativa que està a la seva arrel surt del Consell Presbiteral, el qual crea una comissió que es posa en contacte amb l'equip de capellans que ens reunim cada mes en l'àmbit de la Consiliària del Moviment rural. Treballant conjuntament, i consultat també el consell Diocesà de Pastoral, ens ofereixen el seu treball.

Les primeres ratlles n'assenyalen clarament la finalitat: les propostes volen ser «operatives»; i també els límits: «ens limitem a l'atenció pastoral a les parròquies petites, problema que no esgota el tema de la pastoral rural i no es pot separar d'una visió global de la qüestió».

Personalment crec que hi ha aportacions molt interessants que hauríem de valorar degudament. Per exemple, el realisme que traspuen, la crida a fer atenció a aquest problema cada dia més present, la potenciació dels equips pastorals i de les comarques com a possibles unitats pastorals, el protagonisme que es dona als laics, les perspectives de celebracions dominicals sense capellà, els criteris per distingir la parròquia com a entitat jurídica de la comunitat eucarística, la crida a les religioses a tornar al món rural amb noves actituds i diferents tipus de presència, etc.

Darrerament encara, al Butlletí de l'Església de Girona del setembre passat, al capítol titulat «*Aspectes del Treball pastoral que cal activar a la Diòcesi el curs 1983-1984*» s'insisteix novament en l'atenció pastoral al món rural, especialment al punt sisè: «Pastoral rural i d'atenció a les parròquies petites».

El Bisbe ha dedicat algunes de les seves cartes setmanals al Full Parroquial a temes del món rural, especialment una quan els tractors van sortir a la carretera i una al jovent de pagès.

III. QÜESTIONS PENDENTS

Sobre la realitat humana

1. Tenim ben *diagnosticada* l'anomenada «crisi» del món rural a casa nostra? La imatge que ens fem del món rural, a què respon: a la realitat objectiva o més aviat a una idealització? No ens han enlluernat més, potser, l'anècdota o el moment conjuntural que no pas tot un llarg procés de degradació estructural, que és el que més hauríem de tenir en compte en un planteig de futur, a llarg termini?

2. Es donen en els nostres pobles els elements necessaris

—humans, culturals, sociològics, econòmics...— per a refer el teixit social d'aquestes comunitats? És o serà possible una vida satisfactòria —qualitativament i quantitativament— en els nostres pobles? Tenen futur els nostres pobles com a comunitats humanes autònomes?

3. S'imposa aquesta constatació: no existeix avui, a casa nostra, en el món rural, una «cultura» rural, sinó que els nostres pobles participen de la mentalitat, de la manera de pensar general de la societat, que és cada cop més una cultura urbana. Pot donar-se o ressuscitar-se artificialment una imatge idíl·lica d'un món rural pairalista (família, pràctica religiosa...) que no és més, però, que una caricatura buidada de contingut pels mecanismes econòmico-socials imperants; si resten elements d'aquesta cultura rural són elements residuals, abocats a desaparèixer. Però cal dir també tot seguit que els nostres pobles van a remolc en el procés general de transformació i que aquest model de societat i de vida urbano-industrial hi crea frustracions —conscients o inconscients— perquè són uns models no sempre assolibles i realitzables en el món de pagès.

Una pastoral pensada des del món rural i per al món rural haurà de tenir molt en compte aquests dos matisos per tal de fer una interpretació correcta de la primera afirmació que no es dona, avui, una cultura rural.

Sobre la resposta pastoral

1. En un repàs d'aquests vint anys de la vida de la Diòcesi en l'ambient rural apareix clara una voluntat d'atenció al que hi està succeint: es donen tocs d'atenció; però es veu, també, que no s'acaba de donar un presa de consciència global en el Bisbat, prèvia a una autèntica resposta pastoral, és a dir, realista i fruit d'un diagnòstic ben fet de la situació actual del nostre món rural, una situació que és nova pels canvis que s'hi estan produint i que afecten d'una manera decisiva les mentalitats. I no veure-hi clar o no acceptar la realitat tal com és en ella mateixa, significa —agradir o no agradir— col·locar-se'n fora; i col·locar-se fora de la vida vol dir renunciar a incidir-hi.

2. No és possible un projecte pastoral evangelitzador del món rural si no es concep com una part d'un tot, és a dir, d'un projecte global de l'Església diocesana, que és assumit per tota ella, o almenys per la seva major part, i que aconsegueix una **unanimitat**.

Però, des d'on i des de què s'ha de fer aquest projecte? Tres

elements són imprescindibles:

a) una experiència veritable d'Església Poble de Déu: una Església en camí de desclericalització i de progressiu creixement d'un laicat adult que assumeix les seves responsabilitats. (On som en aquest camí?, ¿i quina inversió fa la nostra Diòcesi en persones, temps, diners, preocupacions... en el camp del laicat?);

b) interpretar aquest fet com un *senyal d'alerta* d'una situació I per a això, atenta tota ella a la lectura honesta dels autèntics signes del temps i que accepta el món —les persones, els grups, les situacions, els esdeveniments...: tot el que vol dir la complexitat de la comunitat humana— com a lloc teològic, com a lloc de la revelació de Déu;

c) una Església evangelitzadora dels pobres, que és, ella mateixa, pobra. Perquè un projecte sigui realment evangelitzador i cristià ha de realitzar el que diu Jesús a l'evangeli de Lluc: «els pobres són evangelitzats».

Cal, doncs, aclarir primer qui són *avui* i *aquí* els pobres, quina és la nostra concreció de l'opció preferencial pels pobres, i quina relació té amb el que escriu el nostre Bisbe, quan en la presentació del Document «Objectius de Prioritats de Pastoral. Programa Diocesà 1981», es refereix als mons marginats que també es donen entre nosaltres i que fan que l'Església se senti culpable. Perquè fa pensar que els ambients o grups socials que el nostre Bisbe enumera com a marginats per part de la nostra Església diocesana siguin precisament els que avui constitueixen els ambients i les classes populars.

I si la lluita per la justícia és part integrant de l'evangelització, tal com afirma el Sínode Episcopal de 1971, hem d'encarar-nos amb preguntes com és ara aquestes: com és la nostra evangelització?, quina traducció pràctica n'hem fet?, com es dona entre nosaltres aquest combat per la justícia, si a la nostra Església tenim marginats els grups que pateixen la injustícia del sistema?

3. Davant la pèrdua d'efectius clericals i les seves conseqüències en el món rural, sobretot a les parròquies «petites», són possibles dues respostes:

a) preocupar-nos per assegurar les misses dominicals (amb altres paraules i dit en forma de caricatura, per «obrir la botiga»). Per aquest camí no tenim sortida: tard o d'hora arribarem al cul del sac;

b) interpretar aquest fet com un *senyal d'alerta* d'una situació pastoral *global* que no funciona i que ens demana una mobilització general —no només clerical!— feta amb profunditat, i que tingui compte de tots els elements en joc abans de diagnosticar i, més encara, abans de «receptar».

En aquest punt caldrà estar atents a les persones i als grups de cristians dels nostres pobles que expressen amb més o menys claredat, segons en tinguin més o menys consciència, que se senten marginats en la nostra Església diocesana en el sentit que la diòcesi, les parròquies, etc. no se'ls prenen seriosament ni com a laics, ni com a gent de poble, potser per una polarització de l'atenció vers uns fets més «cridaners», que acostumen a ésser urbans.

Aquests cristians, persones o grups, creuen que en la pràctica, de fet, (encara que possiblement de bona fe) se'ls considera només com a elements passius en la nostra Església, com a clients i simples consumidors només de sagraments, (o, estirant molt, d'una pastoral que altres han pensat per a ells), i no com a possibles subjectes, amb vocació i aptituds per a esdevenir evangelitzadors, ferment i sal, del seu món, i corresponsables de l'Església i en l'Església.

IV. UN SUGGERIMENT METODOLÒGIC

Per acabar em permeto de fer un suggeriment a l'assemblea; es tracta d'una qüestió de mètode amb un rerefons teològic. No sé si seria millor i més profitós per a tots buscar com seria possible un treball, el primer pas del qual no fos tant aturar-nos a estudiar o a veure què hauríem de fer o què hauríem de fer, com compartir el que ja estem vivint, el que estem fent.

Partir del que fem

La nostra vida personal i col·lectiva és rica. Entre nosaltres s'ha fet i es fa un bon treball en la grisor i en la discreció de cada dia, amb una fidelitat i una paciència evangèliques, nascudes de l'esperar contra tota esperança, i intentant no cedir a les temptacions de Jesús, sempre presents en la vida de l'Església com un cant de sirena. Però —i aquesta pot ésser la nostra pedra d'ensopec— potser no sabem «llegir» aquesta vida, per tal de formular-nos-la en signes entenedors i comunicables, que són els que ens permetrien dir-nos els uns als altres el que ja vivim i així «edificar-nos» mútuament i edificar l'Església de Déu entre nosaltres.

Entre nosaltres hi ha prou vida perquè no ens hàgim de frustrar

artificialment. El que fem o el que no fem cal emmarcar-ho en la situació concreta en què ens ha tocat de viure. Pot ésser que la «feina» que portem entre mans sigui quantitativament petita, discreta, però que al mateix temps tingui un gran valor *qualitatiu*, que hem de saber descobrir i apreciar com cal. Un valor de signe d'un estil nou, més evangèlic, de viure i de construir el Regne. Si trobéssim la manera de compartir tota aquesta vida que ja hi ha entre nosaltres, ens ajudariem els uns als altres a descobrir l'Església vivent, l'única portadora de Jesucrist ja present entre nosaltres. Veuíem com al llarg d'aquests vint anys de postconcili, també nosaltres hem escrit el «nostre» concili.

Aquestes paraules volen ésser una crida a esdevenir creadors, inventors, per tal de trobar una manera nova de comunicar-nos. I no pas per un afany voluntarista, per donar-nos ànims i encoratjar-nos; no. Sinó perquè crec que aquesta perspectiva en que ens hauríem de situar per caminar té unes arrels teològiques.

Descobrir la salvació present en la vida

El Vaticà II ratifica com un dels principis fonamentals de la seva construcció teològica que el món ja està salvat per l'encarnació i pel misteri pasqual de Jesucrist. El temps de la història és el temps de l'Església, la qual és signe (sagrament) d'aquesta salvació (presència del Regne) ja present en el món, en la història. No necessitem més salvadors: de Senyor només n'hi ha un; l'Església és mediació o, si voleu, camí, instrument, pont, del Regne; no és el Regne.

Per tant la nostra feina no és de «vendre» la salvació, sinó de *descobrir-la* allà on ja es troba abans mateix d'arribar-hi nosaltres: en la vida. Crist és el món, ens deia ahir el Bisbe Osés. Aquesta és una categoria hermenèutica, d'interpretació de la fe, que pot canviar d'arrel les nostres perspectives. És aquí on calen actituds radicals —d'arrel— de fe, i no simplement unes actituds religioses o d'una fe qualsevol, sinó d'una fe veritablement cristiana, centrada en el Crist, el Fill de Déu fet home, mort i ressuscitat per nosaltres, signe per a nosaltres que Déu ha estimat tant el món que ha donat el seu propi Fill per tal que el *món* tingui vida i vida abundant.

La nostra preocupació no hauria potser de ser tant l'Església com el Regne, no tant fer «clients» com treballar per la vida del món, no tant la moral com la fe, no tant l'activitat com la contemplació. La nostra feina com Església de Jesús a Girona és molt

modesta: ésser, enmig de la nostra societat, signe i mediació del Regne ja present entre nosaltres, un Regne del qual no tenim ni el control ni l'exclusiva i que va més enllà dels límits institucionals de la nostra Església.

Donar nom als signes del Regne

La nostra feina podria ésser de «posar nom» a les realitats signes del Regne que anem descobrint en la vida «mundana» en la qual estem submergits: en la vida de les persones i dels grups humans. Fem atenció que posar nom només pot fer-se amb autenticitat des de dins de la vida i dels esdeveniments, no des de fora: en aquest cas seria «col·locar etiquetes», que és molt diferent. Per fer-ho ens hauríem de preguntar novament què vol dir per nosaltres, a partir de la nostra manera de fer concreta, la relació entre evangelització i combat per la justícia.

Tot això ens portaria a fer-nos moltes preguntes. No cal. Jo voldria acabar suggerint només aquest doble interrogant: ¿No som potser molt activistes (no se'ns hauran infiltrat els criteris d'eficàcia de la nostra societat?) i poc contempladors de les meravelles que Déu realitza enmig nostre? ¿O és que estem fora de la vida real —que és on realment es juga el Regne— i ens entretenim amb muntatges artificials de teatre rococó?

Si no volem exposar-nos a aigualir precipitadament la realitat «contemplació» en una caricatura de pseudo-espiritualitat *ad usum delfini*, respondre aquestes qüestions demanaria una atenta reflexió, i, possiblement, ens portaria també a reflexionar tant sobre quina és la veritable vocació i el lloc propi dels laics com sobre l'estatut del capellà tal com el tenim avui.

LA SOLITUD DEL CAPELLÀ RURAL

MANUEL PAL

Quasi bé res! Bernanos en va fer una gran novel·la, d'aquest tema. I ja fa una pila d'anys. Però, *mutatis mutandis*, els qui vivim a pagès encara podríem fer un «Diari» bastant dramàtic. Els ecològics —fins de teologia ecològica arribarem a parlar— descobreixen cada dia mediterranis. I encara gràcies... La realitat, o millor les realitats —perquè no n'hi ha pas dues d'iguals, de situacions rurals—, mereixen certament un esforç de coneixement i de reconeixement.

Per començar, la mateixa paraula «solitud» que m'han suggerit per al títol d'aquestes notes ja em posa qüestions. Solitud o soledat? Fabra duu els mots com a sinònims. Però jo trobo que tenen connotacions diverses. La soledat, la sento com *quelcom* que està dintre de mi, que trobo quan miro cor endins, quan la meva consciència es desperta i es pren el pols; la soledat seria una experiència personal profunda, inalienable, que afecta el meu ésser més íntim, la meva existència mateixa... La solitud, la sento més aviat enfront de mi, fora de mi, quan em rodeja la immensitat de la natura. La solitud, l'he experimentada sol (o fins i tot amb altres) quan m'he trobat dalt dels cims pirinencs o en una vall o una platja deserta. La solitud és com externa a mi, m'embolcalla. La soledat està en el meu interior. (Ben sovint he sentit una enorme soledat enmig d'una multitud, entre els sorolls i els tràfecs d'una gran ciutat!)

I una altra cosa: quin sentit valoratiu donarem als dos mots? La solitud és bona o dolenta? I la soledat? Crec que la qüestió és insoluble prèviament. Tot depèn. L'home, en la nostra condició temporal, sembla fet per a les alternances. En el silenci i la solitud ens trobarem bé moltes vegades. Però no tothom té vocació per a viure sempre en una tebaida. I pel que fa a la soledat, experimento sentiments semblants: viure sempre en una relació cap enfora —tracte constant de persones, febre d'accions, etc.— cansa i fatiga; però no tenir mai o difícilment aquestes relacions produeix també

una sensació negativa d'isolament, d'ineficàcia, d'inutilitat. Em trobo molt bé sol, i necessito, diré, la soledat com alternança, però no com a situació permanent. En el primer cas la soledat seria plena i fecunda, en el segon, hi ha més el risc de la buidor i l'es-terilitat. Una soledat buida, heus ací el problema...

En quin cas es troba el capellà rural, com a persona i com a pastor-responsable d'una «comunitat» de creients? No parlaré de solitud... I la soledat, l'experimenta? Com? I li és problema?

Hi ha una soledat seriosa que afecta la vida de tot prevere catòlic-romà actual: és la del celibat. Qüestió cabdal, que no és ací on s'ha de tractar, precisament per la seva universalitat. Sí que, en tot cas, pot afectar d'alguna manera particular el prevere que viu en zona rural, perquè el celibat no està pas renyit —més aviat el contrari— amb una intensa vida de relacions personals; i aquestes relacions afectives sí que en l'àmbit rural ni són fàcils ni abundoses.

Per aquí el problema de la soledat es fa més viu en la ruralia. A pagès, perquè hi ha més poca gent i perquè els nivells culturals són molt diversos, les relacions personals tenen limitacions ben pròpies. No és pas que sigui impossible l'amistat entre el capellà i la gent del camp. Fins diria que aquesta es dona sovint i amb una franquesa i una naturalitat admirables. Els límits li vénen per altres costats. Els tipus de cultura, les afeccions, el món ideològic són tan diferents! Era un tòpic en èpoques passades —i durant segles— parlar de la penya que feien en els pobles rurals una mica més grans el capellà, el metge, el mestre i l'apotecari. I s'explica. Ells tenien un llenguatge comú, una situació de «classe», diran alguns, semblant. I la relació podia tenir una qualitat peculiar.

Ara el problema ha canviat força. I per molts motius. No sóc pas sociòleg, i per això em limitaré a apuntar quelcom simplement a raig de bolígraf i deixant-me dur pels records i les observacions de què dispo.

Els nuclis rurals s'han despoblat d'una manera increïble. A les comarques del Pirineu lleidatà, el que més conec, el fet és dramàtic. Ara la soledat (i la solitud!) ho envaeixen tot. Fa pena veure els bells poblets solitaris, silenciosos, sense els crits de la quitxalla que els omplien abans en sortir d'«estudi». Les escoles hi són, però sense ni un sol alumne. Les quatre cases obertes són habitades per gent gran quasi totes, o per algun matrimoni sense fills. No exagero. La rectoria ja fa temps que és tancada. Abans hi havia un capellà a cada poble i poblet, i, sobretot pels funerals, es tro-

baven sovint amb els companys, i passaven la tarda potser jugant a cartes, i la relació amistosa es cultivava regularment. Ara el capellà viu quasi sempre sol en el poble més gran o en el cap de comarca i corre d'ací d'allà a celebrar misses els diumenges i dies festius. Un contacte així, ràpid i espatat, i «liturgitzat», no permet cultivar gaire una amistat profunda amb els fidels ni amb ningú. I això s'agreuja encara quan la durada dels «nomenaments» és curta (jo mateix vaig arribar a un promig d'un any i mig d'estada en sis parròquies successives!).

La pràctica actual de concentrar els preveres al cap de comarca vol afavorir una certa convivència, i en algun punt sí que deu aminorar els problemes de soledat, però no aconsegueix pas treure'ls del tot. El prevere resident en el poble gran, ni que tingui una bona relació amb els companys que també hi viuen, s'hi troba una mica «estrany». Només quan, prescindint de l'estatut jurídic, vulgui i pugui viure en aquest lloc unes relacions pastorals ordinàries i normals amb famílies, infants, joves i adults, etc., la seva situació podrà ser més satisfactòria. Però això no sempre és fàcil.

I més coses encara. La soledat de molts preveres rurals avui es fa difícil també donat el «règim de vida» que duen. Si tenen la mare, la germana o alguna bona serventa amb ells, molt bé. Però són molts i molts que viuen en solitari. Fan una mica d'ermitans a la rectoria i mengen en alguna casa —o fonda— on troben sovint, val a dir-ho, un magnífic escalf familiar. Amb tot, la situació no deixa de ser atípica. I, sobretot per a segons quins temperaments i en segons quines edats, no és pas gens ideal.

Fins ací he parlat d'aspectes referents a les relacions interpersonals. Caldria afegir-hi els relatius al tipus d'activitats —pastorals o altres— que el món rural permet o afavoreix en el capellà que hi viu. Aquí hi ha també enormes limitacions. Recordo que, al cap d'un any de viure en un poblet de 150 habitants —on em sentia, per altra banda, estimat i content—, em vaig plantejar seriosament de marxar a Amèrica on hi hauria més camp a córrer (alguns ho van fer i han realitzat allà activitats magnífiques). I és que en els poblets, ni que vulguis i puguis personalment, «socialment» no pots fer certes coses. Són «fora de lloc». És clar que la creativitat —la il·lusió i l'enginy— fa meravelles. Però ordinàriament no es va tan lluny. La falta d'estímul paralitza moltes coses... El capellà rural, sobretot en els llocs més petits, té moltes hores lliures que li creen un sobrepuig de soledat. Si les sap omplir amb algun «cultiu» especial o algun servei extra, molt bé: de la soledat en sortirà enriquit i farà bé als altres; però, si no, malament.

Quant a aquest punt del cultiu d'afeccions complementàries voldria dir també quelcom. El món rural no hi dona facilitats. Tot ho has de fer com pots i de qualsevol manera. T'agrada la literatura? I com podràs accedir als llibres i estar al dia? Ni biblioteques ni bones llibreries, no les tens a l'abast. T'agrada la pintura? I quins artistes i quines exposicions podràs freqüentar? T'agrada el cinema? Ni cinemateques ni sales amb bones programacions no seran per a tu. El teatre? Exactament igual. La música? T'hauràs d'acontentar amb escoltar discs o la freqüència modulada, si t'arriba. Assistir a conferències o cursets múltiples de renovació en les diverses matèries és pràcticament impossible o molt difícil.

En fi, que és tot un panorama de condicionaments socials (i no he parlat dels geogràfics: són enormes les distàncies que sovint cal recórrer amb camins difícils, per assistir a una reunió!), tot un munt de coses que fan la soledat del capellà rural més intensa, sense cap dubte, que la del capellà que viu en medi urbà.

És clar que dic això parlant «en general». Perquè, per sort, els casos concrets acostumen a trobar una o altra sortida al «problema». I de «neuròtics de la soledat», en trobarem en el món rural, però no sé si no n'hi ha encara més en l'urbà. I val a dir endemés que aquesta neurosi no és pas exclusiva dels capellans, ni tan sols dels cèlibes; ni de bon troç! Ja he dit, en començar, que la soledat és una cosa ben complexa...

Solucions per al problema? No veig com exposar-les ací. És tot un altre tema. Hi ha aspectes individuals (allò de fra Luis de León: «*a mis soledades voy, de mis soledades vengo...*») que poden trobar en l'espiritualitat —pregària, asceti, estudi, etc.— un expandiment, i altres de sòcio-pastorals que només poden enfocar-se pastoralment (pastoral de conjunt, amistat entre companys, relació fraterna amb el bisbe, etc.).

No voldria deixar cap regust pessimista amb les meves «notes». Tampoc no voldria ser ingenu. El món rural, el tenim entorn nostre, ampli i variat, amb llums i ombres, i mereix una atenció pastoral adequada. El prevere que dedica a aquest servei la seva vida també mereix una atenció i un reconeixement especials. Que aquestes ratlles hi contribueixin.

LES ARRELS DE LA SOLITUD DEL CAPELLÀ RURAL

GRUP DE CAPELLANS DE GIRONA

Aquestes ratlles són fruit d'un intent de treball en equip d'un grup de capellans de pobles petits del Bisbat de Girona, que ja fa uns anys que es reuneix mensualment en el marc de la consiliària del Moviment rural per reflexionar sobre la seva presència i el seu treball en els pobles que els han estat encomanats.

Aquest intent de sintetitzar en uns folis una reflexió sobre la solitud del capellà rural que ens ha estat demanada pels responsables de «Quaderns de Pastoral» no té cap pretensió de ser exhaustiva. Parlem en nom propi. No ens atribuïm cap representativitat que, per altra part, no tenim.

Marc d'interpretació

Amb aquestes ratlles, intentem oferir la nostra reflexió sobre aquest aspecte de la vida del capellà en general, que nosaltres vivim des de la nostra situació de capellans a pagès. Creiem que aquesta circumstància pot modificar potser certs matisos, però que no canvia la problemàtica de fons que planteja l'estatut del capellà en la nostra societat concreta d'avui. Ens neguem d'entrada a una aproximació sentimental o de llàstima al problema o a sortides pseudo-espirituals com a respostes evasives d'una problemàtica real. Creiem que només des d'una posició realista i acceptant tota la densitat i el gruix de la vida personal i col·lectiva és possible apropiars'hi des de la fe i viure-la segons l'Esperit (espiritualment).

Voldríem que se'ns situés justament i que en aquest marc se'ns interpretés. Som homes del ministeri amb una missió pastoral al Bisbat, que vivim serenament la nostra condició de rectors en els

nostres pobles. Aquest aclariment vol ajudar a la comprensió d'aquesta nostra reflexió escrita.

La vida de tota persona és un esforç per realitzar-se i esdevenir un mateix en diàleg amb la collectivitat. Del grau d'integració activa, lliure i responsable —negació de tota alienació—, en depèn la realització personal entesa com a negació de la solitud.

Conjuntament amb els propis sentiments subjectius, que són molt importants i que cal cuidar, hi ha uns elements objectius —sempre relatius a la societat-collectivitat en què vivim—, que determinen la integració, entesa com a negació de la solitud, en el cos social en què vivim. Nosaltres, en aquesta reflexió, volem centrar-nos en aquest aspecte sense negar-ne d'altres. I això no perquè sí, sinó perquè creiem que són fonamentalment aquests elements els que avui fallen, malgrat que potser en altres moments històrics el seu pes no fos determinant com ho és avui i aquí. Creiem que són aquests elements objectius els que generen avui el desarrelament i el malestar del capellà diocesà —no parlem del religiós— que tots coneixem.

Amb aquesta nostra petita aportació no voldríem més que oferir la nostra contribució —la d'homes del ministeri, exercit en el món dels pobles, res més, però tampoc res menys— a aquells que, conscients del moment que estem vivint, sense complexos de por ni inseguretats que es revesteixen de falses seguretats, intenten afrontar el problema amb lucidesa, des de la fe, creient en la validesa del ministeri.

Dificultats per a la integració del capellà en el món rural

Tres elements dibuixen avui el perfil de les persones en el context dels nostres pobles. Viscuts amb coherència, fan creïbles les persones i els donen autoritat moral, no tant pel que representen com pel que són en elles mateixes. Quan aquests tres elements es donen ben travats en una persona, aquesta es mereix la confiança de la gent dels nostres pobles per a prendre's seriosament el que fa o diu o el que pretén representar. Aquests tres elements són: l'*estatut familiar*, el *professional* i les *actituds cíviques* en el poble.

Aquests elements integren objectivament una persona, perquè la insereixen en el teixit de la vida colectiva del poble. Li donen identitat. Permeten identificar-la i, per tant, possibiliten la relació fecunda sobre un terreny comú. Que és tant com dir que la seva

presència és la negació de la solitud, entesa com a no integració de fet en el col·lectiu poble.

El capellà apareix al poble amb unes característiques úniques per singulars, amb una resposta aïllacionista a aquests tres elements integradors esmentats. El seu perfil en el poble apareix amb uns trets diferenciats de la resta de la gent.

Pel que fa a la *vida familiar* (casament i fills), el capellà es presenta com a cèlibe. Fins fa ben poc, la gran majoria vivia amb una persona a casa per cuidar-lo. Avui, la majoria de capellans viu com els professionals joves, que vénen als pobles una mica com a passavolants —metge, mestre, secretari, etc.— que mengen en un lloc, dormen en un altre i tenen tota la infraestructura de la vida quotidiana —casa, roba, neteja...— una mica despenjada. Per a aquests professionals, però, es tracta només d'un moment, d'una etapa de transició en la vida. Tothom sap que, un cop situats professionalment i aconseguida una certa estabilitat econòmica, prendran estat i formaran una família. El capellà, en canvi, sota aquest aspecte apareix en el poble com els oncles: els germans varons que es queden solters a la casa pairal, i que, tot i ser estimats, són vistos com de segona categoria. Una dona que no es casa és més acceptada. Tots coneixem pla bé el que pensa la nostra gent del celibat.

En l'aspecte *professional*, el capellà apareix en els pobles com un home sense ofici, amb la vida assegurada; en el millor dels casos, si és un animador de la vida del poble, se'l veu com una bona persona que es dedica a fer coses pel poble, com a entreteniment. Quan surt de l'àmbit de la missa, dels sagraments o de la catequesi, el capellà, segons sigui la posició que pren, o bé fa política o bé entreté el jovent, la mainada o tot el poble: vetllades, festes, excursions... Però, als ulls de la gent, no fa un treball seriós. Un treball és seriós quan se'n pot viure: «viure de la feina», diuen. Només aquest treball és seriós i permet integrar-se en la vida del poble. El capellà és un home «sense ofici ni benefici».

El tipus de *presència del capellà en el poble* en fa de fet i per a la majoria de la gent, un poder fàctic, cosa que li ve de la institució que ell personalment representa. Es tracta d'un paper històric que cada dia es devalua i perd pes específic, especialment als ulls dels joves. Per altra part, els altres poders fàctics del poble volen tenir-lo al costat, per aprofitar-se'n, tot intentant així legitimar llur actuació. L'actuació, la feina, la funció, el rol, del capellà en el poble vénen definits, doncs, pel seu estatut, i aquest comporta que, per principi, no ha de prendre mai partit (encara que, de fet,

per la seva sola presència com a home de la institució eclesial, ja n'ha pres, ha esdevingut una autoritat). És un home que no solament no es mulla, sinó que per principi no s'ha de mullar.

Aquests tres elements fan que, més enllà de l'actitud personal, el capellà en el poble sigui un home diferent, no integrat plenament en el teixit de la vida social. I això independentment que ell ho sàpiga o no ho sàpiga, ho assumeixi o ho rebutgi. La solitud del capellà té unes arrels estructurals abans que personals i sentimentals.

Amb aquesta afirmació no neguem la importància que tenen en aquest assumpte les actituds personals. Intentem només clarificar el plantejament del problema.

No ens fiquem tampoc en la validesa del treball pastoral. No és això el que ens ha estat demanat. Tampoc ens mirem la cosa «des de dintre», sinó des de la realitat social en ella mateixa.

Ens donàriem per satisfets si amb aquestes ratlles contribuís-sim a plantejar correctament el problema de l'estatut del capellà rural avui. No pretenem res més que això. Avui no ens proposem entrar en valoracions, ni pretenem proposar sortides, que, per altra part, tampoc no tenim.

Desitgem de tot cor que aquesta modesta aportació, feta des de la reflexió del que vivim en els nostres pobles, no resti aïllada. Voldríem una conversa amb tots aquells que viuen aquesta experiència o una de semblant. Una conversa escrita, o un debat que volem serè, desapassionat i relaxat, fruit d'un esforç de lucidesa per tal de deixar-nos interpellar per la vida real.

CATEQUESI PER A ADULTS

JOSEP SERRANO

Una catequesi «gratuïta» per a adults

Consells pastorals i assemblees a tots els nivells han proclamat, una i altra vegada, la importància de la catequesi dirigida als adults. Però no han estat gaire eficaces aquestes proclames: el mercat pastoral demana insistentment catequesi per als infants que volen fer la primera comunió, i moltes parròquies no veuen possibilitats d'arribar més enllà de la catequesi per a infants. L'aproximació als adults en moltes ocasions només es fa a través dels infants, amb l'anomenada catequesi familiar, que, gràcies a Déu, cada dia pren més volada a diversos llocs.

Jo tinc ganes de parlar en aquest escrit de la catequesi per a adults que podríem qualificar de «gratuïta». Em refereixo a la catequesi per a adults que no serveix per a res més que per a catequesi. És a dir, no serveix per a poder batejar el fillet o la filleta, ni perquè el nen o la nena facin la primera comunió, ni per a poder-se casar per l'Església, ni, en el millor dels casos, per a saber ajudar els fills a créixer en la fe... Només serveix, en tot cas, per a ser una mica més adult en la pròpia fe, més lliure, més crític, més creatiu, per a viure més la dimensió comunitària de la fe i el seu compromís, per a estimar una mica més i donar més testimoni d'esperança...

Aquesta catequesi «gratuïta» per a adults és molt important per a la comunitat cristiana. I ho és perquè va dirigida als adults, que són el nucli central de la comunitat cristiana, fins al punt que sense adults no acabem de tenir comunitat. I ho és perquè no els ofereix cap altra cosa que la possibilitat i l'ajuda per a conèixer una mica més Jesús, per a prendre més consciència de la pròpia fe, celebrar-la i compartir-la, per a aprendre a viure un compromís habitual de vida cristiana que els porti a ser testimonis de Jesús a qualsevol lloc on es trobin i actuïn, per a créixer en la capacitat de donar raó de l'esperança que vivim, per a estimar més cada dia i fer més comunitat, per a ser inventors de les condicions d'una

existència cristiana que doni resposta als problemes que tenim plantejats avui... En una paraula, és tan important perquè ofereix als adults la possibilitat i l'ajuda per a ser també, i cada dia més, adults en la fe.

Algunes afirmacions

Com ha de ser aquesta catequesi tan important? Quina temàtica ha de seguir? I quin mètode? Calen catequistes? Com llançar aquesta catequesi en la pròpia comunitat, de manera que hi participin els adults? Què...? Com...? Jo no tinc resposta a tots els interrogants plantejables, però sí que, a partir de l'experiència viscuda primer al Guinardó (5 anys)¹ i després al Poblenou (6 anys),² m'atreveixo a fer algunes afirmacions:

1. La catequesi per a adults pot ser de múltiples maneres. Caldrà fer atenció a les necessitats que s'hagin de cobrir dels possibles participants, així com també a llur nivell de fe, a llur capacitat, etc. Però, considerat tot això, gairebé segur que cal oferir als adults una catequesi bàsica que ajudi a replantejar i a renovar allò que és el nucli bàsic de la fe cristiana: Jesús, Déu, l'Església i el creient que en la fe i en l'esperança estima, prega i es compromet. Aquesta és la conclusió a la qual vàrem arribar l'equip que tiràrem endavant la catequesi per a adults al Guinardó, en la qual vàrem desembocar després de tot un procés, tal com està publicada pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi l'any 1979.³

Caldrà segurament oferir també altres nivells de catequesi per a tots aquells que ja s'han replantejat i han renovat el seu nucli bàsic de la fe, o no necessiten fer-ho. Al Poblenou, així, a més de la bàsica, hem fet altres catequesis per a adults: «Els sagraments», «La Bíblia», «La moral o vida cristiana», «Fe i justícia»...⁴

2. En qualsevol de les catequesis que es puguin fer per als

1. Vegeu *La catequesi d'adults - Catequesi bàsica. II*. Secretariat Interdiocesà de Catequesi. 1979.

2. Vegeu «Butlletí del Secretariat Interdiocesà de Catequesi», núm. 47, març-abril 1982, pp. 16-18.

3. Vegeu el material esmentat més amunt.

4. La temàtica i els qüestionaris d'aquestes catequesis, podeu consultar-los en el Departament d'Adults de la Delegació de Catequesi de Barcelona, o a l'Equip de Catequistes de la Catequesi per a Adults del Poble Nou.

adults em sembla realment important que el mètode de treball comporti tant l'exposició de la fe de l'Església sobre el tema que s'està tractant com la intercomunicació vital entre els participants, de manera que posin en comú la realitat de la seva vida de fe (o de no-fe) en relació al tema que s'està tractant. En aquest sentit és bo que a les trobades hi hagi un temps dedicat al treball per grups de set a nou persones. És en el petit grup on els participants es comuniquen les pròpies vivències, els dubtes i les certeses i comparteixen els èxits i els fracassos, les ajudes i les dificultats. I és en el petit grup on tothom arriba a parlar i a escoltar. El mètode de la catequesi bàsica —segons la meua apreciació— aconsegueix realment aquesta síntesi d'intercomunicació vital dels participants i d'exposició de la fe de l'Església.⁵

3. És del tot necessari que en cada grup petit hi hagi un catequista, és a dir, un home o una dona que intenta viure coherentment la seva fe i que està disposat a donar-ne testimoni amb senzillesa com un més dintre el grup. No cal que ho sàpiga tot ni que tingui solucions per a tot. Sí que cal, però, que procuri promoure la comunicació i el diàleg entre tots els del grup. I que, dia a dia, vagi responsabilitzant-se del progrés personal d'ells pels camins de la fe. Una preparació adequada serà el que ajudarà els catequistes a fer l'experiència de comunicar-se la pròpia vivència de fe sobre els temes programats per la catequesi, i els animarà a responsabilitzar-se del progrés personal pels camins de la fe dels participants del propi grup.⁶

4. Va bé fer les catequesis per a adults durant el segon trimestre del curs i primer de l'any. Aquest temps de Reis a Setmana Santa sol ser el que capta un nombre de participants més gran. I si es fa una reunió cada setmana es crea un ambient de més comunicació i es manté tot el trimestre la participació de tothom.

5. La Catequesi bàsica, feta segons l'experiència del Guinardó publicada el 1979, seguint el mètode i totes les indicacions, és una bona plataforma evangelitzadora. Per això és important fer la crida a tothom, tot oferint la catequesi a tots els homes i dones del barri que d'alguna manera s'interessin per la fe, sigui quin sigui el nivell de llur fe, ni que fos nul..., però amb la condició que no hi hagin participat mai encara. Aquesta condició de no poder repe-

5. Vegeu una descripció més detallada d'aquest mètode en la publicació del S.I.C. citada a la nota primera.

6. Podeu trobar més explicació al Butlletí del S.I.C. citat a la nota segona.

tir la catequesi mou els qui ja hi han participat i també els altres que senten com a seves les coses de la comunitat a convidar-hi nous participants més enllà de les fronteres comunitàries (entre els veïns, els amics, els companys de treball...).

6. Tota catequesi on hi ha hagut durant un trimestre una bona experiència de comunicar-se en la fe ha motivat diversos participants a voler continuar en grup confortant-se en la fe. I han sorgit nous grups. No ho dubtem pas: la catequesi per a adults és una bona plataforma per a fer més comunitat.

7. La catequesi per a adults és molt important per a tota comunitat cristiana. Ja trobem que ho era al començament de l'Església (Mt 28,18-20; Ac 2,42ss.). I ho continua essent avui si volem ajudar molts adults —que no se serviran segurament d'altres mitjans més minoritaris— a ser adults en la fe. Qui s'adoni que és així, que ho tiri endavant. Només cal un grup d'homes i dones que, tot creient en Jesucrist, intentin viure d'acord amb aquesta fe i estiguin disposats a donar-ne testimoni amb joia i senzillesa enmig d'altres homes i dones.

EL «JUTJAR» A LA REVISIÓ DE VIDA

JESÚS RENAÚ

Normalment els consiliaris¹ trobem que els grups de revisió tenen unes certes dificultats a l'hora del jutjar. Adhuc equips amb una llarga experiència i que van endavant en l'acció sovint es troben en un atzuzac a l'hora de fer el jutjar.

Qui no s'ha trobat amb un *gran silenci* (tothom calla, no se sap què dir), com si la revisió entrés en un punt mort?

Altres vegades *tothom mira el consiliari*, el qual possiblement ha restat en silenci durant el «veure», i, com si hagués arribat la seva hora, ara ha de parlar. Ell és l'«especialista» teològic i ens traurà del conflicte.

Normalment el fet de vida es porta un xic preparat, ni que sigui al «metro», tot anant cap a la revisió; però, que poc s'ha reflexionat sobre el jutjar! *El jutjar es deixa totalment per a la reunió.*

Sobretot quan un grup comença, *no es veu la importància* del jutjar, i hom creu que es pot passar directament de l'anàlisi del fet al compromís d'acció. La cosa és clara: aquí cal fer això... i punt! O també es pren el jutjar com la recerca d'una recepta; en aquests casos es busca ràpidament un text doctrinal i s'aplica sense més complicacions.

A quantes reunions *el jutjar resta artificial*, com un meteor que baixa d'una altra galàxia!

I tots sabem prou bé que *el jutjar és el punt central* de la revisió de vida. A. Maréchal diu: «aquest judici que ha de conduir a l'elecció fonamental ha de ser mirat com el cor de la revisió.»²

Ben cert; per molt bé que hagi anat el veure, és al judici on farem la interpretació dels fets, on cercarem el seu sentit i on discernirem la resposta d'acció coherent amb el nostre compromís amb el Crist. El jutjar és, doncs, la clau de la revisió, el que la distingeix d'una trobada funcional operativa i en fa un acte de fe.

1. Aquest text és la ponència presentada a les Jornades de Consiliaris de JOBAC, celebrades els dies 13 i 14 de gener de 1984.

2. A. MARÉCHAL, *La revisión de vida*. Ed. Nova Terra, 1966, p. 122.

Més enllà d'una bona tècnica

Hi ha una bona tècnica en el jutjar, que s'adquireix amb els anys i que és com un sentit de l'oportunitat, que relaciona els fets amb l'Evangeli d'una forma natural. Ajuda també a adquirir aquesta pràctica el fet que normalment molts dels casos que es presenten no són nous del tot, sinó que recorden altres fets que ja hem sentit i tractat a la llum de l'Evangeli.

Aquesta tècnica té la seva importància, car no sempre el consiliari, com a persona sotmesa a mil preocupacions i activitats, es trobarà en un estat espiritual interior favorable. Hi ha llibres, que poden ser útils, com és ara uns de molt coneguts de la JJC, amb citacions ordenades segons les diverses actituds de Jesús. Tot això no és menyspreable, com tampoc no ho és la decisió entre consiliaris d'analitzar com hem actuat enfront dels fets de vida que s'han presentat.

Però aquí tots estarem d'acord que cal anar molt més a fons del que pretenen una bona tècnica o una preparació pedagògica adequada, car la revisió de vida té unes arrels importants que entronquen amb la construcció mateixa del Regne de Déu.

Tres passos per a una comprensió més fonda

1. *Descobrir una realitat plena de sentit.* Suposem que el fet de vida s'ha explicat bé, i que tots els companys del grup han preguntat, han explicat fets semblants i s'ha arribat a un coneixement un xic objectiu.

És evident que tots saben que aquests fets tenen una riquesa de sentit i que interpellen (per això han estat escollits); però el primer que cal fer és aprofundir molt més aquesta plenitud de sentit.

Aquí potser ens aniria molt bé recordar aquelles paraules de Jacques Loewe: «El temps mai no arriba buit».³ Tota realitat és plena, amaga una immensitat de valors, de contradiccions, de vida, que ens cal descobrir, i més avui que tenim una tendència clara a la visió superficial.

Un fet de vida que s'ha manifestat capaç de fer aflorar fets semblants entre tots els membres del grup, ja ha suscitat una co-

3. J. LOEWE. *Com qui veu l'invisible, l'apòstol avui*. Ed. Claret, 1967, p. 89.

munió no sols circumstancial perquè ens ha posat a tots en marxa, sinó que ha arribat a unes realitats més fondes que es relacionen, que són comunes.

I és que en els fets de vida toquem una parcel·la de realitat: *personal* (el propi jo, la meua història, etc.), *social* (som part d'un poble, d'una història col·lectiva, etc.) i *utòpica* (perquè hi ha uns projectes, uns sentits de justícia, de llibertat...).

Quan el consiliari fa la pregunta «*què opineu d'això?*», posa en joc el món de la persona, com a persona, com a ciutadà, com a utòpic d'un futur. En expressar les opinions, s'expressen els valors, els dubtes i les il·lusions, i entra en joc el món del militant que en la revisió de vida cerca un camí de conversió i d'acció.

Però és evident que tot seguit l'anàlisi dels valors i de les contradiccions ens porta al segon pas del jutjar. No ens quedem en una visió del valor que s'amaga en la realitat, anem més enllà perquè estem ficats en una història de salvació, el Regne de Déu.

2. *Descobrir la història de Déu entre el homes.* Cal que recordem aquí com l'experiència de fe és una vivència del fet que *Déu actua en la història personal i col·lectiva*, tal com trobem en la història de la fe d'Israel, que troba Déu en l'alliberació del poder opressor. També la nostra història personal és un cúmul de fets de la fidelitat de Déu.

Per tant, aquests fets de vida que han sortit en la revisió i que ens interpel·len per la seva densitat de valors i de contradiccions són, també, un moment important de la realitat de la història de Déu entre els homes. Cal que un grup en prengui consciència.

Tornem a recordar aquí les paraules de J. Loewe: «*L'esdeveniment m'arriba aleshores literalment com un present diví*».⁴ Déu és dins d'aquesta història, que es converteix en lloc teològic. Ara bé, la seva presència no és pas callada, morta, sinó que és viva, com qui parla. Com sabem el que ens vol dir?

«L'instant present ve portant Déu que em fa existir, però ve revestit d'una acció que m'és oferta i demanada».⁵ És un Déu actiu, salvador, que cerca a través de la comunitat, del grup en aquest cas, l'alliberació del poble, que ens crida.

3. *Discernir el disseny de Déu.* De la pregunta que fèiem a l'inici del jutjar: què n'opino, d'això?, passem ara a l'altra pregunta: Crist com ho veu? Serà l'hora d'anar a l'Evangeli, no com a

4. O. c., p. 89.

5. J. LOEW, *id.*

recepta, ni tan sols com a llibre savi, ple de fondes sentències, sinó com a Paraula Viva de Déu, dita en el temps, i per a ara.

Generalment, per tant, més que sentències de Jesús cal cercar la resposta en les actituds de Jesús, ja que és la vida de Jesús el que ens salva.

En conseqüència la pregunta «com ho veu Crist?» es converteix ràpidament en aquesta altra: *A què em crida Crist? Què vol de mi, de nosaltres?*

Som cridats, doncs, a discernir el que Crist espera i vol de nosaltres, estem de ple en el *discerniment espiritual*, estem pregant, estem cercant, entre diferents alternatives, la que és més coherent amb Crist. Però sabem des de la fe que en aquesta recerca Ell hi és, que no es tracta de buscar una resposta qualsevol sinó la seva, la que ja ens és donada.

Aquesta visió fonda del jutjar porta diferents exigències de tipus pràctic, que tan sols enumero:

- cal una actitud interior de fe i de pregària;
- cal pau i serenitat en tot el grup;
- no podem, doncs, anar de pressa, com si amb dos minuts n'hi hagués prou;
- el consiliari, sobretot, ha d'estar en oració personal;
- sols l'acció posterior ens demostrarà si hem encertat en el nostre discerniment. Resta obert, doncs, a una futura anàlisi.

La nostra tasca de consiliaris

Estem cridats a fer camí amb els grups dintre de la història de Déu entre el homes. Això ens demana a nosaltres un *estil militant espiritual* que cerca Déu especialment en aquesta acció, que s'uneix a ell ara i aquí.

Som instruments de l'Esperit de Jesús, amb una gran responsabilitat i amb un goig enorme de fer aquest servei; cal que ens deixem portar per l'Esperit.

Les nostres limitacions i faltes no són obstacle per a tirar endavant aquesta tasca, però és evident que els joves esperen el testimoniatge viu i palpable de la nostra vida, que segurament és el millor que els podem oferir.

Estic segur que tots tenim l'experiència que el grup ens ajuda molt i que els joves són també per a nosaltres una part important de la història de Déu en el nostre món.

ASPECTES PRÀCTICS DEL NOU CODI DE DRET CANÒNIC

JESÚS HUGUET

Respecte a les persones

1. *Majoria d'edat.* S'assoleix als 18 anys (c.97, par.1), a diferència d'abans, que no s'assolia fins als 21.

2. *Domicili i quasi-domicili.* També s'ha reduït el temps per a adquirir el domicili real, de 10 anys a 5, i el quasi-domicili real, de 6 mesos a 3 (c.102).

A diferència d'abans, la dona casada pot obtenir domicili o quasi-domicili propi per una causa justa, encara que no estigui legítimament separada (c.104).

3. *Hàbit eclesiàstic.* Els clergues han de portar un hàbit eclesiàstic decent. Però la Conferència Episcopal té l'última paraula (c.284).

4. *La participació dels laics en la missió de l'Església.* Els laics poden participar en la missió de l'Església de diverses maneres i per diversos títols:

—*per dret propi:* en l'acció comuna del Poble de Déu (cc.204, par.1; 225, par.1; 759, 835, par.4); amb la missió específica d'impregnar l'ordre temporal de l'esperit evangèlic (c.225, par.2);

—*per un mandat oficial:* poden ensenyar les ciències sagrades amb vista a la concessió de graus acadèmics (c.229, par.3);

—*amb caràcter de suplència,* amb deputació: poden conferir el baptisme (c.861, par.2), donar la comunió (c.910, par.2), assistir autoritativament al matrimoni (c.1112); sense deputació: conferir el baptisme en cas de necessitat (c.861, par.2), predicar en una església o oratori, excepció feta de l'homilia (c.766);

—*participant o cooperant en funcions eclesiàstiques:* en l'exercici de la potestat de règim (c.129, par.2), de la cura pastoral d'una parròquia (c.517, par.2), del ministeri de la paraula (c.759); com a experts i consellers (c.228, par.2). Un laic pot arribar a rebre un

ofici eclesiàstic (c.228, par.1), pot ser l'econom diocesà (c.494, par.1), o jutge eclesiàstic (c.1421, par.2). I sense perdre la seva condició de laics, els homes —no pas les dones— poden accedir als ministeris del lector i d'acòlit (c.230).

5. *Els religiosos.* Són exemptes pel que fa al règim intern (c.593). Però estan subjectes al bisbe pel que fa al règim pastoral (c.678, par.1).

Cal fomentar la cooperació entre els diversos instituts i amb el clergat secular (c.680).

Facultats: la seva duració i extensió

Pels descuidats: els actes de potestat delegada que s'exerceixen solament en el fur intern (p.e., llicències per a confessar o facultats per a absoldre de les censures) són vàlids, encara que, per inadvertència, es realitzin un cop transcorregut el termini de la concessió (c.142, par.2).

Tranquils! Encara que passi del temps prefixat o s'hagi complert ja l'edat, l'ofici, p.e. de rector, no es perd fins que l'autoritat competent ho notifica per escrit (c.186).

I, segons el c.144, basta l'error comú de dret, o sigui, que el fet o la situació sigui capaç de fer creure als qui s'hi trobin que un té facultats (p.e., per a confessar, assistir autoritativament al matrimoni), perquè l'Església en supleixi la manca. Encara més, aquest error es pot provocar expressament quan existeix una causa justa, especialment en ordre a la santificació dels fidels.

I, quan existeix un dubte positiu i probable (que no sigui degut a la simple ignorància), sigui de l'ordre que sigui, sobre l'existència d'una facultat, se'n pot fer ús i, si s'escau, l'Església supleix igualment (c.144).

Cura pastoral solidària

Quan les circumstàncies ho requereixin, la cura pastoral d'una o més parròquies pot ser confiada a diversos sacerdots solidàriament, amb la condició que un d'ells sigui el moderador de la cura pastoral i en dirigeixi l'activitat conjunta (c.517, par.1). Amb el benentès que cadascun d'ells té la facultat d'assistir als matrimonis, com també les facultats de dispensar concedides en virtut del dret al rector (c.543).

Dispenses

Per causa justa, el rector pot concedir dispensa de l'obligació d'observar un dia de festa o de penitència (dejuni i abstinència), no sols individualment, sinó també a grups sencers i fins a tota la parròquia; però ha de ser en cada cas, o sigui, en situacions concretes i ben determinades: p.e., amb motiu d'un viatge, de la recol·lecció de fruits, d'incomoditat ocasional dels camins, etc.

Eleccions

És un dels punts que en el nou Codi ha sofert una transformació profunda.

Primer que tot, perquè l'elecció sigui vàlida, cal que hi siguin presents la majoria dels que tenen dret a vot.

Mentre el dret o els estatuts no disposin altrament, es considerarà elegit el qui obtingui la majoria absoluta dels vots dels assistents (sense descomptar abstencions, ni vots nuls). Després de dos escrutinis ineficaços, es farà la votació només sobre els dos candidats que hagin obtingut el major nombre de vots en el segon escrutini o, si són més, sobre els dos de més edat. Després del tercer escrutini, si persisteix la igualtat, queda elegit el de més edat (cc.176 i 119, 1r.).

Quan es tracti d'altres decisions, que no siguin una elecció, la qüestió queda forçosament resolta a la segona votació. Perquè, si a la primera no s'obté la majoria absoluta i a la segona surt un empat, el president pot dirimir la qüestió amb el seu nou vot. I, si no la vol dirimir o si, per abstencions o qualsevol altra cosa, en la segona votació no s'obté ni l'empat ni la majoria absoluta, la qüestió es considera decidida negativament (c.119, 2n.).

Sagraments

1. *Padrins del baptisme.* Pot haver-hi només un padrí o una padrina (c.973).

Qualitats del padrí: haurà de ser designat pels pares, haver complert 16 anys (en aquest punt, el ministre podrà admetre excepcions), ser catòlic, confirmat, haver fet la Primera Comunió i viure cristianament (c.874).

2. *Ministre de la confirmació.* En perill de mort, qualsevol sa-

cerdot pot administrar el sagrament de la confirmació (c.883, 3r.).

3. *Eucaristia*. El celebrant ha de portar els ornaments sagrats (c.929).

L'eucaristia es pot celebrar qualsevol dia i hora (c. 931), excepte els exclosos per les normes litúrgiques i, quan es cregui convenient, en qualsevol lloc digne (c.932).

Mentre es proveeixi a les necessitats dels fidels, es pot concelebrar sempre. I, mentrestant, a la mateixa església o oratori no es pot celebrar l'eucaristia individualment (c.902).

El sacerdot ha de dir una missa per cada intenció i pot percebre un estipendi per cada missa que digui (si ja ha dit una missa, no podrà percebre cap almoïna quan concelebrï). Amb tot, excepció feta del dia de Nadal, només es podrà quedar cada dia l'almoïna d'una missa i haurà de lliurar les altres als fins establerts per l'ordinari. Com es pot veure, més que l'aparença de comerç, s'ha volgut evitar l'especulació i enriquiment per part del celebrant (c.951).

Encara que s'hagi combregat, es pot tornar a combregar dins de la missa (c.917).

Fent un acte de contrició, encara que se sigui conscient de pecat greu es pot rebre la comunió, si hi ha una raó greu per a combregar i no es té l'oportunitat de confessar-se amb un confessor idoni. Queda però l'obligació de confessar-se com més aviat millor (c.916).

Els nens s'han de confessar abans de rebre la Primera Comunió (c.914).

El dejuni eucarístic s'ha de guardar només una hora abans de la comunió (n'estan exempts els malalts i aquells que els assisteixen). El sacerdot que el mateix dia celebra més d'una missa pot menjar entre una i altra missa, encara que no faci l'hora (c.919).

4. *Penitència*. Els pecats greus s'han de confessar segons la seva espècie i nombre (c.988).

En endavant, no serà raó suficient per a l'absolució col·lectiva, sense prèvia confessió individual, el fet de no poder disposar de confessors a causa sols d'una gran concurrència de penitents, com es pot esdevenir en una gran festa o peregrinació (c.961, par.1). Això equival a dir que la forma C del Ritual —ritu per a la reconciliació de molts penitents amb confessió i absolució general— queda reservada per a països de missió. Tanmateix, la conferència episcopal i el bisbe diocesà tenen l'última paraula (c.961, par.2).

Finalment, perquè un penitent pugui rebre vàlidament l'absolució col·lectiva, ha de tenir el propòsit de confessar individualment, al seu degut temps, tots els pecats greus (c.962, par.1). El temps degut, ens aclareix el c. 963, és al més aviat possible, quan

es presenti l'ocasió, de totes maneres abans de rebre una altra absolució general, si no ho impedeix una causa justa.

El capellà que té llicències del seu bisbe pot oir confessions arreu del món, mentre no se li prohibeixi (c.967, par.2).

Sempre s'ha de deixar opció de confessar-se a través de la reixa (c.964, par.2).

5. *Matrimoni*. S'ha enriquit la concepció del matrimoni, com a comunitat de vida i d'amor (c.1055, par.1). Això comporta una major exigència en l'aspecte del consentiment: en endavant serà més difícil contreure vàlidament el matrimoni i serà més fàcil obtenir una declaració de nul·litat (sobretot cc.1095, 2n.-3r. i 1098). El procediment per a obtenir-la s'ha alleugerit també en gran manera (sobretot, c.1682, par.2).

S'han simplificat també molt els impediments per al matrimoni. El Codi ha conservat només els impediments diriments, o sigui, aquells que invaliden el matrimoni.

L'impediment de consanguinitat arriba només fins al quart grau, o sigui, fins als cosins germans (c.1091, par.2). El d'afinitat, només en línia recta (c.1092). La consanguinitat col·lateral es compta en ambdues línies, segons el sistema romà, que és molt més senzill (c.100, par.3).

Al mateix temps, s'han ampliat les facultats per a dispensar dels impediments, i no sols pel que fa a l'ordinari del lloc. Qualsevol ministre del matrimoni, sempre que es descobreixi l'impediment quan tot ja és a punt per a les noces, pot dispensar de tots els impediments (llevat del provinent dels ordes sagrats i del vot religiós), mentre siguin ocults i no es pugui acudir a l'ordinari del lloc (c.1080, par.1). I es considera que no es pot acudir a l'ordinari quan només es pot fer per telègraf o per telèfon (c.1079, par.4). I, en perill de mort, encara que els impediments siguin públics, exceptuant només el provinent de l'orde del presbiterat (c.1079, par.2).

El rector pot donar una delegació general per als matrimonis no sols als vicaris, com abans, sinó a qualsevol prevere o diaca, mentre ho faci per escrit (c.1111).

En principi, abans de casar-se, s'ha de rebre el sagrament de la confirmació (c.1065, par.1).

La pastoral matrimonial s'encarrega a la comunitat eclesial, sota la sol·licitud dels pastors (c.1063).

6. *Unció dels malalts*. Es pot fer la celebració comunitària (c.1002).

Pot ser administrada en començar el perill de mort per malaltia o vellesa (c.1004, par.1).

I pot repetir-se dins la mateixa malaltia, si es produeix un agreujament (c.1004, par.2).

L'oli ja no ha de ser d'oliva, pot ser d'altres plantes (c.847, par.1). I, en cas de necessitat, el pot beneir qualsevol sacerdot en l'acte de la celebració del sagrament (c.999, 2n).

Retribucions

1. *Beneficis*. Amb un sol cànon, amb una disposició que podríem anomenar transitòria, el Codi ha suprimit tot el sistema benefICIAL, que havia configurat durant segles l'organització de l'Església. Pertoca a la conferència episcopal, d'acord amb la Santa Seu, regular el traspàs de les rendes i del dot d'aquests beneficis a la massa de béns destinada a la sustentació dels clergues (c.1272).

2. *Aranzels*. Malgrat haver-se suprimit en moltes diòcesis, el Codi encara els manté (c.1264, 2n.).

3. *Jubilació*. El rector que ha complert setanta-cinc anys és pregat de presentar la renúncia del càrrec al bisbe (c.538, par.3). Però, a Espanya, segons el decret del 19-VI-1981, que ha obtingut la prorrogació, la renúncia pot ser presentada als seixanta-cinc i és imperativa als setanta.

Educació

La legislació del Codi se situa en una postura clarament anti-LODE. Parteix del dret dels pares en l'educació dels seus fills i fa una clara opció per l'escola confessional.

Els pares han de fruit d'una veritable llibertat en l'elecció de l'escola per als seus fills. Aquesta llibertat suposa un pluralisme d'escoles.

La societat civil ha de reconèixer aquesta llibertat dels pares i protegir-la amb les degudes subvencions.

I els fidels han de fer el possible perquè això sigui una realitat.

L'Església té dret a fundar i a dirigir escoles de qualsevol disciplina, gènere i grau (c.800, par.1).

Els fidels han de fomentar les escoles catòliques, tot ajudant, segons les seves possibilitats, a llur fundació i sosteniment (c.800, par.2).

Els pares, a ser possible, han de confiar els fills a aquelles escoles on es doni educació catòlica (c.798).

Si no hi ha escoles confessionals, els bisbes diocesans han de tenir cura que hom en creï (c.802, par.1).

I de totes maneres, es tracti d'escoles catòliques o no, els fidels s'han d'esforçar perquè, en la societat civil, les lleis que regulen la formació dels joves també prevegin llur educació religiosa i moral en les escoles mateixes, d'acord amb la consciència dels pares (c.799).

El Codi distingeix entre escola catòlica i confessional. L'escola catòlica ha de ser confessional (c.803, par.2). Però no tota escola confessional és catòlica. És catòlica només aquella que l'Església dirigeix o que l'autoritat eclesiàstica reconeix expressament com a tal (c.803, par.1). Els pares no estan obligats a portar els seus fills a una escola catòlica, però sí a una escola confessional (c.798).

El Codi parla també de la col·laboració pares-mestres i de l'organització de les associacions de pares (c.796, par.2).

L'excomunió per avortament

Entre totes les penes, segurament que la de més aplicació pràctica és l'excomunió *latae sententiae* per avortament consumat (c.1398). A més de la mare, hi incorren tots aquells sense l'ajut dels quals l'avortament no s'hauria comès (c.1329, par.2).

El primer que cal tenir en compte és que, segons el c. 1324, par.3, aquesta pena no s'incorre si es tracta d'una persona que no ha complert 16 anys (c.1324, par.1, 3r.) o que ha actuat moguda per un temor greu o per una necessitat o per tal d'evitar un perjudici greu (5è.) o que, sense culpa, ignorava que l'avortament estigués penat (9è.) o que va obrar sense una imputabilitat plena (10è.).

Si no es dona cap d'aquestes circumstàncies i creiem que la pena ha estat realment contreta, cal suposar que no ha estat declarada per l'autoritat competent. Aleshores:

El confessor pot absoldre de l'excomunió (c.1357, par.1).

Ha d'imposar al penitent l'obligació de recórrer en el termini d'un mes (en la pràctica serà millor que ho faci el mateix confessor, silenciament el nom del penitent) al vicari episcopal o general o al bisbe i d'atenir-se als seus mandats. En cas de recórrer el confessor, aquest serà, naturalment, l'encarregat de passar al penitent els mandats del superior (c.1357, par.2).

En perill de mort, qualsevol confessor pot absoldre d'aquesta excomunió, sense obligació de recórrer a ningú (cc.976 i 1357, par.3).

4 VENTS

V TROBADA DE CAPELLANS DEL MÓN RURAL

Va tenir lloc a la residència St. Ot, del seminari de la Seu d'Urgell, del 25 al 28 de juny, coincidint amb el final de curs del departament de Pastoral rural del Centre d'Estudis Pastorals.

La convocatòria n'explicava els objectius: fer conèixer el treball del departament, revisar les nostres actituds personals i pastorals, compartir les nostres experiències pastorals i valorar-les, anar establint una xarxa que superi la divisió en bisbats i s'organitzi en funció de l'Església a Catalunya, i anar construint, així, una pastoral rural amb in-

cidència en el poble.

El tema que va centrar la nostra reflexió el formulàvem així: *El capellà rural, compromès i evangelitzador.*

El capellà rural compromès

Mossèn Antoni Junyent, rector de Campdevàrol, del bisbat de Vic, va presentar la figura del capellà compromès amb el poble arrancant de l'endemà del Concili, que és quan va ser ordenat, i referint-se a la seva experiència personal. Passar del capellà-se-

nyor-del poble i animador de tot el que hi havia al poble a un treball en equip i a una Església missionera, d'un cristianisme més aviat màgic a un cristianisme encarnat, d'un món de cristians a uns cristians en el món... no va ser senzill. Hi va haver molt de tancament, el diàleg és va fer difícil i no hi va haver pas sense lluita, sense trencaments, sense secularitzacions. Han passat els anys i molts d'aquells amb qui havíem treballat ara s'han «installat» i ens miren amb indiferència. I el poble ens torna a demanar com a animadors.

Mossèn Ramon Alsina, vicari episcopal de Pastoral de Solsona, que resideix a Berga, va parlar-nos de les actituds pastorals del capellà del món rural: ni enyorar el passat ni «passar» de tot són actituds constructives; al contrari, condueixen a un ostracisme pastoral. Hem de saber reprendre el present: en un món totalment remogut, més que no pas l'hora de segar és, preferentment, l'hora de la sembra. El capellà rural ha de fer seva l'espiritualitat del sembrador: «a les mans, la llavor; al cor, la generositat; als ulls, l'esperança». Per a això ens cal apropar-nos a la gent escoltant, comprenent i compartint, i també recobrar el sentit de la militància cristiana ara que, sortosament, hi ha lloc per a tothom en un ambient de llibertat. Però ens cal també, en aquest món rural remogut, redimensionar-hi

l'Església: fins no fa gaire, la unitat pastoral bàsica era la paròquia; avui les seves fronteres estan saltant per totes bandes i ens cal anar avançant perquè l'arxiprestat esdevingui de debò l'unitat bàsica de la pastoral de conjunt.

El treball de grups que seguí aquestes dues exposicions va guiar-se per aquest questionari: a) a part del culte i la catequesi, què més hi fas, al poble: quina és la teva vida, quins són els teus compromisos, i a quins motius obeeixen; b) amb quins problemes t'has trobat; c) quins haurien d'orientar la teva vida i la teva acció.

El capellà rural evangelitzador

Mossèn Ramon Prat i Pons, de Lleida, va dirigir el segon moment del nostre treball.

Va parlar, primer, sobre què significa o comporta evangelitzar, i ho va agrupar en aquests punts: tenir una anàlisi de la realitat del propi medi i conèixer-ne les necessitats bàsiques, i tenir uns objectius operatius evangèlics, una metodologia adequada, unes prioritats i una teologia pastoral de fons.

El treball de grups va seguir també aquest fil: a) quins aclariments m'ha aportat l'exposició; b) com vaig coneixent la realitat i de quins mitjans em serveixo; c) com vaig descobrint les necessitats bàsiques d'aquelles perso-

nes que tracto en la vida quotidiana; d) quins objectius operatius evangèlics em proposo; e) quina metodologia segueixo segons les diverses edats i les diverses situacions; f) quines prioritats m'he assenyalat; j) amb qui comparteixo la tasca evangelitzadora i com ho faig.

Més coses

En la línia de conèixer la nostra realitat, vam tenir uns col·loquis molt interessants: Mn. Pere Fradera ens va parlar sobre el moviment d'adults de pobles i comarques, el diaca J. Marín, sobre el moviment de joves en el món rural, el Sr. Joan Ganyet, batlle de la Seu, sobre la llei de l'alta muntanya i el Sr. Joan Masas, representant de la Mitra al

govern d'Andorra, sobre la problemàtica global de la nació andorrana.

Però no tot és coneixement teòric. També ens agrada de trepitjar la nostra realitat. Per això vam fer una visita a Andorra i una concelebració al Santuari de Meritxell.

De la nostra estada a la Seu ens n'enduguérem un bon record: de la visita encoratjadora del Sr. Bisbe, Joan Martí Alanís, que ha publicat no fa gaire una reflexió pastoral sobre «El nostre món rural», de les atencions dels companys de la Seu, en especial de Mn. Dídac i de Mn. Vives, que ens van acompanyar en la visita a la catedral i al museu diocesà, i, també de l'excel·lent cuina de la residència de Sant Ot.

Fins l'any vinent!

Josep Vila Boixader

ESCOLA D'ESTIU PER A CATEQUISTES

Barcelona, «Cap i casal», va acollir més de 500 catequistes de les vuit diòcesis catalanes i de les balears, la setmana del 23 al 28 de juliol. Malauradament, la manca d'espai va obligar a tenir dues seus, Tibidabo i Bonanova, massa distants i que permeteren molts pocs actes conjunts. Només ens vam aplegar tots a Montserrat i a la missa final a la parròquia de la Bonanova.

L'acte inaugural fou l'acollida i el missatge del bisbe Jaume Camprodon, president del SIC. Els cinc punts que el bisbe vol que els catequistes recordin en les seves reflexions i decisions són: 1) El nucli del missatge cristià: «Jesús és el "sí" de Déu als homes; el Pare l'ha constituït Senyor». Aquest esdeveniment és el moll de l'os de tota i cada acció catequètica. Ha d'ésser-hi present d'una manera viva, esperançadora i interpelladora. Somoguts per uns canvis radicals, que van més enllà de les nostres generacions, cal mantenir i comunicar viu, sòlid i operant, el filó de la fe. 2) És missió pròpia de la catequesi consolidar en els creients l'anunci de l'esdeveniment salvífic. Per això el catequista ha de donar raó de l'esperança cristiana; ha d'ajudar a creure d'una manera raonable. 3) L'acció de la cate-

quesi és una acció de l'Església, i la portem a terme en nom i dintre la comunitat eclesial. En la catequesi ajudem a fer que la fe de l'Església prengui cos en el batejat. Cal, doncs, que visquem de cor la nostra comunió amb l'Església. 4) Els canvis radicals de la societat, concretament a casa nostra, fan preveure en el futur la necessitat d'una Església de testimoniatge actiu de les realitats transcendents enmig d'uns pobles instal·lats tranquil·lament en el contorn d'aquest món. La catequesi ha de tenir-ho en compte. Molt sovint diem que la catequesi construeix l'Església del demà. 5) La nostra acció es mou en un espai de salvació i en el temps de Déu. Déu és el qui dóna el cop de gràcia de la fe i el que incrementa la fe. Convé que els moments de pregària i de celebració de la fe aglutinin tot el treball de l'Escola.

I després de les paraules del bisbe de Girona van començar de seguida els diferents cursets: un total de 14 grups de treball.

Trobada general a Montserrat

Esplèndida la concentració de catequistes a Montserrat, el dijous. Els assistents a l'Escola

d'Estiu ens hi vam traslladar des del Tibidabo i de la Bonanova. Però molts d'altres van arribar-hi d'arreu de Catalunya. Quatre bisbes i l'abat feren costat als catequistes tota la jornada. A la missa concelebrada, presidida pel cardenal Jubany amb els bisbes Camprodon, Deig i Daumal i el P. Abat, van prendre-hi part també un centenar de preveres que havien pujat amb la seva gent.

La basílica de Montserrat fou realment la casa pairal dels cristians de Catalunya i les illes, en aquest cas de la gent que fa el servei de la catequesi (A mallorquins i menorquins els semblava que es trobaven a Lluc o al Toro, però amb més gentada). L'abat Cassià donà la benvinguda als catequistes a dos quarts d'onze del matí, i s'iniciava, així, una jornada molt intensa.

El cardenal, a l'homilia, va insistir en la importància de la catequesi infantil i de la familiar per als primers anys de vida de l'infant. No oblidà, però, la catequesi dels joves i dels adults.

A la tarda, a la mateixa basílica convertida en sala de reunions, va haver-hi la presentació del llibre de *«Fons Bàsic per als catecismes»*. L'equip que ha redactat el text va explicar què és i com es fa servir el Fons Bàsic: van parlar successivament J. M. Maideu, J. Busquets, J. M. Rovira Belloso, Montserrat Aragó i J. M. Aragonès. A continuació, l'assemblea de catequistes, que ocupava

tota la nau, va presentar un allau de preguntes per escrit; així es va encetar un diàleg molt variat pel que fa als temes; els ponents intentaren respondre amb brevetat, a voltes amb agudesa i sempre amb bona voluntat. Hom volia saber quan estarien enllestits els textos, si s'editarien només en català, per a quines edats, com calia explicar tal qüestió concreta, quina relació hi ha entre formació religiosa a l'escola i catequesi, si els catecismes tindrien prou en compte els marginats, etc. Potser podríem destacar en aquest report que els catequistes de les Illes volen ser tinguts en compte més explícitament, car pertanyen al SIC i participen cada any eficaçment a les Escoles d'Estiu. Per altra banda els qui treballen en la catequesi especial (per a deficientes), van expressar la seva queixa, perquè consideren que aquest Fons Bàsic tracta la seva tasca només de passada i, en canvi, la catequesi especial té avui un notable desenvolupament.

El bisbe de Girona va fer la cloenda a una trobada de catequistes concorreguda i rica de contingut. Al miler d'assistents —homes i dones, joves i grans, laics i religiosos/es— que d'una manera o altra treballen en el camp de la catequesi, el bisbe els va dir: *«Fer de catequistes no és només un servei a l'Església, sinó que és també un gran servei al país: perquè transmetre la fe i*

ajudar a viure els valors cristians és la nostra indispensable contribució al bé del país i de la societat d'avui». També va valorar el treball del Fons Bàsic i va animar tothom a participar d'una manera oberta, amb suggeriments i aportacions, al treball dels nous catecismes, per tal que les nostres esglésies tinguin aviat els textos que tant necessiten per a totes les edats... Com que tots treballem i tots som protagonistes a l'Església —va dir el bisbe— més que donar gràcies, encoratjo a seguir en aquest servei.

La gent baixava de Montserrat amb els autocars cap a continuar l'Escola d'Estiu a Barcelona o cap als seus pobles i ciutats. Em sembla que els catequistes baixaven contents, enriquets, potser una mica cansats, perquè —la veritat sigui dita— no vam parar en tot el dia. Però, a la nit, molts encara van tenir humor per anar a gaudir de la visió de les fonts de Montjuïc que funcionaven amb el seu esplèndid devassall de llum i de música.

Els cursets de l'Escola

L'Escola funcionava principalment per cursets: «Curset bàsic de formació de catequistes»; «Curset sobre el document "La catequesi de la comunitat"»; «Catequesi especial»; «Catequesi d'adults»: l'itinerari de la fe i aprofundiment; «Catequesi de joves»;

«Catequesi d'infants»; «Catequesi familiar»: iniciació i aprofundiment; «Iniciació al llenguatge àudio-visual»; «Expressió corporal»; «Curset sobre simbologia, expressió de la fe i celebracions»; «Sobre el vídeo a la catequesi» i, finalment, «Curset sobre Religió a l'escola i catequesi».

La simple enumeració d'aquests cursets que integren l'Escola d'Estiu, amb el responsable al davant, i els diversos professors i especialistes que hi han desfilat, mostra el volum i la complexitat d'organització i, sobretot, el que suposa de vida real cada activitat. Perquè, a més dels 500 catequistes matriculats a l'Escola, cal pensar en aquells a qui representen i amb qui es comuniquen. És clar, doncs, que hi ha molta gent que es mou i treballa perquè l'Escola anual de catequesi de les onze diòcesis de Catalunya i les Illes sigui una realitat ben profitosa i que alhora en rep benefici. El fet de tenir dos centres —Tibidabo i Bonanova— representà un veritable inconvenient i una divisió continuada. En Josep M. Maideu, director, pujava i baixava amunt i avall igual que l'Aureli Ortín, el qual amb la Victòria, el Paco i la Maria Dolors, portaven el pes de la secretaria. El divendres hi va haver la gran vetllada, en la qual desfilaren tots els cursos amb aire d'alegria i gresca. Els joves són aguts i belluguets. I els vells es tornen joves. Llàstima que també

per la festa vam estar dividits: dues vetllades. I després, a la nit, els del vídeo van fer l'exhibició del que havien filmat: tots feliços i riallers de veure'ns ballar com ninots per la petita pantalla; era una filmació de tot el que havia anat passant a l'Escola, feta amb moltes imperfeccions tècniques, però amb gràcia i bon humor.

No em toca pas fer el balanç de l'Escola, car una revisió ha de ser seriosa i crítica; feta amb rigor i escoltant tothom. Però la meva impressió és que s'ha aprofitat el temps i que la gent n'està força contenta. Els que ja vénen cada any viuen més un procés d'enriquiment i de preparació, perquè durant el curs, els diversos departaments del SIC no dormen pas; el treball i les trobades continuen. Els que venien per primera vegada a l'Escola quedaven una mica parats que es fes tanta feina i que s'oferís un ventall tan ampli de possibilitats. Aquest formador només constata que s'ha avançat molt; i que transmetre la fe, avui, si no és fàcil, sí que es vol fer amb plena dedicació, capacitació i amb tota la competència possible.

El final de l'Escola

L'acte de cloenda fou una missa a l'església parroquial de la Bonanova, el dissabte 28, a mig matí, presidida pel bisbe de Menorca. Un bisbe que, per cert, amb el seu estil de pastor franc i fraternal, havia acompanyat contínuament els catequistes. L'Eucaristia final fou vibrant per la fe, però també celebrada amb imaginació. Tot un espectacle suggeridor, pels símbols, pels cants, per la participació activa de tots. A la pregària dels fidels cada curs ofería plàsticament la seva petició. Vam pregar junts i ens vam estimular mútuament a fer el bé.

I, després de la missa, un refresc de comiat. Amb recança i amb crits de joia ens acomiadàvem. Era una alegria profunda, perquè ens havíem sentit ajudats i acompanyats en aquesta tasca de la catequesi que és el nostre servei enmig del Poble de Déu.

I ara, fins l'any vinent a *Tortosa!* Tots ja estem a punt per a baixar cap a les terres de l'Ebre. Ja sé que l'equip d'organització va a Tortosa el 27 d'octubre, a preparar-ho sobre el terreny. Apunteu-vos-ho a la vostra agenda de l'any que ve: del 15 al 20 de juliol a Tortosa, per compartir, aprendre i gaudir de veritat a la V Escola d'Estiu per a Catequistes.

Joan Busquets

CRÒNICA DE BARCELONA

Revisions i projectes

Per aquesta temporada de juliol, si ens fixem sobretot en els moviments, grups, parròquies i institucions més dinàmics del nostre bisbat, veiem que s'estan fent revisions de curs i projectes per al curs vinent, acompanyats amb el bon vi de les nostres terres, amb galetes, i, en molts casos, amb un bon pa amb tomàquet i sopar.

Els grups dels moviments es troben per a la celebració-revisió de fi de curs, per a les activitats i les sortides d'estiu per tal de fruit de la fresca, que tant ens cal. Les parròquies (algunes ja amb algun capellà de menys perquè fa vacances) segueixen el ritme ordinari de despatx, misses, enterraments, etc., si bé amb menys públic, sobretot durant l'agost. També hi ha una certa «propaganda electoral» de cara als nous responsables del curs vinent, per tal de cobrir les baixes, produir els canvis necessaris, complir determinats acords...

Tres capellans que ens deixen

Dintre aquest context, hem de lamentar dues pèrdues importants. El Dr. Alexandre Pech ens ha deixat als seus noranta-cinc anys. Era un capellà que arreu on ha estat (Sants Just i Pastor,

St. Pacià i el Bisbat) se'l recorda com un home de gran personalitat, ple de respecte vers els altres i que sabia el que volia. Sobretot els seus vicaris el recorden amb molt d'apreci. També ens ha deixat Mn. Julià Augé, que, provinent de St. Martí de Provençals, feia poc que estava a Llavaneres. Aquest bon i culte matoroní ens ha deixat massa jove en una operació no pas complicada.

Mn. Josep Serrano se'n va a Xile. Tot i que la gent del Seminari i de les comunitats que ell ha servit, sobretot les del Poble Nou, el trobarem a faltar, hem d'estar contents perquè, gràcies a la seva decisió i al permís del Sr. Cardenal, s'ha refet l'agermanament entre bisbats d'aquí i de Sud-Amèrica o d'altres llocs del Tercer món. Li desitgem un bon viatge, i que des d'allà, tot comparint la vida amb els més pobres, «reil·lusioni» els qui restem aquí i ens faci participar en la recerca de Déu d'aquella gent que de segur estan més a prop d'ell. Esperem que així creixerà l'esperit evangelitzador del nostre bisbat i que el presbiterat català d'aquelles terres (que pel gener serà reforçat per Mn. Salvador Bacardit) sigui llum per a nosaltres, que des d'aquí hem de pregar per ells i pels destinataris del seu apostolat.

Consell episcopal

El *Consell episcopal* ha tractat el tema de la joventut, certament de molt interès per a la diòcesi. Però a més és important per a tot Catalunya que es tracin unes línies de pastoral, tot mantenint una fidelitat a la realitat complexa dels moviments i grups que hi ha. Si m'ho permeteu, des d'aquí faré alguna pregunta: Com fer que tota la pastoral de joventut resti impregnada per l'opció pels pobres (opció que hauria d'anar fent l'Església diocesana i que alguns moviments desitgen i intenten concretar) com una vocació universal que volem transmetre i que s'ha de reflectir en unes línies pastorals? Com fer que el valor de l'associacionisme vagi penetrant en tota la pastoral de joves? Per a quan una confederació de joves cristians? (Tornem a recordar-ho).

També el Consell ha parlat de nomenaments. Sembla que hi ha uns quaranta capellans del bisbat que han mostrat clarament la seva disponibilitat per a canviar, ja que fa més de deu anys que són al mateix lloc (esperem que els que faltin també expressaran aquesta actitud). Però, ¿no cal també una sistematització i una redistribució racionals de les responsabilitats i dels recursos personals que tenim, per tal que els mateixos capellans no dramatitzin tant a l'hora dels canvis i tinguin més garanties de continuïtat i serietat (assegurar el temps que hom tin-

drà una responsabilitat, aclarir les funcions, etc.)?

Ara sembla que la qüestió de la divisió del bisbat va en la línia de fer de Catalunya una «regió» (?) apostòlica amb dos arquebisbats, cadascun dels quals tindria diferents bisbats. Així s'arranjaria la qüestió de la Conferència episcopal catalana, tan esperada. Haurem de tornar-ho a recordar, ben segur.

També han parlat de les exèquies, la pastoral de la confirmació, etc.

Sembla que abans de començar el curs hi haurà canvis de capellans i veurem si n'hi haurà de vicaris episcopals. Hi ha hagut demandes de canvis de força vicaris (a causa del secret, no en sabem —i probablement no el sabrem— el percentatge ni la línia), però els rumors són que hi haurà pocs canvis. Aquí també ens cal més democràcia, no us sembla?

Consell presbiteral i Consell pastoral

El *Consell presbiteral* ha debatut el tema de la classe de religió a EGB. És una qüestió complexa, que retorna, i sobre la qual «mai» no s'acabarà d'aclarir si cal fer «cultura religiosa», «catequesi», «classe de religió», etc. Es va acordar de fer un estudi de cada zona per tal de conèixer millor la situació. El Consell va tractar també de la necessitat d'adequar els seus estatuts al nou

Codi, del termini dels nomenaments (per sis anys o més?), de la pastoral vocacional, de les exèquies, etc.

El *Consell pastoral diocesà* (el de laics) tractà de «la presència dels laics en l'Església i el món». Sembla que aquest consell necessita més dinamisme, o potser un ritme i un mètode de treball diferents; de fet, a cada reunió baixa l'assistència. Sembla que la Comissió del món obrer treballa contenta i de valent; de les altres no hi ha tant de ressò.

Més coses

Quant a les *Delegacions diocesanes*, cal esmentar l'elaboració d'un «Ideari i pautes operatives», amb caràcter provisional, del Consell diocesà de Missions; la consolidació i l'augment d'activitats de la Delegació de Pastoral de la salut; els Tallers de Teologia, les «Places majors» i les Conferències del Centre Cristià dels Universitaris; la trobada de directors de residències de noies estudiants i la dels Instituts seculars del bisbat.

Hi ha hagut diferents ordenacions: a Santa Agnès (Barcelona), la de diaca permanent d'Enric Cabré-Verdiell, amb la missió de promoure la pastoral sanitària a la zona; a Santa Eulàlia de Provençana (L'Hospitalet), la de prevere de Josep Jiménez Montejo; a la Verge del Pilar (Cornellà), també la de prevere d'Albert Ca-

no; i la de diaca d'Albert Gómez i de Francesc Romeu, a Terrassa i la Trinitat (Barcelona), respectivament. Reberen els ministeris i foren admesos als ordes sagrats els següents alumnes de quart de teologia: Jordi Arquer, Antoni Babra, Jordi Carreter, Jaume González, Joaquim Meseguer, Josep M. Romaguera i Jesús Vilar.

Moltes de les zones pastorals, d'acord amb la Delegació de joventut, han realitzat aplecs de joves cristians, vetlles, trobades de Pentecosta, crides de l'Esperit, amb confirmació o sense. També hi ha hagut trobades de «laics amb missió pastoral», amb alguns estudis previs sobre la qüestió, a Badalona-centre i perifèria, Rambles-Poble Sec, Sant Antoni Abat, Baix Llobregat, Sant Andreu-Sagrera-Bon pastor, Sants-L'Hospitalet. En alguns llocs s'han fet trobades de tota la zona, recessos (amb motiu de l'Any sant), etc. En alguns llocs es van consolidant altres experiències interessants: trobada de seminaristes a la zona Sants-L'Hospitalet; campanya de Solidaritat contra l'atur, a Badalona; exercicis espirituals destinats a joves, a adults o a preveres, a la zona Nord-est de Barcelona.

El Col·lectiu de consiliaris de joventut, d'acord amb la Delegació corresponent, va decidir fer quatre trobades l'any: dues per a consiliaris en general (laics, religiosos o preveres) i dues per a preveres, en forma de recés. Tots els moviments, a causa de la man-

ca de preveres, s'estan plantejant la importància de la formació d'animadors de la fe, així com de la formació teològica, sociològica, psicològica, espiritual i històrica dels militants.

El moviment Hora-3, amb motiu del Xè. aniversari, al començament de maig, va reunir més de mil cent joves de tot Catalunya a Monistrol de Montserrat, amb el lema «Sempre més enllà, sempre més a fons» en els problemes dels joves. La JOBAC va aplegar el 13 de maig, a Sabadell, més de vuit-cents joves, amb el lema: «Lluitem pel nostre demà. Una vida més digna per als joves obrers dels 80». La JOC va celebrar els dies 19 i 20 de maig, a Manresa, el final de la campanya «Tu, què hi dius?»; a finals de maig va tenir el Seu Consell nacional. Seblantment, l'ACO i l'HOAC han tingut darrerament els seus Consells. I el Mo-

viment Cristià de Professionals a la seva Assemblea general del dia 17 de juny aprovava un *Document programàtic* i unes *Normes de funcionament*.

Per acabar, volem deixar constància del relleu de la celebració del centenari del naixement del canonge Carles Cardó, amb una sèrie d'actes que continuaran a la tardor, com també de l'èxit del Simposi sobre «la cursa d'armaments i la pau», organitzat pel Departament de moral de la Facultat de teologia.

Fem auguris perquè l'estiu, temps de més repòs de les activitats pastorals, sigui ocasió de reflexió i serenor, pel tal que després puguem reprendre el treball amb més frescor i interès, convençuts que «el nostre amo ja ha vençut tot mal» i que el que ens cal ara a nosaltres és proclamar-ho.

Barcelona, 9 de juliol de 1984.

Quim Cervera

GIRONA: PERSPECTIVES PASTORALS D'ESTIU

La serpent d'estiu

Com cada any, rumor insistent de nomenaments eclesiàstics; alguns, fonamentats; d'altres, que es queden més en un pur desig que res més. Tothom fa nomenaments, i la comissió pertinent se'n veu un bull per conjuminar els tres o quatre (posem-n'hi cinc o sis) que realment estan sobre la taula. Tot i que hom digui que, cada dia que passa, els capellans estan més aferrats al seu càrrec, jo penso que els nostres capellans estan neguitosos, i pensen en un canvi proper. Parlo de Girona. De fet, hi ha dues parròquies de la ciutat de Girona que queden sense rector, una parròquia rural vacant per la mort tràgica del rector, i dues parròquies importants més que, possiblement, quedaran vacants perquè els rectors respectius han arribat a l'edat reglamentària. La nota tràgica ens la dona la mort accidentada del rector de Pals, amb el cos destroçat en plena carretera francesa, quan anava a Lourdes amb un grup de feligresos, desgràcia de la qual suposo que esteu assabentats, ja que els diaris en van parlar a bastament.

I ara, a esperar. Seré jo, Senyor? El qui no es conforma és perquè no vol. Mentrestant, un rector que està content a la seva feligresia. Es tracta del rector de

l'Escala, una bonica vila marinera que, durant l'estiu, es veu materialment assetjada pels turistes. Dic que el rector de l'Escala està content (i el bon amic em permetrà una mica d'humor sà) perquè ha recuperat les relíquies de santa Màxima, la patrona de la vila. El diari de Girona ha narrat, amb pèls i senyals, la rocambolesca història de la troballa: un feligrès que, durant la guerra civil, amaga el reliquiari i altres objectes litúrgics en un camp de les rodalies; el feligrès que es mor sense haver revelat a ningú el seu secret; un altre feligrès, aquest viu com una centella que, amb un detector de metalls, es presenta al rector; una recerca emocionant... *et voilà!* La troballa! Grans festes i alegria general. El Rector surt retratat al diari, mostrant els objectes retrobats. De tant en tant, és bo que ocorrin històries d'aquestes. En un món sofisticat i agre com el nostre, la troballa de les relíquies de santa Màxima és un fet que refresca l'esperit, i convida a veure les coses amb bonhomia.

Any d'aniversaris

Deu anys del MUEC, deu anys de Justícia i Pau, vint-i-cinc anys d'Escoltisme a molts llocs, vint-i-

cinc anys del Servei de Colònies de Vacances, centenari de l'estada de Mn. Cinto Verdaguer a la Mare de Déu del Mont, cinc-cents anys de l'aparició de la Mare de Déu del Collell, patrona de la clerecia gironina, a Miquel Noguer; i, finalment —*last, but not least*—, el 500è. aniversari de la mort del Bisbe gironí, Cardenal Joan de Margarit i de Pau, acte organitzat i celebrat brillantment a instàncies del Capítol Catedral.

A propòsit de la Catedral i el seu Capítol, hi van haver rumors insistents sobre la dimissió de l'actual Degà, Dr. Josep M. Taberner. Fins i tot es parlava de les properes eleccions capitulars. La premsa local se'n va fer ressò. Al final, tot va quedar com estava, després que hom desmentís a la premsa la notícia anterior. Els comentaris posteriors deien que quelcom hi va haver. Però que —misteris capitulars insondables— no es va creure oportú remenar el vesper. L'hora dels canonges encara no és arribada.

La Diòcesi ha commemorat tots els aniversaris amb actes adients; alguns bastant sonats, com el del MUEC. Per Sant Jordi va aparèixer *L'escoltisme gironí*, llibre del doctor en pedagogia i ex-escolta, Salomó Marquès, que narra les vicissituds de l'escoltisme a casa nostra. També, pels mateixos dies, va aparèixer un llibret commemoratiu de l'estada de Mn. Cinto a la Mare de Déu del Mont, obra de dos capellans

gironins: Mn. Modest Prats i Domingo i Mn. Joan Carreres i Péra. I el servei de Colònies de Vacances va commemorar l'aniversari convidant «*viejas glorias*», entre les quals tinc l'honor de comptar-me, a un acte íntim a la Casa de Colònies dels Arcs de Santa Pau. En aquest acte, ultra el dinar excellent de què vam gaudir, hom va descobrir una placa en memòria de Joan Julià i Roch, mort recentment, un dels pioners de les colònies de vacances (vegeu la crònica gironina del núm. 81 de «Quaderns de Pastoral»). Va assistir a aquest acte el Sr. Enric Puig i Jofra, Director General de Joventut, fins al moment present, de la Generalitat de Catalunya. I no em busqueu intrigues polítiques en aquestes paraules. Al moment que escric aquestes ratlles, hom no sap encara com petarà tot l'enrenou de càrrecs de segona fila —o de primera bis— després de l'esclatant victòria de CiU a les darreres eleccions autonòmiques. Només sabem qui són els nous Consellers; i entre ells, hi ha algun canvi significatiu. N'hi ha que temen que, amb els canvis, alguna cosa pot canviar en les relacions entre la Generalitat i les entitats d'Església. Jo els dic, per tranquil·litzar-los: No temeu, homes de poca fe! Que no us adoneu que les relacions van a més! Aquí se m'acuden una sèrie de consideracions pietoses. Però m'adono que no poden ser objecte d'una crònica casolana com aquesta. Amb recança, ho

deixo per a senyors més il·lustrats i seriosos que aquest pobre cronista de «províncies».

Amb tot, cal dir que, a Girona les relacions entre l'Església i els organismes autonòmics no han traspassat l'àmbit de la simple correcció i la independència mútua, tot i la joia dissimulada de la majoria dels capellans davant la derrota dels socialistes a les darreres eleccions autonòmiques, cosa que fa concloure —sense gaire temor a equivocar-me— que la majoria dels nostres capellans certament no és socialista.

El Centre Ecumènic de Platja d'Aro

En una crònica de la revista «Correspondència», apareguda ja fa uns quants anys —més de deu— jo mateix formulava algunes reserves al Centre Ecumènic de Platja d'Aro, inaugurat feia poc. Era el temps del Bisbe Jubany a Girona. Hom va obtenir uns terrenys a Platja d'Aro, en una situació immillorable, a dos passos de la platja. Es va edificar una part del centre i es va construir un altar a l'aire lliure, muntat sobre una barca de pesca. El Bisbe Jubany va encarregar als capellans —missioners diocesans— de la Casa Missió de Banyoles la direcció i animació del Centre Ecumènic.

Durant uns quants anys va funcionar, sobretot durant l'estiu, amb activitats de culte i acolliment.

En aquells moments —era els anys del postconcili— el sentit de l'ecumenisme era fort en l'Església Catòlica. La diòcesi de Girona era molt visitada per turistes d'altres confessions religioses. I es va crear el Centre Ecumènic per atendre aquests turistes. També s'hi va donar una utilitat de servei religiós al turisme en general. Durant tot l'estiu se celebraven misses a l'aire lliure. A Platja d'Aro, que és un dels centres turístics gironins que rep més visitants durant l'estiu, les misses de temporada turística es multipliquen; misses en diferents llengües. El Centre Ecumènic de Platja d'Aro volia respondre, des de Girona, al neguit ecumènic. Va disposar, des dels seus inicis, d'unes instal·lacions immillorables prop del mar: locals, biblioteca, jardí, l'esmentat altar a l'aire lliure, muntat sobre una barca i, sobretot, el fet d'estar ubicat en ple centre turístic, a dos passos de la platja.

Després d'uns anys de funcionament, la crisi va arribar al Centre Ecumènic de Platja d'Aro. Una crisi interna, que es va congregar a partir de les relacions del Centre amb la Parròquia. L'autonomia de funcionament del Centre Ecumènic va entrar en conflicte amb les activitats de la Parròquia, el Rector de la qual és també Arxiprest de la Vall d'Aro. Les tensions Parròquia-Centre Ecumènic van arribar al seu punt culminant l'any passat, durant l'estiu. El Rector de Platja

d'Aro adreça una carta al Vicari Episcopal de la Zona de l'Empordà, que porta data del primer de setembre de 1983, en la qual es queixa del fet que no ha tingut cap notícia de les activitats dutes a terme pel Centre Ecumènic durant tot l'estiu. Recorda el Rector que, abans de l'estiu, hi havia hagut una reunió conjunta, moderada pel Vicari Episcopal de Zona, en la qual s'havia acordat un programa coordinat d'activitats: organització i realització d'un conjunt d'actes ecumènics, amb motiu del centenari de Martí Luter; instal·lació de rètols nous a l'entrada; actuacions conjuntes amb la parròquia... i demana el Rector al Vicari Episcopal si aquestes activitats s'han realitzat. I, si s'han realitzat, per què no s'ha comunicat a la parròquia, tot marginant-la de la realització conjunta acordada.

Aquesta carta va ser el detonant de la crisi oberta. Va començar una tanda de gestions i reunions, coordinades pel Vicari General de Pastoral, fins que es va arribar a una solució. El Centre Ecumènic de Platja d'Aro deixa de dependre de la Casa Missió de Banyoles, i passa a ser regit directament per la Parròquia de Platja d'Aro. La Casa Missió ha renunciat a la direcció i animació del Centre Ecumènic, no sense manifestar el seu disgust per com s'ha dut tot l'afer. És natural que s'hagin ferit algunes susceptibilitats. Però cal esperar del bon seny i del provat esperit ecle-

sial dels protagonistes directes, que l'afer no arribarà a majors, i restarà solucionat per al futur.

Pla de Pastoral de joventut

La Delegació Diocesana de Pastoral de Joventut s'ha mostrat molt activa en aquests darrers mesos. Fruit de repetides trobades amb capellans que treballen amb joventut, va sorgir la necessitat d'elaborar un pla pastoral per als tres propers anys. Una trentena de capellans es va reunir dues vegades durant aquest curs per posar en solfa aquest Pla Pastoral. Hom va arribar a formular unes aspiracions de base en la primera reunió. Els capellans/consiliaris de joves van consensuar les bases del pla. Deien: Volem un pla pastoral, amb els criteris següents:

- que faci madurar les persones;
- que toqui de peus a terra;
- que sigui evangelitzador (confrontar la realitat amb el pla de Déu);
- que sigui laïcal (protagonisme dels laïcs);
- que parteixi dels joves tal com són;
- que coordini la vida de cada dia;
- que sigui fidel a l'home i a la seva realitat;
- que sigui fidel a Crist i a l'Esperit, present en les persones;
- que avanci a partir del que

som, atent a la vida concreta de persones i grups, que respecti les mediacions;

—que ens ajudi a trobar la unitat interior;

—que ens ajudi a cooperar d'una manera pràctica.

Cal, a més, que aquest pla sigui avaluable:

—a partir de sistemes de coordinació de responsables laics (cal que, en aquest punt, prenguin la iniciativa els laics);

—a partir de la Taula de Consiliaris;

—a partir de Jornades d'Aprofundiment;

—a partir de plataformes diverses (Sectors i Zones Pastorals, Moviments, etc.);

—a partir de l'ajuda mútua;

—a partir de la solidaritat amb el Delegat de Joventut, per ajudar-lo a trobar el seu paper;

—a partir d'uns elements que ens ensenyin a fer de Consiliaris;

—a partir d'uns processos concrets d'avaluació.

Tenint en compte aquests criteris, es va preparar un projecte, en el qual es remarcava que l'àmbit en el qual s'ha de moure aquest pla ha de ser: l'evangelització, el possibilisme pastoral, el protagonisme dels laics, i el neguit per descobrir on s'ha de situar el consiliari en el treball pastoral amb joves.

En una segona reunió/assemblea de treball, es va discutir i aprovar el Pla Pastoral.

Per no cansar els lectors, en deixo de banda l'explicació deta-

llada. Simplement faig esment del fet que aquest pla pastoral (pensat per a capellans i per capellans) té tres fases, que responen a la tasca de tres cursos: una fase d'iniciació, una fase d'aprofundiment, i una fase de consolidació. Cada fase té un objectiu propi: a) Iniciar equips de treball entre consiliaris, equips que es plantegin el treball amb joves a partir d'aquest pla. b) Coordinar els equips de treball de Consiliaris; compartir aquest treball. c) Arribar a realitzar un treball pastoral que englobi tota la vida del capellà.

El títol del Pla Pastoral és: *Fer de consiliaris*.

I hom ha instrumentat un conjunt de trobades i altres eines de suport per menar endavant el Pla Pastoral. No s'han deixat de banda les qüestions de fons que, en aquests moments, són a la palestra de l'acció pastoral a tota l'Església: qüestions doctrinals i opcions fonamentals en l'acció pastoral. Aquestes qüestions seran tractades i debatudes en Jornades d'aprofundiment i reflexió. Fins i tot hi ha previstos recessos i celebracions per a capellans/consiliaris de joventut.

El Bisbe, els Vicaris Generals i els Vicaris Episcopals han estat informats de tots els passos, i estan d'acord amb els termes del Pla Pastoral.

Posats a fer-hi alguna crítica, cal dir que aquest Pla Pastoral potser és massa ambiciós. Que els capellans parlem molt i actuem

poc. Que les dificultats començaran a l'hora de voler aplicar-lo. Que no ofereix massa recursos concrets d'acció pastoral. Que no tots els capellans que treballen amb joventut han col·laborat en la confecció i aprovació del pla. Que sovint la pràctica ens diu que cal anar per altres camins. Que no ens posem d'acord en el significat dels grans mots, quan parlem de pastoral. Que hi ha diferents maneres d'entendre el treball pastoral de l'Església. Que hi ha diferents concepcions d'Església. Que ens resistim a treballar guiats per una metodologia concreta. Que ens ve a repèl que ens controlin. Que tots els capellans volem ser protagonistes i, en certa manera, volem que l'acció pastoral volti entorn nostre. I, sobretot, que el pla no és res més que un paper escrit: vol dir que ja ho veurem. D'aquí a un temps us podré dir com ha anat, a la pràctica.

Tot això, i molt més, són obstacles seriosos per a la realització del Pla d'Acció Pastoral per a Consiliaris de Joventut de Girona. Em deia un meu amic, escèptic

i un xic burleta: ja pots xiular, si l'ase no vol beure! I reconec que, en aquesta taujanada hi ha el *quid* de la filosofia de molts capellans, entre els quals segurament m'he d'incloure jo mateix.

Però no deixa de ser una ocasió històrica a la diòcesi de Girona, tal com ho subratllava el Delegat, al moment de l'aprovació del Pla Pastoral. Cal dir que té tot el suport del Bisbe i dels dirigents pastorals de la diòcesi. Si falla, no s'ensorrarà pas el món, però haurem perdut una ocasió única, d'aquelles que no es presenten pas cada dia.

Escòlion

Ha començat l'estiu i, amb ell, les calors sufocants. Tothom ja pensa en les vacances. Per cert: el nostre Bisbe ha dit que tots els capellans han de fer vacances. Aquest cronista espera que, a l'ombra d'un pi o a la fresca d'un captard muntanyenc, hom mastegui i paeixi aquest Pla Pastoral. Amén.

Quim Pla

DES DE LA TERRA FERMA

És ple juliol quan em poso a escriure aquesta crònica. No és certament el temps més adequat per a pensar i treballar, però em consola saber que serà a la tardor, temps ja refrescant, quan llegireu aquestes ratlles. A més, són fets, trossos de vida eclesial diocesana, que vénen de primavera.

Dol i goig

La Terra Ferma ha trontollat i ha plorat per la mort d'un mossèn. Sabíem que estava malalt, però no n'esperàvem un traspàs tan ràpid. Un càncer s'ha endut mossèn Josep Solé Molins cap al cel i ací ens resta el seu bon exemple. Treballava en diferents camps (institut i parròquia), obert a joves, vells i nens, sempre il·lusionat per les vocacions.

Mes també hi ha una altra notícia que ens omple de goig i que m'afanyo a comunicar-vos: Lleida té un nou capellà, ordenat el vuit de juliol pel nostre senyor bisbe. És mossèn Antoni Agelet Delpueyo, de quaranta anys, advocat i funcionari de l'administració civil. Els altres quatre diaques seran ordenats de prevere abans de fi d'any.

Els uns se'n van i els altres vénen. Peregrins vers la casa del Pare i en comunió i servei d'Es-

glésia, anem fent camí a la terra. Dol i goig en la fe són festa d'esperança i ens agermanen més.

17'76 % i altres coses

Lleida és un bisbat més aviat fred i difícil religiosament. Almenys així ho semblen palesar les xifres de l'estadística sobre assistència a la missa dominical. Resseguint les dades de l'enquesta, trobem que dels 190.817 obligats al precepte dominical n'hi ha 33.901 que van a missa, és a dir el 17'76 %. A Lleida-ciutat, d'una població obligada de 84.147 habitants, n'hi ha 14.615 que van a missa, o sigui el 17'36 %. De la resta del bisbat, a la zona catalana, sobre 54.477 habitants, n'hi van 9.617 (16'73 %), i a la part aragonesa, de 49.183, n'hi van 9.669 (19'65 %).

Són moltes les conseqüències que es poden treure d'aquestes dades així com del conjunt de l'estudi de l'enquesta (que ara us estalvio per tal de no marejar-vos amb números). Amb tot, aportem algunes dades per tal de satisfer la curiositat del lector. Van a missa: 22.246 dones i 11.655 homes (de set anys en amunt); dels joves (14-33 anys), 4.633 noies i 2.520 nois; dels nens (7-13 anys), 3.899 nenes i 2.783 nens.

Cada u pot fer el seu judici arran de la lectura de l'enquesta. Jo personalment penso que és molt important prendre consciència de la responsabilitat que tenim envers els 33.901 practicants. Com també és talment important la resta dels qui no trobem a missa.

I ja que parlem d'enquestes, vull deixar constància de la que la parròquia de Sant Jaume de Lleida ha fet entre els seus parroquians. És una enquesta anònima d'opinió sobre vuit qüestions, proposada pel mossèn i un equip i distribuïda per un grup casa per casa. En reproduïm alguns dels resultats que foren publicats. La feligresia té 2.430 persones de més de 16 anys; es repartiren 708 enquestes en català i 1.015 en castellà; s'han rebut 993 respostes (57'64 %), 405 en català i 588 en castellà; contesten 403 homes, 550 dones i 40 no especifiquen el sexe; hi ha casats, solters, vidus, separats i divorciats; 518 es manifesten catòlics practicants, 332 no practicants, 43 cristians no catòlics, 40 no creients i 60 no especifiquen res; 206 diuen que l'Església no es preocupa dels problemes humans; també es diu que l'Església dóna una imatge massa conservadora, poc agosarada. Les respostes demostren, doncs, que el fet religiós interessa.

Bé, això vol dir per als qui no hi acaben de creure, que les enquestes són força interessants, que ensenyen molt i que són ne-

cessàries per a un treball pastoral seriós. Els de Sant Jaume ho veuen així, de cara a viure com a comunitat parroquial.

Lleure

Estem d'estiu i de vacances i, per tant, no és estrany que el darrer Consell del presbiteri (de primers de juny) dediqués una llarga estona als plantejaments, les exigències, els interrogants i les urgències pastorals del temps lliure, no com una qüestió d'entretenir-se només uns quants dies sinó com una cosa de tot l'any. Potser les propostes resultaren molt noves per a alguns, car encara hi ha gent que creu que el lleure és només cosa d'entreteniment i de quitxalla, quan de fet és cosa de tots i sobretot d'adults pel que fa a la responsabilitat formativa. Va presentar el tema el Servei de Colònies d'Estiu (que, per cert, va molt més enllà que el període estiuenc).

Encara sobre el lleure, cal remarcar que aquest estiu, a Lleida-ciutat, hi ha una activitat força engrescadora per als adolescents. Es tracta del Casal d'estiu que durant el juliol i l'agost organitza l'Equip de campaments. En aquest servei funcionaran tallers, excursions i altres tipus d'activitats, per als nois i noies que passen les vacances al carrer o a casa. És una experiència nova que mereix l'atenció i el reconeixement de tots, per l'esperit i

l'esforç que suposa. Són molts els qui hi col·laboren voluntàriament, tot aportant-hi idees, temps i treball.

Només vull afegir a aquestes

ratlles que sembla que per al curs vinent hi ha propostes interessants. Però en tot cas ja en parlarem en altres cròniques.

Doncs, bon estiu per a tothom!

Jaume Montaña

SOLSONA: REPRESENTANT EL FIL

Ja hi tornem a ser! En cròniquejar només una vegada a l'any, la troca se m'embolica de mala manera i llavors aneu-ne a pescar al cap i centener! Sant Francesc de Sales m'hi ajudi.

Any Sant de la Redempció

Ha passat sense pena ni glòria, amb més pena que glòria. Tot i la delegació diocesana creada «ad hoc». Tot i els nombrosos documents episcopals que directament o indirectament hi feien referència. Tot i la diada celebrada al santuari del Miracle, l'endemà mateix d'haver-se'n acabat el termini, pròrroga inclosa. És clar que haurien de ser els responsables dels sis llocs escollits per a guanyar el jubileu els qui podrien parlar-ne amb molt més

coneixement de causa que no pas un pobre rector de pagès: Catedral, Santuari de Fàtima (Tàrraga), El Miracle, La Nou, Queralt i Sant Ramon. Fa la impressió que la cosa ha rel·lisat i que la nostra gent en general, començant per nosaltres els capellans, amb prou feines se sent moguda per a lucrar això que abans en dèiem indulgències. Manca de fe en els de baix? Manca de realisme pastoral en els de dalt? Sort que les portes «obertes al Redemptor», segons la crida pontifícia, no es deuen haver tancat ni es tancaran mai d'acord amb cap calendari.

Aplec del Miracle

Va tenir lloc el dia 11 de juny, dilluns de Pentecosta, a l'entorn

d'aquest lema: «Comunitat que segueix el Crist de la mà d'uns testimonis», lema que era com la consigna de tot el curs i que, de Pasqua a Pasqua, es convertí en tema d'homilia. Hi assistiren unes 2.500 persones (més aviat grans) i uns 80 preveres. Déu n'hi do! Les delegacions diocesanes hi feren acte de presència amb pancartes i estands a tall de fira. Missa al matí i assemblea a la tarda amb pluja i sardanes per entremig. A l'assemblea hom hi parlà de Missions, amb lectura de cartes i veu directa de missioners, i de Càritas, amb informacions parroquials sobre les petites accions que es porten a terme contra l'atur. L'ambient, en general, fou bo, força bo, sense ser eufòric com en altres temps. Hom arriba a la conclusió que de jornades diocesanes com la del Miracle, com la de Montserrat d'ara fa tres anys, se n'haurien de celebrar de tant en tant (no massa sovint: cada tres o quatre anys?), ben preparades i ben organitzades, sense triomfalismes, que anessin marcant el pas de la comunitat a través del desert. Ho necessitem psicològicament i tot. El bisbe Miquel en va quedar complagut; «mai no m'havia sentit tan content, va dir, de ser bisbe de Solsona».

Vida organitzativa

A començament de curs hi va haver eleccions d'arxiprestos; a

finals n'hi ha hagut del Consell del Presbiteri, de manera que si hi barregem les del Parlament de Catalunya del temps pasqual podem ben dir que aquest ha estat un any electoral cent per cent. Tot sigui per a bé. Els nous arxiprestos, animats per la Vicaria de Pastoral, fan el que poden per tirar el carro endavant. La renovació del consell presbiteral permetrà al Nòs d'escollir-se aquells que, segons el nou codi, han de ser els seus consultors. Per cert que Mn. Jesús Huguet i Mn. Antoni Guixé han obtingut el màxim suport de la base.

Una bona notícia esperada de fa segles: el dia 1 de maig es va reunir per primera vegada el Pre-Consell Pastoral Diocesà. Hurra! És format per vint-i-cinc persones entre jerarques i diversos representants de base. Déu vulgui, però, que no tardi una eternitat a constituir-se el consell definitiu, per bé que calgui no precipitar les coses. Aquesta important millora de la nostra maquinària organitzativa farà que el Consell del Presbiteri ocupi el seu lloc (i no com ara, que havia de suplir sovint el Consell de Pastoral) i que, de retruc, esdevingui més pràctic, no tan teòric. A veure si d'una vegada deixarà de contemplar-se el melic!

Activitats del senyor bisbe

Se centren principalment en tres terrenys: tandes d'Exercicis

per al Poble de Déu (la seva dedicació preferida); visites pastorals (a raó de tres arxiprestats cada any, és a punt d'acabar la primera ronda) i cartes pastorals (darrerament n'ha escrit dues de prou llargues i importants: una sobre el Consell Diocesà de Pastoral i una altra sobre el jovent). Val a dir que el bisbe Miquel és un home que es lliura totalment, sense reserves. És llàstima que no disposi de més temps per «perdre'l» en pla d'amistat amb els seus capellans! Alguns se'n queixen.

Orientacions, experiències, conflictes

Des del dia 1 de gener d'aquest any totes les parelles que es volen casar per l'Església han de jurar la constitució. És a dir, la delegació de Pastoral Familiar va fer públiques unes normes que es resumeixen en els punts següents: cal fer la sol·licitud matrimonial amb tres mesos d'anticipació; cal que hi hagi en funcionament a cada parròquia, arxiprestat i zona, segons els casos, els serveis d'acolliment (l'ideal a càrrec d'un matrimoni, a més o a part del rector), trobada (almenys una, quan no és possible el curset, dirigida per un equip de matrimonis i un capellà) i curset (de tres o quatre xerrades llargues, portat per un equip de matrimonis coherent i plural, i per un consiliari; se'n programa-

ran de manera que durant tot l'any cobreixin suficientment les distintes zones del bisbat). La impressió d'aquest primer semestre de vigència de les susdites normes sembla que és ben satisfactòria. En molts llocs no han vingut sinó a confirmar, oficialitzant-la, una pràctica ja d'anys. Un desideràtum: que a cada arxiprestat s'arribi a crear un grup o moviment que integri les parelles joves, i que vagi fent la pastoral pre-matrimonial de monitors capacitats, cosa no fàcil d'aconseguir. Déu vulgui que tot plegat proveeixi de més base humana i cristiana les nostres parelles, la majoria de les quals no saben pas el que fan quan es casen, si és que ja no han fet Pasqua abans del Ram. És dels serveis ministerials que, fora d'alguna excepció que confirma la regla, solen deixar més poca satisfacció.

Una experiència digna de seguiment, per bé que plena d'interrogants, és la de l'equip interparroquial de Cervera aprovat pel senyor bisbe. Es tracta de servir solidàriament les parròquies de l'arxiprestat per part d'un equip d'onze preveres. Per una banda cada parròquia és atesa per un capellà determinat (missa dominical, sagraments i catequesi) i per l'altra és oberta a les activitats pastorals de conjunt. Tots els mossens estan a disposició de totes i cada una quant a les tasques programades i sempre que ho demani el responsable de

la parròquia. Sempre que es creu convenient es replantegen i renoven els serveis parroquials, procurant que hi hagi una certa estabilitat en la durada d'aquests serveis. Els religiosos, tot i que no formen part de l'equip inter-parroquial, participen en la pastoral de conjunt arxiprestal. Aquesta iniciativa cerverina que ara el dret canònic ha beneït, no és nova sinó ja llargament experimentada amb resultats satisfactoris, sembla, pel que fa als capellans, no tan satisfactoris, diuen, pel que fa als fidels. De totes maneres és un intent renovarador digne de ser tingut en compte. Mn. Eduard Ribera i Jovell n'ha estat nomenat «moderador». O director d'orquestra.

Entre la pastoral de la Confirmació i el moviment juvenil d'Hora-3 ha sorgit un conflicte que preocupa tothom, començant pels consiliaris de jovent. Molts adolescents, pressionats sovint pels seus pares, es fiquen al moviment «només» per poder-se confirmar, i tant se'ls en dona del moviment en si. Conseqüència: no es preparen com s'haurien de preparar per a rebre el sagrament i destorben la marxa normal de l'organització juvenil. I és que, en el fons, costa d'introduir les normes confirmatòries diocesanes segons les quals els candidats han de tenir, com a mínim, 14 anys i han d'haver participat, com a mínim, en un curs de catequesi intensiu. On s'intenta de no acontentar-se amb els

mínims exigits i aspirar al màxim (de 16 a 18 anys i un parell de cursos preparatoris), les dificultats o topades augmenten de mala manera. Alguns s'escapen per la tangent dels mínims-mínims, i ja està. És un problema no resolt que dona i donarà molts maldecaps. Parlo per experiència.

Dues dades simptomàtiques

No sóc massa observador, però sí que em criden l'atenció, de fa temps, dos fenòmens singulars: el renaixement juvenil i la proliferació de revistes. El renaixement juvenil: arreu del bisbat (ho he detectat sobretot al Llobregat on visc) apareixen grups de jovent il·lusionats, inquiets, força creients i practicants, no malejats, potser no massa crítics però plens de bona voluntat i ganes de col·laborar, que són tota una promesa. Sorgeixen de l'Escoltisme, d'Hora-3, de la mateixa Confirmació... Fan la descoberta de la vida i del país amb una innocència que enamora. La proliferació de revistes: no hi ha poble ni poblet amb una mica de cara i ulls que no tingui la seva, de caire més o menys local i comarcal. Fins i tot Navès, la parroquieta de Mn. Huguet, forma part del concert amb «El babau». Solen ser publicacions de presentació humil però de contingut ben interessant. Alguna de més pretensiosa com «L'erol» del Ber-

guedà ha obtingut premis i tot. Aquesta és trimestral; la majoria són mensuals. Obeeixen, jo diria, a un major nivell cultural de la nostra gent (estimulat pel gran nombre d'universitaris que tenim) i a la necessitat de comunicació social (en el recompte s'hi haurien de sumar també les emissores radiofòniques que, amb permís o sense, sorgeixen com bolets). Neixen a l'empara de la par-ròquia, de l'ajuntament, d'algun partit polític o d'algun grup espontani de jovent. És un fenomen a ressenyar.

Moviment clerical

Que recordi, aquest any no hi ha hagut cap baixa a les files del clergat diocesà, o sigui que hi ha una salut que empesta. Donem-ne gràcies a Déu! Hi ha hagut, en canvi, tres incorporacions, el dia 1 de maig a Berga i el dia 3 de juny a Gironella, respectivament: dos diaques, Jordi Orobitg Huguet i Carles Pubill Gamisans, i un prevere, Josep M. Vila Gangolells. Benvinguts a la confraria!

Bibliografia

D'ençà de la meva crònica anterior s'han publicat, si no m'erro, els títols següents «Història civil i religiosa de la vila de Torà», un tomatxo de més de

400 pàgines, obra del senyor Jaume Coberó i Coberó, antic col·laborador del doctor Jaume Sarri. S'han reeditat els «Privilegis de Tàrrrega», de Mn. Lluís Sarret i Pons, facsímil de l'obra que veié la llum ara fa 53 anys, a cura de Camps Calmet, editor. Mn. Marià Ruiz i Fernández, capellà de Cal Marçal (Puig-reig), ens ha donat dos fruits poètics més, madurs i saborosos, en la seva envejable ancianitat: «Amb versos mal pagats faré rica la tarda» i «Camí de Casa», ambdós editats per Claret. Ha sortit també el primer número de la «Revista del Centre d'Estudis Berguedans», editada per l'ajuntament de Berga, que conté els treballs de la XXII Assemblea Intercomarcal d'Estudios celebrada a la ciutat de la Patum (1979). Hom confia que abans d'acabar aquest any vegin la llum les il·lustracions amb què el gran dibuixant manresà, Joan Vilanova i Roset, havia col·laborat al «Full Parroquial» del bisbat a cavall dels anys cinquanta, una mostra artística i un document sòcio-religiós de primer ordre, promoguda pel senyor Josep Guardiola de Manresa amb la col·laboració de la delegació de Mitjans de Comunicació Social. Afegim-hi, per cloure aquest apartat, que el nostre butlletí diocesà, titulat ara «Església de Solsona», amb l'extraordinari de maig va celebrar el n. 500 de la sèrie (a comptar a partir del 1939, ja que el primer número de la publicació data del 1866); conté un es-

tudi molt extens i documentat del seu historial, degut a la ploga de Mn. Joan Camps i Tomàs, demés d'una glossa commemorativa, molt bonica, del doctor Josep Pont i Gol, un dels antics màrtirs de la causa.

I la traca final

Si voleu veure el museu millor del món (sense hipèrbole), visiteu el Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Inaugurat oficialment el dia 26 de novembre de l'any passat, és l'admiració de tothom tant pel contingut (encara que ben parcial) com pel continent. Almenys ens hem rescabalat d'aquella vergonya, d'aquell gran pecat que, com jo mateix havia escrit, si recordeu, pesava damunt de la nostra Església. Gràcies a Déu!

La Casa d'Espiritualitat del Miracle és molt activa: no para d'ofrir curssets, exercicis, diades, etc. No la coneixeu? Doneu-vos per invitats, que el lloc és molt frescal i l'acolliment molt agradable.

Al convent de clausura de les Sacramentàries de Berga hi han anat a espetegar tres religioses mexicanes molt trempades. Rejoveniran la comunitat. I si resultés que, a no trigar, les esglésies missioneres d'abans haguessin de ser missionades pels mateixos missionats?

Entre els dies 2-5 d'aquest mes la Unió Apostòlica va celebrar al

seminari de Solsona unes convències sacerdotals catalanes. Els assistents foren uns cinquant.

Amb motiu de la missa crismal del dimarts sant celebrada a Cervera, vam poder sentir per primera vegada la veu del nostre nou metropolità, Dr. Ramon Torrella. Ens parlà de testimoniatge sacerdotal i d'ecumenisme, el seu fort.

S'han produït alguns robatoris sacrílegs i, desertes com solen quedar les parròquies rurals, és de témer que bé se'n produiran prou més: De Sisquer (arxiprestat de Sant Llorenç de Morunys), se'n van endur les pintures dels retaules laterals (segle XVIII), i de Merola (arxiprestat de Navàs), l'única campana, la grossa, que quedava al campanar.

Una nova comunitat religiosa femenina s'ha establert a Navàs: tres membres de l'institut secular «Pro Ecclesia» o «Ecclesianes» que s'han fet càrrec de la Residència d'Avis que hi fou inaugurada el dia 1 de maig.

Un jove cerverí, Josep Puig i Torres, ha estat elegit responsable general dels Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya. Com veieu, no ens moquem amb mitja màniga.

Si aneu a Queralta, ara, demés de trobar-hi (sempre) la Mare de Déu i (no sempre) Mn. Josep M. Ballarín, hi trobareu un estatge on acollir-vos, amagat entre roques i faigs. Fou inaugurat pel senyor Jordi Pujol, el nostre fla-

mant president, acompanyat de la Marta, el dia 16 de juny.

Del resultat escandalós de les eleccions al Parlament de Catalunya no cal ni parlar-ne, de conegut com és. Per aquests verals de Catalunya endins, si Déu no hi posa remei, hi ha pujolisme per a temps, malgrat totes les banques catalanes hagudes i per haver. Algú ha dit del Pujol que, en aquests moments, és el primer predicador de casa nostra.

Dintre poc temps no coneixeu la comarca del Llobregat: amb vista al futur túnel del Cadí la carretera de Manresa a Bagà està sofrint una transformació tan radical (encara que continuï travessant pel mig dels pobles enfilant-los com una agulla), que és desconeguda. Trigueu uns quants mesos a venir i a través del forat us plantareu a la Cerdanya amb un tancar i obrir d'ulls. Ves per on unes comarques històricament i eclesiàsticament tan agermanades, es tornaran a comunicar després de segles.

On tenen cita cada any el tercer diumenge de juliol tots els Països Catalans és al Pi de les Tres Branques, al Berguedà. Enguany hi hagué per primera vegada representacions d'Occitània. Una gentada immensa que es defensava com podia del sol a l'ombra

sense ombra del vell i patètic patriarca. Tot Catalunya hi cabria en la immensitat de Campllong. De l'acte patriòtic que té lloc després de la missa, se n'hauria de fer un acte cada any més unitari, màximament unitari de tots els catalans, que ja ho vol ser, però no ho és encara. Al pas que anem l'acte encara més unitari que podrà celebrar-se en aquest país, fins i tot políticament parlant, serà la missa: no excloem ningú, ens perdonem els uns als altres, parlem de pau, llibertat i justícia, fomentem la comunió, ens comprometem a lluitar per la utopia més alta que pugui imaginar-se...

I ara prou, que ja m'he allargat massa. Sempre em passa igual: la calor de l'estiu em deixa. Només us desitjo, als pocs lectors pacients que em deveu llegir fins al final, que no us caigui al damunt un pedregada com la que va caure el dia 4 d'aquest mes, dimecres entre set i dos quarts de vuit del vespre, damunt de Navàs i la seva rodalia foradant teulades, trinxant col·lites, abonyegant cotxes... La frase «fer més mal que una pedregada seca» ha deixat de ser, per a mi i per a tots els afectats, una frase literària per convertir-se en una trista realitat. Ara ja sabem què significa. «Valete».

Navàs, 23 de juliol de 1984

Clement Forner

CRÒNICA DE TARRAGONA

Una crònica d'estiu necessàriament ha d'apuntar cap a una renovació: nou equip de govern diocesà, eleccions del Consell del presbiteri, colònies d'estiu, cursos de monitors i comentaris de fets que són el «suc» del nostre viure eclesial.

Nou equip de govern diocesà

Després d'una consulta àmplia i densa, s'ha designat el nou equip de govern diocesà: Mn. Joan Aragonès com a vicari general (fins ara responsable de la Delegació d'Ensenyament i Catequesi), Mn. Miquel Barberà com a vicari episcopal de Tarragona, Alt Camp i Baix Penedès (fins ara secretari general-canceller), Mn. Josep Assens i Huguet com a vicari del Baix Camp, Priorat, Conca, Segarra, Urgell i Garrigues (antic col·laborador de «Quaderns», amb cròniques força «sucoses», capellà del convent de les monges Carmelites de Reus i encarregat de la pastoral de diferents barriades de Reus, fins fa pocs anys) i Mn. Francesc Gallart i Magaroles com a secretari general-canceller (que durant el curs 75-76, amb esforç i neguit, va participar en la presa del teologat en un pis de Barcelona i que, amb paciència, covava una «llaga

d'estómac» com a conseqüència de conviure amb uns aprenents de teòleg —entre els quals hi havia un servidor—, alternant la tasca amb responsabilitats parroquials i del Tribunal diocesà). Els nous designats varen prendre possessió el 15 de març, en el marc d'una pregària, una breu cerimònia i l'anunci d'una carta pastoral que marcarà les línies de fons del treball pastoral, per part del prelat. Ara ja tenim equip i estem a l'expectativa de la carta per saber les línies de fons... Esperem, doncs, que la forma adquireixi aquelles modalitats pròpies de qui treballa la Línia de fons veritable. De moment fem nostre el que demana Mons. Torrella als diocesans: Encomanem-ho al Senyor!

La Missió diocesana d'El Zaire

La metgessa i la infermera que van iniciar la seva tasca a la Missió diocesana d'El Zaire n'han tornat, després d'haver complert el període per al qual s'havien compromès. Sembla que va creixent la visió pastoral de la nostra missió i que cada dia més s'inclou en els plantejaments de la diòcesi com a cosa pròpia. De fet, hi ha una coordinadora que hi treballa i una xarxa de perso-

nes que motiva les comunitats. Les persones i llur testimoni sincer ajuden a fer propera una experiència difícil de comprendre per la llunyania i la peculiar situació eclesial. Fem-ne, doncs, memòria i objecte del nostre compromís (tal com ens deien el 8 de juliol, dia de la Missió diocesana), tot veient com a propis els esforços i neguits dels nostres missioners.

Ministeris

L'1 de juliol celebràrem l'ordenació de diaca d'en Xavier Morrell, i el 17 de juny fou ordenat de prevere en Pere Lluís Ramon Martori, el qual no va poder participar a les eleccions del Consell del presbiteri. I és llàstima, ja que, acostumat com està a treballar amb la Unió de Pagesos, hauria vist que els capellans som ben difícils a l'hora de participar. A la fi, comentaris per a tots els gustos: que si ha guanyat l'Opus (que n'hi ha!), que si els altres, que si els de més enllà. N'hi ha per a llogar-hi cadires! Aquí no en fem cap avaluació, de moment acontenteu-vos amb saber que a Tarragona «bullen» diferents postures i bo és que en «bullin», que en parlem i que treballin... si poden. Només un prec: que sigui el que Déu vulgui.

Colònies

Les Colònies van endavant,

amb un nou president al Servei, l'Eliodoro Díaz, de l'Esplai Sol i Vista, de Reus. Més que mai hem de reflexionar rigorosament sobre el lleure i valorar la seva dimensió complementària de cara a educar la fe dels infants i dels joves: com també hem d'enfocar des d'aquest angle la nostra tasca d'educadors i analitzar com hi hem de tenir una presència evangelitzadora. L'escola de l'Esplai ha tingut el temps ben ple: primera part del curs per a directors, tres curssets de monitors, un cursset d'iniciació i, finalment, diferents seminaris, com a bon entreteniment d'un treball que vol ser rigorós i ben fet.

MUEC i M.J.C.C.

Al MUEC ha bufat «l'esperit del canvi», de moment a la Comissió diocesana i més endavant en l'engrescament que duu a la feina (esperem-ho). La Remei Barberà ha substituït la Cinta Daufí com a coordinadora diocesana, i la Teresa Alcañiz i la Montse Sardà completen la comissió, amb la Marta Daufí que continua i queda com a «única representant tortosina» entre els responsables del MUEC a Tarragona, d'on també s'ha acomiadat la Marisol Virgili. Tothom haurà de treballar molt a fi d'estendre i consolidar el moviment, i coordinar els grups entre ells i amb la resta del Moviment com a experiència d'Església a Catalunya i Balears.

Per cert, que aquests dies aquest sector d'Església apareix fortament visualitzat als campaments: estudi de Santa Cecília de Montserrat que comparteixen diferents grups amb un bon ambient i un nivell considerable de reflexió.

I al M.J.C.C., «l'esperit de l'estructuració». Fidels als acords de les reunions anteriors, s'autoconvoquen a Vallbona apel·lant als objectius de les reunions de Maspujols i Fornells. En aquesta trobada s'intentarà trobar el medi específic del moviment i ressituar la iniciació «en els passos necessaris» per tal de constituir un moviment especialitzat a comarques i no sols una solució a la catequesi de postconfirmació (que Déu n'hi do si la trobésim). Els de Tarragona, després d'haver acabat el curs «integrats» en les més intenses revetlles de Sant Joan, hi van molt animats.

Testimonis

Avui, en fer memòria dels qui ens han deixat, permeteu-me un record personal. Han passat a la casa del Pare una bona llista de preveres: Mn. Josep Tomàs, Mn.

Pau Bergadà... i Mn. Josep Martorell, lector fins a darrera hora de «Quaderns» i d'altres publicacions que el mantenien jovial i obert als corrents d'avui. Vàrem ser junts a Salou, ell de vicari i jo de diaca, i recordo que ell llegia, pregava, conversava; era un «vell» pietós, agradable i eficient; a la missa pregava pel MUEC, per la JOc, pels esplais de la tercera edat, pels malalts, pels infants; hom tenia un racó al seu cor i un record en la seva pregària.

Gràcies, mossens, pel vostre testimoniatge.

Final

Aquesta crònica està plena de referències personals. Al capdavant, però, tant els qui no hi surten com els qui hi sortim som la mateixa Església, en què ens hem de fixar. El mateix passa amb les activitats. N'hi ha que no hi són, com és ara, els Cursos de monitors bíblics, la Jornada diocesana de catequistes, la Peregrinació a Lorda i altres coses d'un gran sentit pastoral, però que hom ignora. Mes com que, a Tarragona, «a l'estiu tota cuca viu», ja en parlarem, que avui tot just és el 12 de juliol.

Joan-Anton Cedó

CRÒNICA D'URGELL

Pastoral i informàtica

Pastoral i informàtica s'han acostat i han iniciat un diàleg en un clima de bona entesa i col·laboració. La informàtica, amb l'orgull del seu poder, ha gosat traspassar el llindar de l'Església i oferir la valuosa rendibilitat dels seus programes i la validesa dels seus bancs de dades. L'Església, com la dona samaritana, ha acceptat i, amb la seva natural curiositat, ha encetat el diàleg. Almenys en el nostre bisbat d'Urgell.

A mitjan febrer d'enguany els cinquanta bisbes del Migdia francès s'aplegaven a Tolosa de Lenguadoc per a participar en un curset d'introducció a la informàtica. Com a bons companys i veïns hi van convidar el Bisbe d'Urgell. Mons. Martí acceptà amb goig. Mitjançant el seu Bisbe i el Vicari General, Mn. Ramon Vilardell, la nostra Església tenia el seu primer contacte històric amb el món de la informàtica. Hi van trobar gust perquè l'experiència s'ha repetit a casa. Durant la primera quinzena de juliol el Sr. Bisbe i cinc sacerdots de la cúria diocesana han assistit a un curset d'informàtica organitzat al col·legi La Salle de la Seu d'Urgell. En total, vint hores de lliçons pràctiques i vint

més de teòriques, les suficients per a descobrir almenys el món de la nova ciència. La informàtica, respectant sempre la llibertat de l'home, pot oferir dades valuoses a la sociologia i a la pastoral.

L'eutanàsia de la rendibilitat condemna a mort el Pirineu

Uns cinc-cents cristians de la diòcesi han participat a les reunions d'estudi del document «Educar per a la solidaritat», preparat per la Delegació d'Acció caritativa i social. A finals de març, a Balaguer, els grups celebraren la jornada de cloenda. Mn. Joan Bestard glossà les aportacions dels grups, i entre altres dades subratllava les que fan referència a les comunicacions:

«Vies de comunicació insuficients i deficientes. Això afecta el desenvolupament de l'agricultura, del turisme i dels petits nuclis industrials. S'ha de reconèixer, però, l'esforç que en aquest camp ha fet els darrers quatre anys la Generalitat. S'ha fet molta feina.» Darrerament aquesta informació té encara característiques més greus. Per una part s'han paralitzat les obres en alguns trams de la carretera C-1313 que segueix el riu Segre des de

Lleida fins a Puigcerdà, i en conseqüència, és l'artèria principal de les comunicacions de la diòcesi. L'amenaça de la supressió dels trens de Puigcerdà i de la Pobla de Segur ha portat l'angoixa a les comarques de la Cerdanya, la Noguera i el Pallars. Si l'Estat confecciona els programes dels serveis públics d'acord amb els paràmetres de la rendibilitat econòmica i en relació a les xifres demogràfiques, la frontera entre la civilització i la selva, entre els rics i els menyspreats, pot situar-la entre el port d'Ager i l'anunciada presa de Rialb. Un pas més per reduir el Pirineu a jardinet d'esbarjo per als senyors de la ciutat. Seria l'autèntica llei de la selva —diguem-ne de la rendibilitat— d'acord amb la qual hom hauria de tallar línies telefòniques, carreteres, suprimir electrificacions, etc. Una mena d'eutanàsia social.

Denuncio aquesta situació per a informar i crear opinió pública. També perquè penso que l'objectiu de tota pastoral ben enca-

minada és sempre l'home, única causa per la qual l'Església pren partit decididament.

Commemoracions

Les commemoracions serveixen per a aprofundir el coneixement de la pròpia identitat. La capital de la Conca, Tremp, està celebrant el I centenari de la declaració com a ciutat. Precisament la devoció a la Mare de Déu de Valldeflors està íntimament vinculada amb la història d'aquesta ciutat pallaresa on va néixer el P. Mañanet, i fou essent visitador d'aquesta comarca que Sant Josep de Calassanç va concebre la seva fundació educadora. Les Missioneres Claretianes també celebren enguany els cent vint-i-cinc anys de la seva presència educadora a la ciutat de Tremp. A Ribes de Fresser, les Religioses de Sant Josep celebren el centenari de la mort de la Fundadora, la M. Maria Gay.

Antoni Mirabet

L'ESPECTADOR

« ELS BORJA »

«La sèrie, que avui presenta TV3, Televisió de Catalunya, als seus espectadors, està dedicada als Borja, un nom ben curt, però prou significatiu a la història.

»Família originària del lloc fortificat de Borja a l'Aragó, s'implantà plenament a Xàtiva, als segles XIV i XV, essent present a quasi bé totes les escales socials, però majorment en la petita i mitjana noblesa ciutadana i terratinent, bé a Xàtiva, bé a València o en altres llocs.

»És amb la persona d'Alfons de Borja, ambaixador i jurista del rei Alfons el Magnànim, que els

Borja entren a la Cúria Romana; entrada, que esdevé plenitud en el moment en el qual, el 1455, és elegit papa amb el nom de Calixte III. El seu breu pontificat —tres anys— presenta ja la característica més pròpia dels Borja: l'ambigüitat o ambivalència, engendrador de controvèrsia. Molt preat per l'austeritat de vida, el seu nepotisme l'enemistà amb els romans i donà pas perquè els Borja se situessin del tot en el món curial fins a obtenir-ne el protagonisme amb l'elecció del fill de la germana de Calixte III, Roderic de Borja, que el 1492 ini-

cià el seu pontificat amb el nom d'Alexandre VI, que duraria fins l'any 1503.

»Aquest període és el que cobreix la sèrie televisiva dels Borja, que al llarg dels seus deu episodis anirà presentant alguns aspectes d'aquesta etapa del pontificat del Renaixement, caracteritzat bàsicament per la inversió de valors en el paper del papat. El valor primari és en aquests moments l'acció política i la capacitat política d'un papa és el que mesura la importància del seu pontificat. Els altres valors més religiosos queden en un segon terme, i fins i tot, a vegades resten quasi oblidats. Alexandre VI, home polític i d'Estat, es va imposar en el conclave per aquests valors, al costat molt possiblement de la compra, més o menys dissimulada, d'alguns vots per arribar a la majoria necessària, a la qual s'oposà el cardenal della Rovere, futur Juli II, que possaria fi al predomini borgià a la Cúria Romana, com recull el darrer episodi de la sèrie.

»L'Itàlia del Renaixement era un mosaic d'Estats en equilibri sempre precari per les apetències de França i del Regne de Catalunya-Aragó. Alexandre VI, mal acceptat pels romans, que lamentaven que l'Església hagués anat a parar a mans *dei catalani*, els quals imposaren el català com a llengua normal en el palau pontifici, fou l'home que intentà d'aconseguir una Itàlia lliure, que caminés vers una configuració

unitària de la qual els Estats pontificis fossin l'eix i nucli. Posà tota la seva acció al servei d'aquesta idea —aspecte que queda molt remarcant al llarg de la sèrie televisiva. També estigueren al servei d'aquesta idea els nou fills del papa, tots ells reconeguts i legitimats per decisions papals, i principalment els quatre fills de Vanozza di Cataneis —Joan, Cèsar, Lucrècia i Jofre—, que ocupen un lloc predominant al llarg d'aquesta narració televisiva. Cèsar, que esdevingué el braç dret de l'acció político-militar d'Alexandre VI, ja com a cardenal ja com a cap militar a partir de la seva renúncia de 1494, ve a ser com el paradigma de la inversió moral/política del Renaixement. A Lucrècia, la filla estimada d'Alexandre VI, la política paterna la portà a successius casaments: amb Giovanni Sforza (anul·lat), amb Alfons d'Aragó, fill natural d'Alfons de Nàpols (assassinat), amb Alfons d'Este, marquès de Ferrara. Aquestes noces, celebrades al Vaticà, permeten al director de presentar un conjunt d'escenes bocaccianes típiques del costumari renaixentista romà, no forçosament exactes en la seva ubicació al palau pontifici. Lucrècia, d'altra banda, exercí funcions de govern, reservades fins aleshores exclusivament a cardenals.

»Tot això provocà l'hostilitat italiana, tant eclesiàstica com política; l'animositat dels reis de França i de Catalunya-Aragó; les reaccions puritanes de Girolamo

Savonarola. A la llum dels testimonis de l'època, no sempre verificats per la crítica històrica, com el *Diari* de Burcard d'Esstrasburg, mestre del palau pontifici i personatge notable en la narració televisiva, la figura d'Alexandre VI, com ha escrit Joan Fuster, com la dels altres Borja, ha passat a la posteritat deformada per la llegenda i la literatura, que n'ha fet un símbol, de la depravació del Renaixement, i que té com a obres clau les de Víctor Hugo, Alexandre Dumas i l'òpera de Donizetti.

»Miquel Batllori, el millor estudiós del tema borgià, ha dit que l'estil dels Borja agermana la mundanitat, la pietat i la caritat. El primer és el que queda ressaltat en aquesta narració que vostès podran veure, mentre que els altres dos en queden al marge, perquè el que tenen al davant no és, no vol ser, un retall d'història de l'església, sinó més aviat un esbós, esplèndidament narrat, de la història política i social del moment, amb un fons totalment històric i una forma, que algunes vegades, acollint-se a la llibertat que Horaci concedia a pintors i poetes, el director, pintor d'una època, presenta amb vistosa imaginació, que pot sorprendre, començant per les primeres seqüències de l'episodi d'avui en presentar les relacions amoroses, certes d'altra banda, entre Roderic de Borja i Giulia Farnese, i

d'altres que vostès mateixos veuran a partir d'ara.»

Fins aquí el text de la meua presentació a TV3, el dia en què va començar la sèrie. Sense ser especialista en crítica d'espectacles, m'atreveixo a insistir que la narració aconseguida per Brian Farnham és televisivament vàlida i seriosa, amb un autèntic esforç, crec que reeixit, de reproduir històricament l'època. Cal, però tenir present que la narració no exhaureix ni molt menys la personalitat del papa Alexandre VI, i que el director ho ha volgut remarcar en parlar sempre de Roderic i poques vegades d'Alexandre. La figura d'aquest en el camp de la història de l'Església té una valoració encara més complexa del que surt en aquesta sèrie. Aquesta complexitat hi queda només ressaltada en un aspecte i això fa que aleshores la figura global quedi un xic estafeta. Algunes escenes visualment *frap-pantes* poden ser documents com a escenes de l'època, tot i que no es pugui afirmar que certament tinguessin lloc en els palaus vaticans ni en les festes papals. Finalment, la versió catalana ha presentat algunes il·lacunes com traduir Trona de sant Pere, en lloc de Càtedra de Pere, Consell General, en lloc de Concili Ecu-mènic, i algunes altres, fruit, sens dubte, del desconeixement del llenguatge eclesialístic.

Joan Bada

TELEDÈUM

Fet veritable

Per començar, una història, absolutament real, en quatre actes.

Acte primer: Una vila catalana de sis mil habitants té contractada una representació de «Teledèum» amb ocasió de les festes, en honor, naturalment, d'una Mare-de-Déu.

Acte segon: Uns dies abans, el bisbe, predicant solemnement en una ciutat propera, s'hi refereix explícitament i condemna la incongruència que en una vila, tota ella engalanada amb referències marianes, tingui lloc aquella representació.

Acte tercer: A mig matí del dia 5 de setembre, els Joglars arriben a la vila en qüestió per a l'espectacle del vespre. I tenen la, per a ells, agradable sorpresa d'haver de fer dues representacions en comptes d'una, perquè els ciutadans veïns s'han presentat a corrua feta, alertats per la paraula episcopal.

Acte quart: *Moralitat*. Que cascú se la faci.

«Del nihil obstat...»

Anem al gra: finalment, tots aquells que n'han parlat, escandalitzats, en nom de la fe i de l'Església, tots aquells que n'han pro-

testat, des del qui va obrir el foc, discretament, al «Full dominical» de Barcelona, fins al sr. Riu, advocat català fincat a Burgos, que ha presentat una demanda judicial, han aconseguit el que mai no haurien volgut: que la darrera obra dels Joglars meresqués els honors d'un programa de màxima audiència de la televisió i que aquest es convertís, de fet, en un reclam de «Teledèum» i en un debat sobre la llibertat de criticar l'Església, els motius d'aquesta crítica, i el seu poc respecte per la llibertat d'expressió. Esperem que, si els responsables que les coses arribessin al punt que han arribat van veure aquell programa de «la Clave» del divendres 28 de setembre, van experimentar una veritable vergonya, d'aquelles que condueixen al penediment.

Penediment —no cal dir-ho— no pas de les seves raons per a criticar «Teledèum» (que això són figues d'un altre paner), sinó de la seva manca d'oportunitat i de circumspecció. I és que, com sap prou bé la gent de pagès, «a so de tabals no es cacen llebres». I si es tractava de caçar aquesta llebre perquè no fes massa enrenou ni promogués massa escàndol, els tabals que li han sortit a l'encontre no han aconseguit sinó esvalotar-la, fer-li esmolar

les dents, posar-li a disposició més i més materials a rosegat, i cridar més personal a contemplar el doble espectacle: la llebre i la cacera.

Però hi ha més: l'Albert Boadella va poder dir, sense que ningú el contradís, que era creient, per bé que ple de dubtes, i àdhuc va afirmar que l'obra, en cap moment no es posava amb Déu (com se sol dir), sinó que es limitava a posar de manifest la incoherència d'uns personatges religiosos. I va reivindicar per a ell la llibertat de creació artística, en la línia que havien seguit un Sheakespeare o un Molière... Quan ens trobem davant d'una obra que tots els contertulis estaven d'acord a considerar la pitjor o —dit més púdicament— la menys bona dels Joglars.

No era la primera vegada que aquest judici es formulava. Arran de la seva estrena a Barcelona, la crítica teatral no li va ser pas elogiosa. Ben al contrari. No foren, doncs, la crítica, ni la qualitat de l'obra les que van actuar com a reclam. Quan el seu desprestigi teatral havia començat, la introducció d'un altre tipus de preocupacions i de valoracions va aconseguir, paradoxalment, de relançar-la i fer-ne bandera.

...al Teledèum»

Perquè, a parer meu, ens trobem davant una obra mediocre i

baixa de sostre. La trama sobre què està bastida no es pot negar que és enginyosa: el darrer assaig general per a una transmissió televisiva d'una cerimònia ecumènica serveix per a posar de manifest la incoherència entre el paper que els diversos actors representen en la celebració i els seus sentiments i les seves reaccions personals, que apareixen en els comentaris i les discussions que tenen entre ells *off the record*, i que el director de la transmissió ha de tallar per tal de fer-los retornar a la representació. Així, el que són i el que senten és el contrari d'allò que representen i la celebració ecumènica es converteix en una veritable comèdia de cara a la galeria, en una farsa hipòcrita.

Però aquesta trama és servida per un text sense cap qualitat —i recordem que en aquest muntatge el text hi juga un paper fonamental— i tota l'escenificació adquireix des del primer moment aires de gran bufonada, que no conviden a prendre's l'obra seriosament, sinó simplement a riure —no dic somriure: dic riure a riallades— a mesura que es van presentant els seus acudits fàcils i, sovint, enginyosos, però sempre superficials. Una vegada entrats en aquest clima, l'obra ha perdut verí, i l'espectador ja té la sensibilitat esmussada per acusar el cop quan la crítica —excepcionalment en un cas— afina la punteria i el fibló podria fer-se més incisiu, o per sentir-

se ofès per una diguem-ne paròdia de l'eucaristia que s'allargassa i s'allargassa, sempre dintre les característiques de gran guinyol. Tanta brometa superficial, per molt gruixuda que es vulgui, lleva també tot valor i tota força a l'escena final, que —teòricament almenys— hauria de qüestionar l'espectador: quan l'obra s'ha acabat formalment, els actors han estat aplaudits, els llums s'encenen i tothom s'ha aixecat per anar-se'n, que surti un actor —ara ja desvestit— i ens exhorti a tornar-nos a asseure per a escoltar «el més important», que és la lectura de la Bíblia, només convida a contestar-li «apa maco, que ja n'hi ha prou de broma i de gresca», referint-se als actors i a l'obra, no pas a la Bíblia, la qual no en surt, doncs, malparada.

Conclusió

En resum, una estona divertida, una gresca fàcil i barata a l'esquena de bisbes, capellans, monges i altres representants del món de la religió, que per ella

mateixa, només pot fer mal a qui ja hi està predisposat; és a dir, de fet, a ningú, perquè el que hi està predisposat, l'engreixa, però no li fa mal.

El mal pot venir, en tot cas, d'un altre cantó: de la publicitat gratuïta que li ha estat feta i que ha arribat a massa estrats (i en aquest punt cadascú que s'examinei ell mateix i accepti les seves responsabilitats) i del *tolle tolle* dels representants de la institució eclesiàstica que han aparegut com a intolerants i contraris a la llibertat d'expressió quan aquesta toca els seus dominis.

La lliçó és senzilla: hauríem d'aprendre d'una bona vegada que la gent ja no fa gaire cas de l'Església i que ja no tenim aquell protagonisme que alguns es pensen. I ens hauríem de deixar tallar la capa amb tota senzillesa. D'aquesta manera, expiaríem els nostres pecats d'ahir i abans d'ahir, seríem més respectats i considerats, i allunyariem del pensament de la gent aquells fantasmes que encara conserven. I, com que fariem menys soroll, caçaríem més llebres.

RETALLS

Vides paral·leles

No hem vist mai Reagan en «papamòbil». Ni l'apoteosi republicana de Dallas no és Bernini: Itàlia contra el Kitch americà. Però entre els dos líders d'Occident, tan diversos per cultura, temperament i religió, hi ha semblances que temptarien el mateix Plutarc. Velleïtats teatrals de joventut esdevenen seguretats gràniques a la maduresa. La seva força d'atracció és tan gran que hom els qualificaria de *forat negre* si no fos per l'esclat de les seves presentacions en públic. Encarnen l'harmonia democràtica, la conjunció de modernitat i tradició, el triomf del segle xx.

L'afinitat entre les dues figu-

res arriba fins als maldecaps: Centramèrica, els països de l'Est, el rearmament moral de les pletes, la crisi religiosa que lleva el son a l'ex-cow-boy de fantasia, etc.

Algunes minories van de la perplexitat al disgust. Repeteixen amb veus de curta tirada allò de Lluís Llach: «no és això, companys, no és això!», però els èxits d'un i altre personatge són evidents. Irradien seguretat. Hem passat del balanceig indecís de la cadira gestatòria a la rapidesa exacta del jet. La sensibilitat majoritària ha canviat i els models públics, sagrats o profans, s'han trasmutat. Dins la mateixa Església no solament la fe i la teologia expliquen les reaccions col·lectives; cal tenir valor per anar

a buscar respostes en la psicologia social que ens dirà perquè Kennedy i Joan XXIII són una ombra dins la balma de l'enyor.

Cada un de nosaltres té idees establertes, un camí pres, una fe ambigua perquè creix amb el jull. Quan viure difumina les nostres certeses, Déu se'ns presenta com l'única fita evident de qui no ens sabríem estar, i un amor contradictori, cec i lúcid alhora, ens manté junyits a l'Església sacsejada pels esglais del temps. Com ella estem sotmesos a la pressió ambiental que amb prou feines controlem i que, en grau diferent, ens canvia. De la incomoditat d'aquesta situació, o del desacord, no té per què eixir-ne el pessimisme o l'aïllament: entre ballar el ball que toquen i deixar l'envelat hi ha mil activitats a fer a les llotges, al cafè o a peu de pista. A la llarga potser l'orquestra ens agradarà, o alternarà els ritmes, o l'animarem a mudar-se.

Mentrestant no ens podem pas avorrir. L'espectacle és interessant: oros olímpics, la guerra i la fam, creuades morals *made in Holliwood*, tribunals de l'ortodòxia i cornetes apocalíptiques són servides al mateix festival. La humanitat de sempre és com sempre. I els perdedors del moment? No necessiten cap menyspreu revestit de compassió. Per a ells i per a nosaltres deixeu-me fer la pregària que copio d'Aimé Duval (diuen que la va escriure Marc Aureli): «Déu meu, doneu-

me la *Serenitat* d'acceptar les coses que no puc canviar, el *Valor* de canviar aquelles que puc canviar, i *Saviesa* per a conèixer la diferència». — *Miquel Tresserras*

El que s'ha de dir i el que no s'ha de dir de Catalunya

Acabo de llegir un fulletó, publicat pel Centre d'Estudis Francisc Eiximenis el juliol passat, que m'ha deixat trasbalsat. Es tracta de dos textos escrits ara fa 45 anys. L'un, de Maurici Serahima; i l'altre, de Pau Romeva. Ambdós, personatges històrics de la Unió Democràtica de Catalunya. Tots dos escrits parlen de la guerra civil a Catalunya; o, millor dit: del que passava a Catalunya durant la guerra civil del 36-39.

No em proposo fer un comentari dels escrits. Ho deixo per als polítics. Però sí que voldria subratllar la meua sorpresa en constatar que cap publicació, ni religiosa ni civil, no n'ha fet esment. Podria pensar que la raó es troba en la manca de divulgació per part del Centre d'Estudis Francisc Eiximenis. Amb tot, la importància del text em duu a sospitar que la qüestió no va per aquí. Per sagnar-me en salut, afegeixo que escric aquestes ratlles a finals de setembre. Fa més de dos mesos que el fulletó ha vist la llum pública. Potser els periodistes encara fan vacances. O

potser fan vacances il·limitades aquells a qui toca fer una història lúcida, crítica i actualitzada dels fets que han afaïçonat la història de Catalunya.

No sé si ha arribat el moment de carregar-se —honestament— el President Companys i els polítics de la Generalitat del 36-39. Hi ha molts escrits que s'han carregat l'actitud de l'Església espanyola de l'avantguerra. I no ha passat res. Potser fóra arribada l'hora de començar a repartir les culpes. Algú ha dit que Franco va fer el joc al PCE per carregar-se Catalunya; i viceversa. I no ha passat res, tot i que aquesta versió dels fets apunta cap a l'actual govern socialista. ¿No creieu que ha arribat el moment de dir les coses pel seu nom, caigui qui caigui, peti qui peti? En el procés de reconstrucció de Catalunya hi estem implicats tots. I entre tots hem de descobrir la part amagada de l'iceberg de la reconstrucció nacional. I em fa por que hi ha moltes instàncies interessades a mantenir l'iceberg tal com està. —*Quim Pla*

Pastoral de joventut o pastorals de joventut?

El problema no és nou; de temps immemorial, cada capellà que treballava amb joves tenia oberta la seva botigueta i cuidava la seva clientela. I d'aquest

mal la criatura ha plorat sempre. Sovint, els alts i baixos dels Moviments de joventut han anat al compàs de les dèries dels capellans de torn (o de la jerarquia de torn; que tot s'ha de dir). A l'actualitat, les coses han pres una dimensió que, tot i semblar nova, no deixa de respondre a les categories de sempre. Penso que els sociòlegs em donaran la raó. Al camp de la pastoral de joventut hi ha tensions. Per posar-ho en un exemple concret, oït de llavis d'un prohom de l'Església catalana, en parlar de la JOC, n'hi ha que accentuen més la J i la C; i altres que accentuen més la O (de fet, el mot JOC no s'ha d'accentuar. Si hom ho fa, el manipula. Però deixem aquest acudit fàcil i volterlà).

Aquest és un dels signes del temps de la pastoral de joventut a Catalunya en aquests moments. La palestra —més clerical que res— donarà molta guerra durant els temps que s'apropen. I serà una font de tensions intraeclesials. Dic, de passada, que en aquesta polèmica n'hi ha que confonen —no sé si intencionadament— la C de cristiana amb la C de catalana. La cosa subliminal funciona. Ves per on, la confusió catalano-cristiana desenterra vells fantasmes. També fa quatre dies, hi havia la confusió entre catòlica i cristiana. I no és que vulgui carregar el mort a la vella i entranyable JOC.

A d'altres moviments passa el

mateix. Al parlar del naixent Moviment MJCC —al qual desitjo molts anys de vida fecunda— també funciona l'element de confusió (cal interpretar les sigles com a Joves Cristians de Catalunya? O Joves de Comarques de Catalunya? O Joves Catalans de Comarques? O Joves Cristians de Comarques de Catalunya? En aquest darrer cas, hi faltaria una C). He posat l'exemple de la JOC perquè, en aquests moments, hi ha un moviment barceloní —però fàcilment exportable— que discuteix a la JOC el terreny que trepitja. I han saltat guspires quan hom parla de moviment hegemònic, de classe obrera i de barris.

Relacionat amb aquest punt —encara que aparentment sigui una altra cosa— hi ha el debat sobre la necessitat d'un Moviment general de joves. I aquí s'entronca la postura de la jerarquia que sembla que diu: *no, però sí*. O: *sí, però no*. Ho dic amb gran respecte, dins de la llibertat d'esperit i dins el temor fonamentat d'interpretar malament els signes del temps. Hi ha en aquests moments un altre Moviment —ja quasi d'àmbit català— que hi ha ficat cullerada i que comença a tenir una influència innegable.

Després de llegir aquestes ratlles, segurament que tindreu la impressió que es reflecteix en aquella dita tan nostrada: «embolica, que fa fort!».

Bé. La cosa està realment embolicada. I fins que no es desemboliqui (i jo penso que, en aquest afer, la jerarquia hi té un paper crucial), serà millor parlar de pastorals de joventut que no pas de pastoral de joventut. — *Quim Pla*

La moralitat dels marginats

Darrerament he tingut diverses vivències sobre el tema: un meu company que treballa entre joves d'un barri perifèric, de forta immigració; una reunió de pastoralistes que es plantejaven les actituds morals davant l'activitat sexual dels disminuïts psíquics; una estada de tres dies entre un grup d'heroïnòmans, que voldrien desenganxar-se de la droga.

Sempre he notat que hi ha persones que es tanquen, davant la problemàtica, adduint raons religioses que influeixen fortament en les conductes morals. Conclusió d'aquestes persones: els joves són uns delinqüents, és millor que els mongòlics no es casin i que hom els vigili per mantenir-los allunyats d'una possible activitat sexual (i si algun «minus habens» es casa, que s'atengui a les conseqüències —paternitat responsable?), els drogaddictes són uns degenerats. I aquesta actitud ve abonada, a la meua manera de veure, des d'altres instàncies. Ara bufen

aires de dir simplement no a una colla de coses, sense aturar-se ni en la persona concreta ni en les implicacions sociològiques, psicològiques i humanes del problema. A part que això em sembla una manera molt sibil·lina de desentendre's del problema real (i el problema real és la crisi de valors que ha fet trontollar de dalt a baix les estructures eclesiàstiques i civils), dubto que donar respostes morals a problemes socials sigui el camí. Condemnar els marginats és la immensa hipocresia d'una societat que els ha creat i no sap com solucionar —o no ho vol— el seu problema.

L'estada de tres dies entre heroinòmans em va marcar pregonament. Els vaig veure amb uns valors i amb una lucidesa que ja m'agradaria tenir en mi en moltes ocasions. Vaig marxar convençut que aquells nois i noies m'havien evangelitzat. I vaig estar donant voltes a la hipòtesi de com actuaria Jesucrist, si estigués enmig d'ells. Certament que no actuaria com els «notables» de la nostra societat. —*Quim Pla*

L'afer dels catecismes catalans

Algú ha començat a insinuar que es tracta d'un conflicte semblant al del famós «Catecisme holandès». En aquell cas es va dir:

«Roma en contra de la jerarquia holandesa». En aquest cas hom diria: «La jerarquia espanyola en contra de la jerarquia catalana». Però cal subratllar que hi ha unes coincidències i unes diferències. L'esperit que ha mogut la confecció del «Fons Bàsic per als catecismes de les diòcesis catalanes», i de l'anomenat «Catecisme holandès» ha estat el mateix: adaptar a una societat concreta uns continguts generals i universals. En canvi, Roma no ha tingut res a veure —almenys, de moment no ha aparegut— amb l'afer. Sí que cal dir, per situar les qüestions al punt just, que tot el que surt en nom de «Conferència Episcopal Catalana» mereix unes reticències per part de Madrid (i empro el mot Madrid com un eufemisme per significar la Conferència Episcopal Espanyola). I es comprèn. De fet, no hi ha tal «Conferència Episcopal Catalana». Caldria parlar de la «Tarraconense». El que jo no vull escatir és si això és només una qüestió de forma o també de fons. Algú també ha insinuat que una de les persones més autoritzades per escatir aquest afer és el Cardenal Jubany, un dels jerarques eclesiàstics catalans que hi veu més clar i més lluny en aquestes trifulgues. Em sembla que aquesta insinuació toca l'eix principal per desbloquejar el problema. Em consta, també, que el qui ha fet esclatar aquesta bomba periodística (es tracta del bon

amic gironí Mn. Joan Busquets) no vol convertir-se en un Leonardo Boff a l'espanyola. Però sé que li agradaria rebre, de tant en tant, un encoratjament públic per part de la jerarquia eclesiàstica catalana, donat que ha rebut d'ella l'encàrrec —no només ell sinó un equip de persones— de confeccionar el «Fons Bàsic» i els subsegüents catecismes. Conclusió molt personal d'aquest teorema: De tant en tant, la «Tarraconese» hauria de donar un cop de puny sobre la taula. I no només en aquest tema, sinó en molts d'altres; com, per exemple, el de la Pastoral de Joventut. —
Quim Pla

El sis d'octubre

Han passat cinquanta anys d'aquell funest sis d'octubre del 34: ara tothom —la immensa majoria, si més no— el veu així. Els diaris s'hi han referit i n'han publicat material gràfic. I tots s'han mostrat d'acord a dir que les coses havien canviat qui-sap-lo i que, sortosament, un altre sis d'octubre ja no és ni pensable, avui.

L'Església també s'hi va trobar implicada. Hi van haver esglésies cremades —Sant Vicenç de Castellet, Vilafranca, el Morell (la fotografia d'aquesta darrera apareixia a les planes gràfiques de La Vanguardia)— i capellans assassinats —Navars. I aquell sis

d'octubre del 34 va desembocar en el 16 de febrer del 36, amb la polarització en dos blocs (i els catòlics en un d'ells, el Bloc català d'ordre), el triomf de Front d'esquerres, i —a desgrat de l'«oasi català»— la guerra dels tres anys, amb la revolució anarquista (ara ja sense oasi), les cremes d'esglésies i convents, i els assassinats de personal eclesiàstic i de gent de drete...

Els cristians no vam estar a l'altura de les circumstàncies ni l'endemà del sis d'octubre ni l'endemà de la guerra civil. Ens vam deixar arrossegar pels esdeveniments i no vam ser capaços d'analitzar-los a la llum de l'evangelí. No hi vam llegir una crida de Déu a la conversió.

Les excepcions són poques. Recordem els homes d'Unió Democràtica de Catalunya i el seu comportament durant la guerra civil. Recordem el cardenal Vidal i Barraquer. Recordem l'article, memorable per tants conceptes, del dr. Carles Cardó arran de la derrota de les dretes el 16 de febrer, en les pàgines del qual semblen ressonar, de vegades, els accents profètics de *L'Església cremada* i *La ciutat del perdó* de Joan Maragall, l'any 1909, amb ocasió de la Setmana tràgica.

Permeteu-me, doncs, que com a al·lisonament per a tots nosaltres i alhora com a petit homenatge al seu autor en el centenari del seu naixement, reculli aquest paràgraf de *La moral de la derrota*, publicat a *La Paraula*

cristiana, (una de tantes realitats que se'n van anar riu avall), any XII, n. 135, març de 1936:

«No posem mai més els nostres obrers en el dilema tristíssim, i no tan fals en la pràctica com en la teoria, de votar contra la religió o contra ells mateixos. Si aquest dilema se'ls arribés a plantejar, fóra molt difícil de convèncer-los, ni que es tractés d'obriers catòlics, que estan obligats en consciència a votar contra el seu pa de cada dia. La llei de votar el més digne —podríem dir— no obliga *cum tanto incommodo*. Doncs hem de tenir per cert que aquest dilema es presenta davant la consciència del nostre obrer amb absoluta evidència subjectiva. Mentre no desfem aquest dilema, no guanyarem cap més elecció, però, sobretot, no salvarem la **Religió ni la Pàtria**». — *Josep M. Totosa*

Missa televisada

Mentre per la segona cadena ens oferien aquella missa «des dels nostres estudis», absolutament en conserva i repetitiva (parlo, evidentment, a nivell d'imatges i no de continguts), aquella missa que sempre et fa la sensació que ja has vist moltes vegades, la primera cadena ens sorprenia, aquell darrer diumenge de setembre, amb la retransmissió d'una «missa-kiko» des de la parròquia de San Saturnino de Alcorcón, a prop de Madrid. Les

«comunidades neocatecumenales», que acull la parròquia, hi obrien el curs amb cants d'aquella musiqueta que tots sabem, monicions tòpiques i inacabables, alegria festiva i moguda, unes pregàries dels fidels preparades i escrites (vull dir, no improvisades) que començaven totes «Señor, yo quiero pedirte...» i —traca final— amb el conferiment de la missió a aquells que «se han sentido llamados por el Espíritu Santo» per a exercir el ministeri catequètic en la comunitat.

Els telespectadors vam poder assistir a una mena de calc (no vull dir de paròdia) de l'ordenació presbiteral. Exhortació prèvia, pregària, imposició de mans...: tot, paraules i gestos, n'era calcat, amb petites adaptacions. I el paral·lisme va ser ressaltat explícitament: «Tal com es fa des dels inicis de l'Església en l'ordenació de preveres al servei de la comunitat, així ara el celebrant i els responsables de la comunitat imposaran les mans als qui s'han sentit cridats per l'Esperit Sant...».

A l'hora de l'homilia havíem pogut assistir a una altra transposició: el celebrant, rector de la parròquia, només es va referir a la lletra de la segona lectura, que era el conegut text del capítol segon de sant Pau als Filipencs: «Tingueu els mateixos sentiments que heu vist en Jesucrist: ell, que era de condició divina...» per dir-nos que la Mare

de Déu era el model dels catequistes, ella que es va abaixar voluntàriament i que, per això, Déu la va exalçar. Cap referència a Jesús, sinó simple transposició del text. Cap referència a la lectura de l'evangeli. Tot plegat no va passar dels tres minuts.

Aquell diumenge 30 de setembre van celebrar-se a l'estat espanyol moltes misses i van predicar-se moltes homilies que per-

metrien de sucari-hi pa. Però aquesta va ser retransmesa per la televisió. Va ser una «missa-espectacle». Per això en parlo.

I no voldria pas fer-me l'escrupolós. Però posat entre l'espasa d'Alcorcón i la paret —més aviat hauríem de dir les cortines— de Sant Cugat, un no sap ben bé què triar. I s'ha de limitar a dir, com els veïns de ponent: *ni tanto ni tan calvo*. — J. M. Torosaus

VIDA DEL CENTRE

El número darrer de QUADERNS sortia a finals de juliol. Amb l'agost van venir les vacances i la casa va restar tancada un mes seguit, com és de rigor. I la primera setmana de setembre obriem les portes d'aquest dissetè any de vida.

Jornada a Montserrat

Tal com van informar els diaris, en la seva habitual trobada d'estiu els nostres bisbes van confiar al Centre l'organització d'una jornada, a Montserrat, com a homenatge a tres insignes homes d'Església, el centenari del naixement dels quals s'escau enguany: el Dr. Joan Baptista Ma-

nyà (Gandesa 1884 - Tortosa 1976), el Dr. Lluís Carreras (Sabadell 1884 - Barcelona 1955) i el Dr. Carles Cardó (Valls 1884 - Barcelona 1959).

Hem començat a posar fil a l'agulla i podem dir-ne ja algunes coses. L'acte serà a Montserrat, el dia 11 de desembre. Consistirà en una concelebració de l'Eucaristia, presidida pel cardenal Narcís Jubany, un acte acadèmic, que presidirà el doctor Ramon Torrella i en el qual parlarà el P. Miquel Batllori, i un dinar de germanor, al qual —i per a assegurar una bona organització— convé molt d'inscriure's cadascú al seu bisbat: el delegat al Consell de Direcció del Centre farà de pal de paller. Els barcelonins

poden adreçar-se a la Secretaria del Centre.

A aquest acte hi seran invitats, personalment, tots els capellans però naturalment serà obert a tothom. Volem homenatjar tres homes que van ser exponents insignes d'una generació cristiana fidel a l'Església, a la cultura i a Catalunya en un temps determinat de la vida del nostre poble, que van adoptar unes actituds obertes i progressives —amb les seves limitacions, naturalment— i que van tenir com a horitzó, ben explícitament, l'Església catalana en la seva globalitat, el servei de la fe al nostre poble. Evocar-ne el record no per a complaure'ns-hi beatament, sinó per a sentir-nos estimulats a donar, també nosaltres, la nostra resposta, avui. La seva lliçó ens interpel·la i estimula la nostra responsabilitat com a Església.

Refer el fil

Es possible que aquests tres noms, que per als més grans són plens d'evocacions i ressonàncies, no diguin gran cosa a les generacions més joves i àdhuc de mitja edat. Raó de més per refer el fil. Per maldar que no ens sigui esborrada la memòria històrica, que no ens tallin d'aquells que ens relliguen als nostres orígens. Que no ens aigualeixin i ens robin la nostra identitat. Totes les comunitats necessiten punts de referència. En assumir la respon-

sabilitat d'organitzar aquest homenatge, el Centre és fidel a la vocació que l'ha caracteritzat des del primer dia. No homenatgem simplement un fill de Gandesa i canonge de Tortosa, un fill de Valls i canonge de Barcelona, un fill de Sabadell i consiliari de la Lliga espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Homenatgem tres homes d'Església, tres constructors de l'Església de Catalunya.

Els Cursos de tarda

Com sempre, des d'aquell llunyà 1974 en què el P. Guiu Camps en plantava la primera llavor, el Centre organitza, en col·laboració amb l'Associació Bíblica de Catalunya, el CURS GENERAL SOBRE LA BÍBLIA, els dilluns, dimecres i divendres a la tarda, de mig octubre a finals de maig.

Com els anys darrers, també organitzem, els dijous a la tarda, el curs VIURE EN CRISTIÀ, seguint aquest temari: «Antropologia, experiència religiosa i pregària» per Ramon M. Nogués (del 18 d'octubre al 15 de novembre); «Persona i Església», per Josep Maria Ballarín (del 22 de novembre al 20 de desembre); «La teologia de l'alliberament», per Josep Vives (del 10 de gener al 14 de febrer); «Lectura espiritual i compromesa de l'Escriptura» per Joan Soler (del 10 de gener al 14 de febrer); «El discerniment cristià», per Josep Rambla (del

21 de febrer al 28 de març); «El camí Psicològic de la identitat cristiana», per Antoni Gomis (del 21 de febrer al 28 de març); «Guerra i Pau, desarmament i desenvolupament», per Arcadi Oliveres (del 18 d'abril al 30 de maig); «La fe cristiana entre el dubte i la certesa», per Joan Llopis (del 18 d'abril al 30 de maig).

Cursos de vespre

Podem avançar que el curs de Mossèn Ballarín, el farà també, els mateixos dies, a dos quarts de vuit del vespre. Però n'hi haurà d'altres. Els qui hi estiguin interessats poden telefonar a la secretaria.

Un altre curs que ja ha començat és el CURS BÀSIC DE PASTORAL OBRERA. Enguany es fa aquest trimestre d'abans de Nadal. És organitzat conjuntament amb la Coordinadora de Cristians en medi obrer del bisbat de Barcelona. Però no es fa al Centre, sinó al barri de Collblanc (parròquia de St. Ramon Nonat) i al barri de La Pau (parròquia de St. Ambrós). Ha començat a tots dos llocs amb molta animació.

El que sí que es farà al Centre és el CURS D'APROFUNDIMENT, titulat «Present i futur de l'evangelització del món obrer a Catalunya» i destinat a aquells que l'any passat van fer el Bàsic. Constarà de quatre blocs i cada un d'ells serà tractat durant quatre dies segons aquest ordre: exposició dels po-

nents, treball de grups, posada en comú i debat, síntesi presentada pels ponents. Els temes són: la realitat obrera a Catalunya, la teologia de la pastoral obrera, la tasca sòcio-política dels cristians en el món obrer, i la seva tasca evangelitzadora. El curs és organitzat conjuntament amb els Delegats diocesans de Pastoral obrera dels bisbats catalans. Serà els dimarts, del 30 d'octubre al 26 de gener.

Dos projectes en marxa

Sempre en aquesta línia sectorial i de col·laboració, preparem un curs sobre PASTORAL I MARGINACIÓ, en col·laboració amb el Secretariat de Pastoral dels marginats del bisbat de Barcelona. Serà els vespres, començarà el desembre o el gener i durarà de 12 a 15 sessions.

Un altre projecte en marxa és un CURS DE PASTORAL DE JOVES, adreçat a consiliaris, animadors de la fe i dirigents laics de grups i moviments cristians de joventut. Serà els dissabtes alterns de 10 a 1, del mes de novembre al mes de març. Està organitzat pel Departament de Pastoral de joves del Centre i la Delegació de Pastoral de joventut del Bisbat de Barcelona.

Publicacions

En col·laboració, també, amb la Delegació de Joventut, el Centre

ha anat publicant, darrerament, uns «Quaderns de Pastoral de Joves». Val la pena notar que el n. 6 recull les ponències presentades a la III Palestra de Pastoral de Joves que va tenir lloc al Centre els dies 30 i 31 de març i que

el n. 7, és un document elaborat el curs passat pel Departament de Pastoral de Joventut del Centre.

Tenim també altres coses per a contar-vos però ho guardarem per al número vinent.

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Joan Bada (professor d'Història de la Facultat de Teologia, Barcelona), Joan Busquets i Dalmau (delegat diocesà de Catequesi, Girona), Joan A. Cedó (parròquia de Sant Pau, Tarragona), Joaquim Cervera (parròquia de Sant Andreu, Barcelona), Climent Forner (rector de Navàs, Solsona), Jesús Huguet (llicenciat en Dret Canònic, Solsona), Antoni Mirabet (de la Delegació de Mitjans de Comunicació Social, Urgell), Jaume Montaña (delegat de Mitjans de Comunicació Social, Lleida), Manuel Pal (rector d'Agramunt, Urgell), Joaquim Pla (delegat diocesà de Pastoral de Joventut, Girona), Jesús Renau (consiliari de grups de militants, Jesuïta, Barcelona), Enric Sala (consiliari internacional del FIMARC, a Brussel·les, Girona), Josep Serrano (missioner a Xile i fins fa poc rector de Sta. Maria del Taulat, Barcelona), Josep M. Totosaus (director de «Quaderns»), Miquel Tresserras (rector de Granollers de la Plana, Vic) i Josep Vila (rector de Bellpuig, Solsona).

QP

QUADERNS DE PASTORAL

Octubre 1984 - Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra 6, 3r. - Telèfon 317 48 58 - 08002 - BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet, Jaume Duch, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Tarrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia, Santa Eulàlia de Ronçana - Preu de la subscripció per al 1984: 1.500 ptes. - Dipòsit legal: B 25.506 - 1984 - Amb llicència eclesiàstica.

CARLES CARDO I SANJUAN
LLUIS CARRERAS I MAS
JOAN BTA. MANYÀ I ALCOVERRO

JORNADA D'HOMENATGE

amb motiu del centenari del naixement,
patrocinada per la

CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE

MONTSERRAT, 11 DE DESEMBRE DE 1984

centre d'estudis pastorals